

ДОКЛАД

ЗА ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА

НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ

ЗА ПЕРИОДА 2014-2020 Г.

януари 2022 г.

СЪДЪРЖАНИЕ.

Списък на фигурите. 3
Списък на таблиците 3
Списък на използваните съкращения. 4
1. Въведение 6
2. Методически подход. 7
2.1. Цел и задачи на последващата оценка. 8
2.2. Прилагани методи на изследване. 9
2.3. Представяне на последващата оценка. 9
2.4. Критерии за оценка. 10
3. Обща структура и процес на наблюдение на ОПР. 10
3.1. Обща структура на ОПР. 10
3.2. Процес на наблюдение на ОПР. 14
4. Оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите. 18
4.1. Приоритет 1: Изграждане на базисна бизнес инфраструктура и среда насърчаваща предприемачеството на територията. 21
4.2. Приоритет 2: Подобряване на качеството на средата на живот, посредством доизграждане и рехабилитация на инфраструктурата – екологична, техническа и социална. 29
4.3. Приоритет 3: Повишаване капацитета на общинската администрация и насърчаване на междуобщинското, регионално и трансгранично сътрудничество. 36
5. Оценка на степента на финансова реализация на ОПР. 38
5.1. Обобщена финансова оценка. 40
5.2. Оценка на степента на финансова реализация на ОПР по години. 42
5.3. Оценка на степента на финансова реализация на ОПР спрямо територията и населението. 46
5.4. Оценка на степента на финансова реализация на ОПР по източници на финансиране. 48
6. Оценка на общото въздействие. 50
6.1. Обобщено социално-икономическо състояние и развитие на общината. 51
6.2. Система от индикатори за наблюдение и оценка. 53
7. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси. 55
7.1. Оценка на ефективността. 55
7.2. Оценка на ефикасността. 56
8. Изводи (обобщена оценка) и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие. 58
8.1. Обобщена оценка на изпълнението на ОПР Ковачевци 2014-2020 година 58
8.2. Изводи от изпълнението на ОПР относно провеждането на политиката на регионално и местно развитие. 59
8.3. Изводи за изпълнението на ОПР по приетите критерии за оценка. 62
9. Приложения. 63

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ.

Фигура 1. Схема на документите, свързани с развитие на община Ковачевци в периода 2014-2020 г., и техните взаимовръзки **7**
Фигура 2. Стратегическа рамка на ОПР Ковачевци 2014-2020 г. **13**
Фигура 3. Обобщена финансова реализация на ОПР Ковачевци по години (в лв.) **42**
Фигура 4. Финансова реализация на Приоритет 1 от ОПР Ковачевци по години (в лв.) **43**
Фигура 5. Финансова реализация на Приоритет 2 от ОПР Ковачевци по години (в лв.) **44**
Фигура 6. Финансова реализация на Приоритет 3 от ОПР Ковачевци по години (в лв.) **45**
Фигура 7. Териториално разпределение на усвоените средства по населени места/землища **47**
Фигура 8. Сравнение между вложените ресурси в проекти, техния брой и приноса им към изпълнението на приоритетите на ОПР **56**

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ.

Таблица 1. Обобщена финансова оценка на степента на реализация **41**
Таблица 2. Финансова реализация на ОПР по източници на финансиране **49**
Таблица 3. Социално-икономически показатели на община Ковачевци **52**
Таблица 4. Обобщена оценка по приоритети **58**
Таблица 5. Изводи за изпълнението на ОПР, според приетите критерии за оценка **62**

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ.

АПИ	Агенция пътна инфраструктура
БВП	Брутен вътрешен продукт
БКС	Благоустрояване и комунално стопанство
ВЕЦ	Водноелектрическа централа
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ГД	Годишен доклад
ДБТ	Дирекция „Бюро по труда“
ДВ	Държавен вестник
ДГ	Детска градина
ДД	Делегирана дейност
ДФЗ	Държавен фонд „Земеделие“
ЗРР	Закон за регионалното развитие
КИН	Културно-историческо наследство
ИАРА	Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение (на Структурните инструменти на ЕС в България)
ИУПП	„Институт за управление на програми и проекти“ ООД
МО	Междинна оценка
НДЕК	Национален детски екологичен комплекс
НКЦ	Недвижима културна ценност
НПО	Неправителствена организация
НСИ	Национален статистически институт
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
ОбА	Общинска администрация
ОИ	Общински имоти
ООД	Дружество с ограничена отговорност
ОП	Общинско предприятие
ОПАК	Оперативна програма „Административен капацитет“
ОПР	Общински план за развитие
ОПУ	Областно пътно управление
ОУ	Основно училище
ОУПО	Общ устройствен план на община
ПИРО	План за интегрирано развитие на община
ПО	Последващата оценка
ППЗРР	Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие
ПрО	Предварителна оценка
ПРСР	Програма за развитие на селските райони

ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадни води
ПЧП	Публично-частно партньорство
РПР	Регионален план за развитие
СЕУ	Системата за електронни услуги (на Държавен фонд „Земеделие“)
СМР	Строително-монтажни работи
ТБО	Твърд битов отпадък
ТИЦ	Туристически информационен център
УПИ	Урегулирана поземлен имот
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип

1. ВЪВЕДЕНИЕ.

Настоящият **Доклад за последваща оценка (ПО) на изпълнението на Общински план за развитие (ОПР) на община Ковачевци за периода 2014-2020 г.** се извършва в изпълнение на ангажиментите на Общинската администрация (ОбА), съгласно чл. 34, ал 1 от Закона за регионалното развитие (ЗРР). В него е регламентирано, че:

„за изпълнението на стратегическите документи за регионално и пространствено развитие се извършва последваща оценка на въздействието не по-късно от една година след изтичането на периода на тяхното действие“.

Съгласно чл. 13 от ЗРР[1], общинският план за развитие (ОПР) е документ, който:

- определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината и връзките и с други общини в съответствие с интегрираната териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 2 и общия устройствен план на общината;
- осигурява пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и планови ресурси за постигане на дефинираните цели за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на общинската територия.

В ОПР Ковачевци за периода 2014-2020 г. се определя, че той е:

„... водещ средносрочен стратегически и програмен документ, който очертава целите и приоритетите за устойчиво и интегрирано местно развитие, като отчита специфичните характеристики, възможности, ресурси и потенциал на общината.“

Настоящата Последваща оценка включва следните задължителни компоненти, регламентирани в чл. 34, ал. 2 от ЗРР:

- оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите;
- оценка на общото въздействие;
- оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
- изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

Последващата оценка, по същество, представлява последния оценъчен документ (след Предварителната и Междинната оценки) на ОПР, който предоставя цялостен анализ и обобщаващи изводи за постигнатото изпълнение на ОПР, тъй като се изготвя след изтичането на срока му на действие.

На тази база, в ПО се дават препоръки за бъдещи актуализации на следващия план след ОПР – Планът за интегрирано развитие на община Ковачевци (ПИРО)[1] за новия програмен период 2021-2027 г.

[1] С изм. - ДВ, бр. 21 от 2020 г., в сила от 13.03.2020 г., „общински план за развитие“ се изменя на „план за интегрирано развитие на община“

Фигура 1. ***Схема на документите, свързани с развитие на община Ковачевци в периода 2014-2020 г., и техните взаимовръзки***

Източник: Авторски колектив, ИУПП®

Съдържанието на документа следва нормативните изисквания, регламентирани в чл. 34, ал. 2 от ЗРР и съвременните практики за извършване на мониторинг и контрол на местни политики. Настоящата ПО има следната структура:

- **Въведение** и нормативна обосновка за необходимостта от изготвяне на ПО;
- **Описание на методическия подход**, който очертава целите и задачите на ПО и прилаганите методи на изследване, както и технологичната последователност на действията;
- **Обща структура и процес на наблюдение** на ОПР;
- **Анализ и оценка на степента на постигане на целите и устойчивостта на резултатите** на ОПР;
- **Оценка на общото въздействие на ОПР** върху развитието на Община Ковачевци;
- **Анализ и оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси**;
- **Основни изводи и препоръки** относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие;
- **Приложения** – „Списък с реализирани проекти за периода 2014-2020 г.“, „Обобщена таблица за финансовото изпълнение на ОПР“ и „Обобщена система от индикатори за наблюдение и оценка“.

2. МЕТОДИЧЕСКИ ПОДХОД.

Към момента на разработване на последващата оценка, в действащата нормативна уредба липсва утвърдена методика за изработване на подобен вид документи на национално, регионално и местно ниво, въпреки наличието на:

- *„Методика за последваща оценка на въздействието (без официално приемане)“*[2], неофициален методически документ до м. декември 2020 г.;
- *„Ръководство за извършване на последваща оценка на въздействието“*[3], прието с Решение № 885 на Министерския съвет от 3 декември 2020 г. Използва се за изследване на резултатите от прилагането на нормативните актове - закони, кодекси, подзаконови нормативни актове на Министерския съвет. Целта му е да подпомага експертите от администрацията в хода на оценката и усъвършенстването на нормативните актове.

[2] https://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?categoryId=16&Id=293&y=&m=&d

[3] https://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=16&Id=320

Може да се използва за последваща оценка на други административни нива и документи.

Съобразявайки се с действащата нормативна уредба, Екипът, изготвящ настоящата ПО, е разработил и прилага методически подход, който включва следните компоненти:

- определяне на целите и задачите на ПО;
- формулиране на подходящи методи, които да се приложат за изследване в ПО;
- определяне на ясни критерии за оценка на извършените действия и ефектът от изпълнението на ОПР;
- определяне и събиране на необходими изходни данни;
- анализ на изходните данни и извършване на последващата оценка на ОПР;
- представяне на Доклад за изпълнението на общинския план за развитие на община Ковачевци за периода 2014-2020 г.

2.1. ЦЕЛ И ЗАДАЧИ НА ПОСЛЕДВАЩАТА ОЦЕНКА.

Цел.

Последващата оценка на ОПР има за цел да направи комплексен и структуриран преглед на процеса и резултатите от реализацията на стратегията на ОПР и да оцени изпълнението му в контекста на постигнатото развитие на община Ковачевци.

Задачи за изпълнение в последващата оценка.

За постигане заложената цел в настоящия Доклад за последваща оценка на изпълнението на Общински план за развитие на община Ковачевци за периода 2014-2020 г. са изпълнени следните задачи:

- преглед на общата структура на ОПР и извършените дейности в процесите на неговото наблюдение и оценка;
- определяне на въздействието или степента на постигане на целите;
- определяне на резултатите или ефектите от прилагането на мерките;
- общо сравнение на настоящата социално-икономическа обстановка в общината с тази през 2013 г.;
- очертаване на общото въздействие на общинския план върху социално-икономическото развитие;
- определяне ефективността и ефикасността на заложените мерки;
- представяне на ефектите от използване на финансовия и ресурсния потенциал за постигане на целите и приоритетите на ОПР на община Ковачевци;
- формулиране на изводи и препоръки по отношение на политиките за регионално развие по възприетите критерии за оценка.

2.2. ПРИЛАГАНИ МЕТОДИ НА ИЗСЛЕДВАНЕ.

Методи.

Методите, за постигане на целта и изпълнение на задачите, приложени в настоящата ПО, са:

- **документален** – анализ на съществуващите стратегически и нормативни документи, отчети, доклади и пр., които имат отношение към реализацията на ОПР.
- **анализ и синтез –** анализ на съществуващата информация и преценка доколко тя е полезна за оценката и синтез на постигнатите резултати и цели от прилагането на ОПР.
- **експертен –** при изготвянето на последващата оценка е приложен подход на експертната оценка, там където липсват конкретни достоверни данни.

Извършена е оценка на изпълнението на ОПР и преглед на всички съпътстващи документи на Общината, които допринасят за неговото изпълнение.

При анализа и оценката на събраните документи се разглеждат тяхната актуалност, достоверност, източник на информация, изчерпателност и съответствието с ОПР и методическите указания за неговото изготвяне.

Анализирани са направените инвестиции на територията на общината на базата на проектите (изпълнени или в процес на изпълнение), източниците на финансиране, ефекта и устойчивостта от тези инвестиции.

Направено е обобщаване на отчетените резултати от изпълнението на ОПР.

Източници на информация.

За изготвянето на настоящата ПО са използвани следните източници на данни и информация, предоставени от Община Ковачевци или със свободен достъп за ползване:

- Общински план за развитие на община Ковачевци за периода 2014-2020 г.;
- Годишни доклади за изпълнението на ОПР за периода 2014-2020 г.;
- Междинна оценка за изпълнението на ОПР за периода 2014-2020 г. ;
- ПИРО Ковачевци за периода 2021-2027 г.;
- текуща статистика на Национален статистически институт (НСИ);
- данни от Информационна система за управление и наблюдение на Структурните инструменти на ЕС в България (ИСУН);
- данни от Системата за електронни услуги (СЕУ) на Държавен фонд „Земеделие“ (ДФЗ);
- информация от Официалната интернет страница на Община Ковачевци;
- отчети за капиталовите разходи на Общината;
- попълнени въпросници от страната на ОбА;
- други справки, отчети, информация и данни, предоставени от ОбА.

2.3. ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПОСЛЕДВАЩАТА ОЦЕНКА.

Резултатите от извършената последваща оценка са представени под формата на настоящия Доклад за изпълнението на ОПР Ковачевци за периода 2014-2020 г.

Последващата оценка изцяло е фокусирана върху ОПР на Община Ковачевци за периода 2014-2020 г. и базирана на всички налични допълнителни документи, свързани с него – Доклада за междинна оценка, Годишните доклади за изпълнението и други. (*Вж.* **Фигура 1** ***Схема на документите, свързани с развитие на община Ковачевци в периода 2014-2020 г., и техните взаимовръзки***, стр. 7)

Документът същевременно дава информация и препоръки, които могат да се ползват при извършването на потенциални актуализации на ПИРО за следващия планов период 2021-2027 г.

2.4. КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА.

За постигане на обективност при разработването на настоящия документ са определени ясни критерии за оценка на извършените действия и ефектът от изпълнението на ОПР Ковачевци. Използваните критерии за извършването на последващата оценка дават отговор на определени въпроси, а именно:

- **обоснованост** – доколко целите на ОПР съответстват на установените социално-икономически условия и тенденции в развитието на общината и региона;
- **ефективност** – доколко постигнатите резултати водят до изпълнение на поставените цели;
- **ефикасност** – дали резултатите са постигнати чрез оптимално използване на ресурсите – човешки, финансови, материални и др., при спазване на изискванията за качество и законосъобразност;
- **устойчивост** – дали постигнатите резултати водят до възвръщаемост на вложените ресурси и доколко са устойчиви във времето;
- **прозрачност** – дали в хода на изпълнение на ОПР е създадена възможност за информиране на обществото чрез осигуряване на публичен достъп до информация.

3. ОБЩА СТРУКТУРА И ПРОЦЕС НА НАБЛЮДЕНИЕ НА ОПР.

3.1. ОБЩА СТРУКТУРА НА ОПР.

Общинският план за развитие на община Ковачевци за периода 2014-2020 г. (ОПР) съдържа **девет основни раздела**:

- *„Въведение“;*
- *„Анализ на икономическото и социалното развитие на Община Ковачевци“;*
- *„SWOT-анализ“;*
- *„Целите и приоритетите за развитие на община Ковачевци за периода 2014-2020 г.“;*
- *„Индикативна финансова таблица“;*
- *„Индикатори за наблюдение и оценка на плана“;*
- *„Наблюдение, оценка и актуализация на плана“;*
- *„Прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност“;*
- *„Програма за реализация на общинския план за развитие“.*

Въведение.

В този раздел е представена дефиниция за ОПР Ковачевци 2014-2020 г., описани са нормативните основания, съответствието с програмни и стратегически документи от по-високо йерархично ниво, използваният подход за планиране, периодът на действие, основните задачи и използваните източници на информация.

Анализ на икономическото и социалното развитие на Община Ковачевци.

Представен е анализ на икономическото и социалното развитие на Община Ковачевци. Той е в **шест направления и завършва с изводи и SWOT-анализ**:

- **Общ профил на общината** – включва общ профил на общината, физико-географски особености;
- **Състояние на местната икономика** – включва общо състояние по тип предприятия и по икономически отрасли; аграрен сектор; индустрия; услуги;
- **Развитие на социалната сфера и човешките ресурси** – включва основни демографски характеристики на населението; пазар на труда; социални програми, услуги и дейности; здравеопазване; образование; култура, спорт и отдих;
- **Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията** – включва пътна мрежа, транспортна инфраструктура и достъпност; водоснабдителна мрежа; комуникационна мрежа; енергийна мрежа; сметосъбиране;
- **Екологично състояние и рискове** – включва канализационна мрежа; въздух; води; почви; управление на отпадъци; защитени територии по Закона за защитените територии (ЗЗТ), места по НАТУРА 2000 и биоразнообразие;
- **Административен капацитет** – описани са структурата, числеността и образователния ценз; предлагани административни услуги; интернет страница и обратна връзка; осъществявани проекти, финансиране;
- **Изводи** – основно насочени към административния капацитет.

SWOT-анализ.

SWOT-анализът се базира на изводите от анализа и е използвана общата матрица за този вид анализ, отразяваща взаимодействието на вътрешните фактори (силни и слаби страни), и външните фактори (възможности и заплахи).

Целите и приоритетите за развитие на община Ковачевци за периода 2014-2020 г.

В този раздел е представена Стратегията за развитие на община Ковачевци.

Отчита се, че: *„общата представа за желаното бъдещо развитие на територията на община Ковачевци продължава да носи основните черти на позитивни представи и мечти за: „динамично развитие”, „осезателен икономически растеж и заетост”, „подобрено качество на живот”, „запазено и валоризирано природно и културно наследство” на основата на което да се развие една популярна туристическа дестинация. Потвърждение за оптимизма са силните страни и възможности посочени в предходната точка на SWOT анализа.*

Затова не е необходима съществена промяна в стратегическата насоченост на сега действащия план за развитие. Поводите за промени се коренят в необходимостта да се постигне съответствие с новата европейска и национална стратегическа рамка.“

Основните принципи, върху които се основава стратегическата рамка в ОПР на община Ковачевци 2014-2020 (в продължение на ОПР Ковачевци 2007-2013 г.) са:

- партньорство между всички институции, заинтересовани лица и структури на гражданското общество в процеса на реализиране на стратегическите намерения;
- координация вътре и между управленските звена на всички равнища, носещи отговорността за постигане на очакваното състояние на общината към хоризонта на планирането – 2020 г.;
- концентрация на усилията, човешките и финансовите ресурси за осъществяване на набелязаните в стратегията цели;
- тясно обвързване и интегритет на действията, заложени в различните програми за постигане на комплексен социално-икономически ефект;
- отвореност за допълнения и адаптивност на стратегическите намерения към променящите се условия на средата, в която се реализира стратегията.

Йерархията на понятията в стратегията на община Ковачевци е: визия, главна цел, приоритети, цели, мерки и дейности/проекти.

Визията, определена в ОПР за периода 2014-2020 г. е:

„ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ: Добре развита и популярна туристическа дестинация за алтернативен туризъм, предоставяща високо качество на живот на своите жители и възможности за предприемаческа инициатива.“

Определена е следната **главна цел, която има по-широк обхват за развитие на икономиката от посоченото във визията**:

„Постигане на устойчив икономически растеж чрез конкурентоспособност, инвестиционна атрактивност, подобрена жизнена среда и укрепен човешки ресурс при съхранено природно и културно наследство.“

Дефинирани са **три приоритета** за насочване на усилията за постигането на главната цел:

„Приоритет 1: *Изграждане на базисна бизнес инфраструктура и среда, насърчаваща предприемачеството на територията*

Приоритет 2: *Подобряване качеството на среда на живот, посредством доизграждане и рехабилитация на инфраструктурата – екологична, техническа и социална*

Приоритет 3: *Повишаване капацитета на общинската администрация и насърчаване на междуобщинското, регионалното и трансгранично сътрудничество“*

Всеки приоритет е планирано да бъде реализиран посредством набор от цели, мерки и дейности/конкретни проекти:

- по **Приоритет 1** са предвидени 5 цели, 22 мерки и 61 дейности;
- по **Приоритет 2** са предвидени 4 цели, 17 мерки и 62 дейности (**на стр. 89 от ОПР, към цел 2.4. са представени 5 мерки, като нататък в документа една от тях липсва, вкл. в Програмата за реализация. В нея са включени две различни дейности с еднакъв индекс „П 2.42“**);
- по **Приоритет 3** са предвидени 2 цели, 5 мерки и 12 дейности (**в Програмата за реализация са включени три различни дейности с еднакъв индекс „П 3.5“ и две различни с индекс „П 3.6“**).

Част от дейностите могат да бъдат приравнени с конкретни проекти, докато други изразяват по-общи намерения за действия и съвкупност от проекти.

Дадени са разяснения на приоритетите, като не е спазен единен и ясен подход – описано е основанието за определянето им и/или какви дейности включват.

Използваното кодиране на дейностите с последователни номера за всеки приоритет (например за Приоритет 1, дейностите имат последователни номера от П 1.1 до П 1.61) прави по-сложно отнасянето им към конкретна мярка. Това е и вероятната причина за установената техническа грешка, при която повече от една дейност носят един и същи номер.

В табличен вид е представено съответствието на ОПР Ковачевци (на ниво цели) *„със стратегическите и програмни документи от по-висш йерархичен клас- синергия на интервенции“*.

Фигура 2. ***Стратегическа рамка на ОПР Ковачевци 2014-2020 г.***

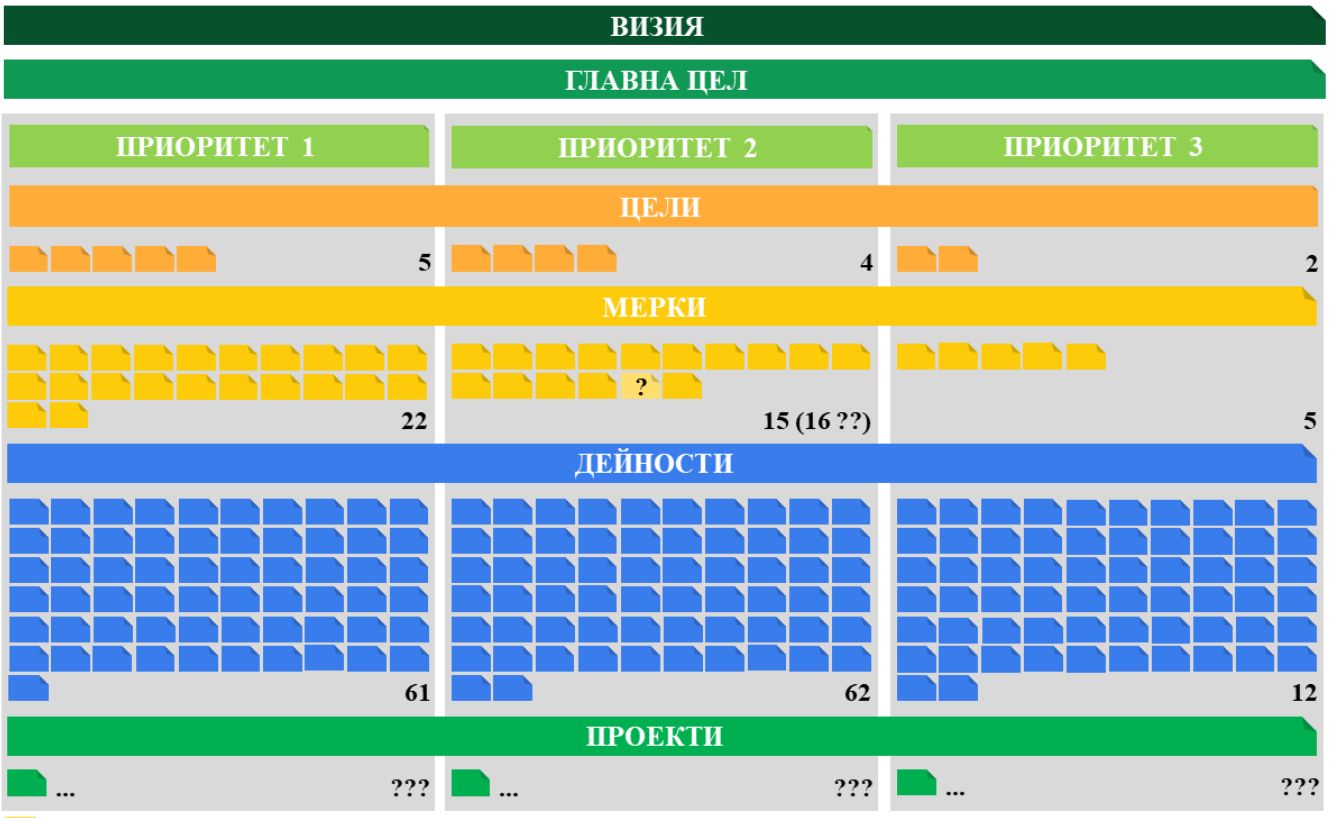

Източник: Авторски колектив, ИУПП®, по данни от ОПР

Индикативна финансова таблица.

В този раздел е представена индикативната финансова таблица, която обобщава ориентировъчните финансови ресурси, необходими за реализацията на ОПР. Финансовата рамка представлява разпределение на предвидените средства по отделните приоритетни области от стратегията на ОПР, както и приложените разнообразни финансови източници. Индикативната финансова таблица обединява прогнозната стойност на всички проекти от Програмата за реализация на общинския план.

Индикатори за наблюдение и оценка на плана.

В този раздел е представена система от индикатори за проследяване изпълнението, оценката и програмирането на ОПР в периода на неговото изпълнение и последващо отчитане. Системата е базирана на количествени индикатори, обвързани с фактическото състояние на общината в ключови за местното развитие сфери.

Описани са подходът при разработването на индикаторите, източниците на информация, използваните видове индикатори.

В табличен вид (матрица), за всеки приоритет и цел са определени конкретни индикатори с посочени за тях мерни единици, източници на информация, период на отчитане, базова стойност за отчитане на изменението и целева стойност, която се очаква да бъде достигната до края на периода на действие на ОПР. **Не е посочена междинна стойност.**

Наблюдение, оценка и актуализация на плана.

В този раздел е представена система за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР, включваща участващи структури; функции за наблюдение и оценка; описан е редът за извършване на наблюдението, оценката и актуализацията на ОПР.

Прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност.

Тук са описани теоретични и законодателни постановки за действия, които се предприемат за включването на възможно най-широк кръг от заинтересовани страни при процесите на разработване и реализация на ОПР. Представени са извършените действия в процеса на изготвяне на ОПР.

Програма за реализация на общинския план за развитие.

Представена е Програма за реализацията на ОПР, която конкретизира методиката, инвестиционните дейности и проекти, чрез които да бъдат постигнати заложените цели на развитие. Програмата съдържа оперативни насоки и цели; конкретизация на мерките за развитие; проектите за изпълнението на мерките; необходимите финансови ресурси; звена отговорни за изпълнението на проектите и период на реализация. Тя е съвкупност от ресурсно осигурени мерки и е механизъм за реализация на всяка конкретна цел.

3.2. ПРОЦЕС НА НАБЛЮДЕНИЕ НА ОПР.

Процесът на наблюдение на ОПР обхваща серия от документи, изготвящи се преди, по времето на действие и реализация на ОПР, както и след края на неговото действие. (*Вж.* **Фигура 1** ***Схема на документите, свързани с развитие на община Ковачевци в периода 2014-2020 г., и техните взаимовръзки***, стр. 7).

Предварителна оценка (ПрО) на Общински план за развитие на община Ковачевци за периода 2014-2020 г.

Първа част от наблюдението на ОПР е неговата Предварителна оценка (ПрО), която се изготвя преди приемането му от Общински съвет. Тя се прави от независим екип, който би могъл да посочи слабостите в стратегическата и/или аналитичната част.

Не е извършвана предварителна оценка на ОПР Ковачевци 2014-2020 г. и по този начин не е спазен ЗРР.

Междинна оценка (МО) за изпълнението на Общински план за развитие на община Ковачевци за периода 2014-2020 г.

През м. декември 2017 г. е **извършена Междинна оценка (МО) на ОПР на община Ковачевци**, съгласно чл. 33, ал. 1 от ЗРР. Изводите в нея са следните:

„***По отношение на целите, приоритетите, проектите и инициативите:***

- ***В ОПР за периода 2014-2020 г. всички дефинирани приоритети и цели са съгласувани с европейските, националните и регионалните стратегически документи****, поради което оценителят няма конкретни препоръки относно подобряване на външната съгласуваност на документа;*
- ***Значителен брой отчетени проекти и инициативи на обща стойност от 22 587 588 лв., които мотивират положителна обща оценка за изпълнението на ОПР****. В резултат на доброто планиране, организация и координация при управлението на проектите са постигнати добри резултати при изпълнение на ОПР Ковачевци 2014-2020;*
- ***Съществен дял на проектите за подобряване на техническа, образователна, социална и културна инфраструктура;***
- ***Липса на реализирани публично-частни партньорства и междуобщински сътрудничества в приоритетните области на общинското развитие****;*
- ***Ефикасно комбиниране на различни финансови източници****, вкл. собствени средства от общинския бюджет, финансиране от централния бюджет и фондовете на ЕС. Ограничените потенциали за капиталови разходи от собствени средства и от централния бюджет са компенсирани с успешно реализирани проекти с европейско финансиране с превес на Програма за развитие на селските райони (ПРСР) и Оперативна програма „Административен капацитет“ (ОПАК);*
- ***Сравнително добре балансирано изпълнение на мерки (проекти) между отделните стратегически цели и приоритети*** *– 57% за Приоритет 1 „Изграждане на базисна бизнес инфраструктура и среда насърчаваща предприемачеството на територията“, 42% за Приоритет 2. „Подобряване качеството на средата на живот посредством доизграждане и рехабилитация на инфраструктурата – екологична, техническа и социална“ и 1% за Приоритет 3. „Повишаване капацитета на общинската администрация и насърчаване на междуобщинското, регионално и трансгранично сътрудничество“;*
- ***Добри перспективи за напредък по ОПР през следващите години - три проекта със значителен бюджет са подготвени и предадени за оценка пред ПРСР 2014-2020****.*

Проектите са свързани с подобряване на транспортната и социалната инфраструктура;

- *Приоритетите бележат различно техническо и финансово изпълнение както помежду си, така и вътре по приоритети техническото и финансовото изпълнение се разминават;*
- *По Приоритет 1. „Изграждане на базисна бизнес инфраструктура и среда насърчаваща предприемачеството на територията“ се наблюдава 48% техническо и 73% финансово изпълнение;*
- *По Приоритет 2. „Подобряване качеството на средата на живот посредством доизграждане и рехабилитация на инфраструктурата – екологична, техническа и социална“ се наблюдава 79% техническо и 30% финансово изпълнение;*
- *По Приоритет 3. „Повишаване капацитета на общинската администрация и насърчаване на междуобщинското, регионално и трансгранично сътрудничество“ се наблюдава 83% техническо и 25% финансово изпълнение.*

По отношение на индикаторите:

- ***Значителният брой индикатори без достоверен източник на информация и определени базови/целеви стойности ограничава тяхната роля като инструмент за оценка;***
- *Наличните данни потвърждават част от констатациите за общия напредък и степен на финансово изпълнение по приоритети и по-конкретно за ограничени инвестиции в подкрепа на местния икономически „микроклимат“, туристическото развитие на общината, реализирането на партньорски инициативи;*
- *Ниските стойности на индикаторите, свързани с обновяване на техническите инфраструктури, са следствие на характерния национален дефицит на ресурси за модернизиране на технически инфраструктури, въпреки отчетливите усилия на общинска администрация Ковачевци в това направление.*

По отношение на наблюдението и изпълнението на ОПР:

- ***Няма изготвена Предварителна оценка на ОПР Ковачевци****;*
- *Ежегодно документиране и отчитане на изпълнението на ОПР чрез годишни доклади/списъци с изпълнени проекти;*
- ***Липсва годишно отчитане на индикаторите, както е заложено и прието в ОПР;***
- ***Има липсващи компоненти от задължителната структура на доклада****, дефинирана от Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие.“*

Цитираната на стр. 15 сума от **22 587 588 лв. включва 2 бр. проекти по подмярка 4.2. „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“ за изграждане на мандра за преработка на сурово мляко и на предприятие за месопреработка. Тяхната обща стойност е 11 222 898 лв. и при изготвянето на МО са имали статус „текущи“. В последствие, поради липса на частно финансиране, те са анулирани. Това е причината, финансовата реализация в МО да е 22,6 млн. лв. докато в ПО тя е 19,007 млн. лв. (т.е. междинната финансова реализация е по-голяма от общата за периода 2014-2020 г.).**

Общата оценка от изпълнението на ОПР е *„добра … относно местното развитие на община Ковачевци и прогноза за добро финансово и техническо изпълнение на ОПР на община Ковачевци за периода 2014-2020.“*

В следствие на констатациите, в МО са формулирани следните препоръки:

„По отношение на целите, приоритетите, проектите и инициативите:

- *Оценителят няма конкретни препоръки относно подобряване на външната и вътрешната съгласуваност на документа.*

По отношение на индикаторите:

- ***прецизиране на матрицата на индикаторите за наблюдение и оценка на база на SMART-концепцията**, а именно индикаторите следва да отговарят на следните условия:*
- *Specific – точност – индикаторите трябва да са конкретни и положителни;*
- *Measurable – измеримост – индикаторите трябва да бъдат насочени към желано бъдещо състояние (в сравнение с базовия индикатор) и да бъдат количествено определени, така че да позволяват измерване. Внимание следва да се обърне на мерните единици;*
- *Available/Achievable – постижимост – трябва да бъде възможно да се получат данни за стойността на всеки индикатор и то във времето, когато са необходими;*
- *Relevant/Realistic – реалистичност – индикаторите трябва да бъдат свързани с целта и също така да бъдат реалистични;*
- *Timely – съобразени с времето – индикаторите трябва да бъдат постигнати в ограничен период от време, което следва да се вземе предвид и да се посочи в матрицата – индикаторите следва да имат базови, междинни и целеви стойности.*
- ***Изпълнението на тази препоръка не налага актуализация на Общинския план за развитие, а просто включване в Годишните доклади за изпълнението на ОПР на точка, свързана с отчитането на индикаторите на годишна база, така както е заложено в самия Общински план за развитие на Ковачевци и в съответствие с чл. 91, ал. 8 от ППЗРР – т. 3.** „действията, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на общинския план за развитие, в т. ч.: а) мерките за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни“. По този начин постепенно ще се „отсеят“ индикаторите, които не отговарят на препоръчаната SMART-концепция и ще останат смислените и „работещи“ индикатори.*

По отношение на наблюдението и изпълнението на ОПР:

- ***В следващите годишни доклади за наблюдение на изпълнението на ОПР да се включва и точка „Изпълнение на проекти, допринасящи за постигане на целите и приоритетите на общинските планове за развитие и на областната стратегия за развитие“** (нова - ДВ, бр. 50 от 2016 г.);*
- ***В следващите годишни доклади за наблюдение на изпълнението на ОПР да се включват и изпълнените проекти на бизнеса по ПРСР,** които засягат селското и горско стопанство и хранително-вкусовата промишленост. Проектите са публични на следния линк: http://iacs-online.dfz.bg/*

- ***В следващите годишни доклади за наблюдение на изпълнението на ОПР да се включи и точка за годишно отчитане на индикаторите****, както е заложено и прието в ОПР Ковачевци 2014-2020 г.*
- ***С цел осигуряване на информация и публичност е препоръчително всички годишни доклади за изпълнението на ОПР да се публикуват на интернет страницата на общината.“***

МО не препоръчва изготвяне на актуализиран документ на ОПР. Констатираните проблеми, могат да се решат и с подобряване изпълнението, наблюдението и отчитането на самия ОПР във вида, в който е приет.

Годишни доклади (ГД) за изпълнението на ОПР Ковачевци 2014-2020 г.

Изготвени са всички изискуеми съгласно ЗРР годишни доклади за наблюдение на ОПР – общо 7 на брой. **За съжаление, препоръките заложени в Междинната оценка не са намерили своето приложение в съдържанието на годишните доклади след нейното приемане (ГД 2018 г., ГД 2019 г. и ГД 2020 г.).**

ГД са важен източник на информация за осъществените дейности и постигнатите резултати в изпълнението на ОПР. Тяхната роля е да дават текущи, ежегодни оценки за изпълнението на ОПР, от които може да последва промяна за оптимизиране на действията. Те са важни и при финалното отчитане на изпълнението на ОПР, когато се разглежда целия програмен период от 7 г. с всички случили се събития и реализирани дейности през него.

Във вида си, ГД на ОПР Ковачевци 2014-2020 г. могат да послужат само като откъслечен източник относно тенденциите в хода на общото развитие на общината, реализацията на ОПР и осигуряването на ефективност и ефикасност през наблюдавания планов период.

План за интегрирано развитие на Община Ковачевци 2021-2027 г.

С Решение № 200 от 22.06.2021 г. на Общински съвет - Ковачевци е приет и влязъл в сила документът, наследяващ ОПР за следващия програмен период – План за интегрирано развитие на община Ковачевци (2021-2027 г.).

В ПИРО няма оценка за изпълнението на ОПР, тъй като това не е предмет на неговото изготвяне. На стр. 124 е посочено, че освен методическите указания за разработване на ПИРО, са взети предвид няколко изброени документа, включително ОПР Ковачевци 2014-2020 г.

4. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ ЦЕЛИТЕ И УСТОЙЧИВОСТТА НА РЕЗУЛТАТИТЕ.

Анализите и оценките на данните и документите, свързани с изпълнението на ОПР, предоставени от ОбА Ковачевци за извършване на ПО, са основата, върху която са направени изводи както за изпълнението, така и за постигнатите резултати по стратегическите цели, произтичащите от тях приоритети, мерки и конкретни дейности/проекти.

За извършване на оценката е направена съпоставка между заложените в ОПР приоритети, мерки и проекти/дейности и документите, отнасящи се до неговото изпълнение – Годишни доклади, Междинна оценка и други.

За точността на настоящата ПО от съществено значение са следните фактори:

- **При изготвянето на ОПР Ковачевци 2014-2020 не е заложен индикативен списък с проекти.** Всяка мярка съдържа една или повече дейности, част от които могат да се допуснат, че са конкретни проекти, но други не могат да се приемат като такива.
- **За по-голямата част от описаните дейности в ГД не е посочена изразходваната сума, която трудно би могла да се определи с точност чрез експертна оценка.** В повечето случаи тя се включва в обща сума с други дейности. Например – описани са срещи или дейности, които влизат в общите задължения на служителите на Общината, но имат пряко и съществено значение за изпълнението на ОПР. Описано е и участие в проекти, по които Община Ковачевци не е бенефициент на финансовите средства и конкретно отнасящите се за нея не могат да се определят. Има дейности, които допринасят за изпълнението на целите на ОПР, но няма преки финансови разходи за осъществяването им.
- **Не е спазена структурата на стратегическата рамка на ОПР –** описаните дейности следват собствена логика и само частично са посочвани отношенията към конкретна мярка от ОПР.
- **Заложената система от индикатори в ОПР е сложна и неприложима.** Към ГД не е отчитано изпълнението на индикаторите. В МО е направен опит за отчитане, както и е предложена промяна, която не е реализирана. За изготвянето на настоящата ПО, ОбА частично е предоставила стойностите на индикаторите за 2020 г. **В този си вид и с наличните данни, системата от индикатори не може да се използва за отчитане изпълнението на ОПР!** (Вж. **т. 6.2. *„Система от индикатори за наблюдение и оценка“***, стр. 53)

Във връзка с изложеното по-горе, за постигане на целта на настоящата ПО, **в нея са включени всички проекти, които могат да бъдат точно определени** (с име, период на реализация, изразходвани средства по години и източници), описани в ГД, МО, както и дейности или проекти, информация за които е взета от Отчетите за изпълнение на капиталовата програма на Общината (капиталовите разходи (КР)), финансирани проекти със средства от ЕС (по данни в ИСУН и за двата изминали програмни периода – 2007-2013 г. и 2014-2020 г.), предоставени данни от Агенция пътна инфраструктура/Областно пътно управление Перник (АПИ/ОПУ) и други източници. **Община Ковачевци е представила частични Отчети по капиталовата си програма, единствено за периода 2017-2020 г.**

Изведените реализирани конкретни проекти са представени изчерпателно в табличен вид в **Приложение 1** на настоящата Последваща оценка.

В **Приложение 2** е представена „Обобщена таблица за финансовото изпълнение на ОПР“.

В **Приложение 3** е представена „Обобщена система от индикатори за наблюдение и оценка“ на ОПР Ковачевци 2014-2020 г. както и оценка за степента на изпълнение на всеки индикатор. Поради липсата на годишно отчитане на стойностите в ГД са използвани частично отчетени междинни стойности в МО и в попълнена справка от ОбА за 2020 г.

Настоящият документ по същество и предназначение представлява последващата оценка на ОПР Ковачевци 2014-2020 и придружаващите го документи, чиито срок на действие вече е изтекъл.

ПО само констатира установени проблеми и ги отбелязва с цел избягване на бъдещото им проявление в други документи, но няма за цел тяхната поправка в ОПР.

Където е възможно, с оглед постигането на по-точна и вярна оценка, са набавени липсващите и са отчетени коректните данни.

В съответствие с възприетия от авторите на ОПР методически подход при изготвянето на стратегическата част, анализът на изпълнението му е извършен по неговата структура, т.е. по приоритети, цели и мерки.

Оценката на постигане на всяка мярка и отчетните индикатори е направена на базата на следните фактори:

- Реализирани проекти и дейности, които могат да се причислят към ОПР Ковачевци 2014-2020 г.;
- Финансови резултати;
- Потенциално влияние върху постигането на определените индикатори;
- Експертна оценка.

Изготвената оценъчна скала е тристепенна, както следва:

- **Мярката е осъществена успешно** – предвидените в ОПР инициативи, дейности или проекти са реализирани изцяло или почти изцяло; усвоен е целият/значителна част от предвидения финансов ресурс; проектите водят до постигане на целта от по-високо равнище или оказват влияние върху предвидените индикатори на ОПР, или се очаква да имат влияние в бъдеще време.
- **Мярката е осъществена частично** – предвидените в ОПР инициативи, дейности или проекти са реализирани частично; привличането на финансов ресурс е по-малко от заложеното; реализираните проекти оказват частично влияние върху индикаторите на ОПР.
- **Мярката не е осъществена** – не са реализирани конкретни проекти и инициативи, осъществени са епизодични дейности, които имат неясен ефект по отношение влиянието им върху дефинираните индикатори на плана.

4.1. ПРИОРИТЕТ 1: ИЗГРАЖДАНЕ НА БАЗИСНА БИЗНЕС ИНФРАСТРУКТУРА И СРЕДА НАСЪРЧАВАЩА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО НА ТЕРИТОРИЯТА.

4.1.1. Цел 1.1. Увеличаване приноса на туризма в местната икономика, посредством валоризация на богатите антропогенни и природни ресурси на територията и осъществяване на активна маркетингова политика.

Мярка 1.1.1.: Създаване на туристическа инфраструктура в т.ч. атракции, еко и вело пътеки, указателни табели, информационни табла, информационни и посетителки центрове, включване на новите технологии в информационното обслужване на туристите и др.

Мярката включва 4 дейности.

Констатации: Мярката е насочена към инвестиции в подобряване на туристическата инфраструктура и създаването на нови атракции – предвидените дейности са изграждане на 2 екопътеки, една велопътека и една вятърна мелница. Предвидените средства са 645 хил. лв., отчита се изразходването на 934 хил. лв. по 5 проекта. Реализирана е само една от екопътеките като част от проект на стойност 829 хил. лв. Без данни за изразходваните финансови средства за текуща поддръжката на Хлебната къща в с. Лобош (социален и културен център), споменати в ГД. За изграждането ѝ са инвестирани 59 хил. лв. безвъзмездна помощ по програма за трансгранично сътрудничество „България-Сърбия“ (Проект „Хляб“), а в предишния програмен период 2007-2013 г. са вложени още 34 хил. лв. капиталови средства на Общината.

Заложеният по мярката индикатор е с изпълнение 33,33%.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена успешно, въпреки че не всички от първоначално планираните дейности са изпълнени. Бюджетът е преизпълнен. Всяка една от предвидените дейности е важна и би обогатила предлагания туристически продукт.

Мярка 1.1.2.: Възстановяване и опазване на културно-историческото и природно наследство.

Мярката включва 3 дейности.

Констатации: Мярката е насочена към инвестиции в културно-историческото (КИН) и природното наследство, макар предвидените дейности да предвиждат създаването на нови тематични атракции, а не опазване и социализация на КИН и природно наследство. Предвидените средства са 1,1 млн. лв. Отчита се реализирането на 4 проекта на стойност 749 хил. лв. Реализирани са два проекта (преходни от предишния програмен период 2007-2013 г.) - „Етнографски център „Сурвакари““ „Изграждане на център за представяне на местното природно, културно и историческо наследство“. Всеки от тях е на стойност 350 хил. лв. Вероятно този проект отговаря на планирания в програмата за реализация на ОПР П 1.6 „Изграждане на етнографски комплекс в с. Ковачевци“. Проектът за Етнографски комплекс в с. Лобош не е реализиран, тъй като не е осигурено финансиране.

Заложените по мярката дейности не съответстват на целта ѝ – не е предвидено обновяването на недвижими културни ценности и природни забележителности, обявени по съответния закон. Те съответстват по-скоро на дейности по мярка 1.1.1. „Създаване на туристическа инфраструктура в т.ч. атракции…“ (П1.6 „Изграждане на етнографски комплекс в с. Лобош“ и П 1.7 „Изграждане на етнографски комплекс в с. Ковачевци“) и мярка 1.1.4. „Развитие на съществуващите и създаване на нови продукти на приключенския туризъм, в т.ч. усъвършенстване специализираната инфраструктура и развитие водните спортове със

състезателен и екстремен характер“ (П 1.7 „Изграждане на развлекателен парк „Пчелина““). Спрямо заложените и отчетени стойности на индикатора по мярката не може да се направи оценка на изпълнението ѝ.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена частично. Предварително заложените проекти не са изцяло реализирани, но има реализирани допълнителни.

Мярка 1.1.3.: Повишаване качеството на предлаганите туристически услуги.

Мярката включва 5 дейности.

Констатации: Мярката е насочена към подобряване на туристическата инфраструктура, подготовката на кадрите и цялостното техническо обезпечаване на туризма. Предвидените средства са 175 хил. лв. Отчита се изпълнението на 3 проекта на стойност 877 хил. лв. (средствата са само по един от проектите, за другите няма финансови данни). Реализираният проект е за изграждане и обзавеждане на ваканционно селище.

Заложени са 5 индикатора, като два са с изпълнение 50% и 66,67%, като и за двата има неточно отчитане на стойностите за 2020 г. За другите три не може да се определи степента на изпълнение.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена частично, тъй като само по 2 от общо 5 дейности се отчитат конкретни действия. Реализираният проект води до преизпълнение на планирания бюджет по мярката, но той не е сред първоначално планираните.

Мярка 1.1.4.: Развитие на съществуващите и създаване на нови продукти на приключенския туризъм, в т.ч. усъвършенстване специализираната инфраструктура и развитие водните спортове със състезателен и екстремен характер.

Мярката включва 1 дейност.

Констатации: Мярката е насочена към инвестиции в развитие на водните спортове, практикувани на язовир Пчелина. Предвидените средства са в размер на 35 хил. лв. В ГД, както и от други източници, няма данни за осъществени инвестиции в нови продукти.

Заложеният индикатор по мярката – „Създадени нови туристически атракции на приключенски туризъм“ – е отчетен с нулево изпълнение.

Оценка на постигане на мярката: Мярката не е осъществена по всички критерии за оценка – няма данни за привлечени инвестиции.

Мярка 1.1.5.: Оползотворяване на възможностите за развитие и популяризиране на лов и риболов, като се организират и спортни турнири.

Мярката включва 3 дейности.

Констатации: Мярката е насочена към популяризирането на лова и риболова в общината чрез изграждане на екопътека (допълнителна на заложените по мярка 1.1.1.), ремонт на ловна хижа и организирането на състезания, с общ бюджет 115 хил. лв. Няма данни за осъществени проекти по мярката, индикаторът по нея също е с нулево изпълнение.

Оценка на постигане на мярката: Мярката не е осъществена по всички критерии за оценка – няма данни за привлечени инвестиции.

Мярка 1.1.6.: Активна маркетингова политика за популяризиране на Общината като дестинация, предлагаща разнообразни видове туризъм (селски, еко, културен, приключенски, ловен и риболовен).

Мярката включва 5 дейности.

Констатации: Мярката е насочена към инвестиции в активна реклама и популяризиране на дестинацията община Ковачевци. Предвидените средства са 92 хил. лв. В ГД се отчита реализирането на два проекта – изработени брошури (отговаря на заложената дейност П 1.17) и представяне (популяризиране на общинските мероприятия) в 18-то издание на луксозен цветен вестник „Българска община“ (издание на Национално сдружение на общините в Република България (НСОРБ)) (частично отговаря на заложената дейност П 1.18). И за двата не са посочени финансови стойности.

По мярката са заложени 2 индикатора, като единият не отчита изпълнение, а другият „(Позиционирането на дестинация) – Проведени маркетингови проучвания“ според данните от МО е с изпълнение 50%, макар да няма налични данни за това.

Оценка на постигане на мярката: Мярката не е осъществена - неясно е финансовото изпълнение, само по една от заложените дейности има реални действия.

Мярка 1.1.7.: Усъвършенстване и налагане на продукта на научния и научно-познавателния туризъм, чрез оползотворяване на потенциала и опита на Национален детски екологичен комплекс - Ковачевци.

Мярката включва 2 дейности.

Констатации: Мярката е насочена към развитие на намиращия се на територията на общината Национален детски екологичен комплекс (НДЕК). Въпреки разположението си, комплексът е собственост и се управлява от Национален STEM център[4] към Министерство на образованието (МОН). Центърът е специализирано обслужващо звено по смисъла на чл. 50, ал. 1, т. 1-3, 6 и 7 от Закона за предучилищното и училищното образование. Включва три центъра – в София, в с. Ковачевци и в с. Ястребино (община Антоново, област Търговище). Възможностите за намеса в дейността на центъра от страна на Община Ковачевци са ограничени, а от наличната информация (най-вече от публикации в интернет), НДЕК функционира, като в годините има съществени проблеми с него. След настаняването на бежанци в него, в момента базата се нуждае от ремонт и не се използва на пълния си капацитет. Заложеният бюджет е 450 хил. лв. Няма данни за осъществени дейности по мярката.

Заложеният индикатор не се отнася до мярката и не може да отчете изпълнението ѝ. Няма данни за наличието на Туристически информационен център (ТИЦ) на територията на община Ковачевци, а хипотетичният брой обслужени от него туристи няма отношение към развитието на НДЕК.

Оценка на постигане на мярката: Мярката не е осъществена по всички критерии за оценка – няма данни за привлечени инвестиции.

[4] Със Заповед №РД-14-45/14.07.2021г. на Министъра на образованието и науката, „Учебен център“ се прекръства на Национален STEM център

4.1.2. Цел 1.2. Подобряване на достъпа до информационни и комуникационни технологии (ИКТ) и на тяхното използване и качество.

Мярка 1.2.1.: Изграждане на инфраструктура за достъп от следващо поколение.

Мярката включва 3 дейности.

Констатации: Мярката предвижда инвестиции в три разнородни дейности, нямащи голяма връзка помежду си – внедряване на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в предприятията, изграждане на видеонаблюдение по основните пътни артерии и създаване на интерактивни картографски приложения на три езика. Предвиденият финансов ресурс в ОПР е 160 хил. лв. До колкото технологичния прогрес е всеобщ и необратим процес, дигитализацията и въвеждането на нови технологии се случва и на територията на община Ковачевци. Привличането на туристи, осъществяването на резервации и заплащането на услугите се случва до голяма степен в интернет. Едва през 06.2021 г., съгласно публикации в интернет, е заявено намерение за монтиране на видеонаблюдение на изходите на населените места, най-вече за следене на нерегламентирано изхвърляне на отпадъци. Няма данни за осъществени действия по третата дейност. В ГД няма нито една отчетена дейност или проект по мярката.

Заложеният индикатор по мярката е „дял на жилищата с достъп до интернет“, за който няма налични данни (НСИ събира такава информация най-вече при преброяванията на населението), а индикаторът по никакъв начин не отразява изпълнението на която и да е от трите дейности.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена частично, най-вече относно внедряването на ИКТ от страна на бизнеса (туристическия). Като част от технологичното развитие и община Ковачевци получава достъп до мобилни и фиксирани мрежи от ново поколение, но това става бавно. Общината и малобройното ѝ население я прави със слаб приоритет за внедряване на нови технологии от страна на доставчиците.

Мярка 1.2.2.: Осигуряване на цифрова (електронна) достъпност.

Мярката включва 2 дейности.

Констатации: Мярката предвижда инвестиции в осигуряване на достъп до интернет на населението в общината. Предвидените за целта средства са 85 хил. лв. Отчита се изпълнението на един проект - „WiFi4EU - насърчаване на интернет свързаността в местните общности“ на стойност 29 хил. лв.

Заложеният индикатор е „изградени центрове за достъп до интернет в общината“ (предложен за преместване от мярка 1.2.3. в МО), като се отчита изпълнение на 50% (въпреки че няма налични данни, доказващи това изпълнение).

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена частично. Има реализиран проект за изграждане на публична безжична мрежа за достъп до интернет, както се отчита и изграждането на 2 бр. центрове за достъп. От най-съществено значение за осъществяване на мярката има развитието на мобилните мрежи за пренос на данни.

Мярка 1.2.3.: Насърчаване на развитието и широкото внедряване на ИКТ продукти и услуги, включително интернет-базиран.

Мярката включва 1 дейност.

Констатации: Мярката предвижда извършване на проучване и оценка на нуждите и техническите възможности за развитие на е-грамотност, е-умения и е-достъп до услуги на стойност 5 хил. лв. Няма данни за извършено такова проучване. В съвременния свят, дигитализацията и умението за боравене с нови технологии е ключово за всички сфери на дейност, като дори традиционни отрасли се цифровизират. Осъществяването на предвидената дейност по никакъв начин не би допринесла за изпълнението на формулираната цел на мярката. Изпълнението на мярката е естествен процес, породен от глобалното развитие и навлизането на цифровите технологии в личния живот и бизнеса.

Заложеният по мярката индикатор е изместен към мярка 1.2.2. в МО и по този начин мярката остава без индикатор, което не е от съществено значение. Като цяло мярката е ненужна и без значение за изпълнение на ОПР.

Оценка на постигане на мярката: Мярката не е осъществена.

4.1.3. Цел 1.3. Преминаване към ниско-въглеродна икономика, енергийна и ресурсна ефективност.

Макар съществена тема на световно ниво, тази цел е неуместна за моментното състояние на икономиката на община Ковачевци.

Мярка 1.3.1.: Подкрепа за енергийната ефективност и иновациите.

Мярката включва 5 дейности.

Констатации: Мярката е насочена към инвестиции в енергийна ефективност на предприятията и административни сгради. Посочена е и дейност „внедряване на иновации в предприятията“, която не би трябвало да се включва към тази мярка. Предвиденият бюджет е 2,81 млн. лв. Отчита се изпълнението на 5 проекта, свързани с обновяването на общински сгради на обща стойност 195 хил. лв.

Заложени са два индикатора, отчитащи броя жилищни/фирмени и административни сгради с приложени мерки за енергийна ефективност. И по двата индикатора се отчита нулево изпълнение както в данните от МО, така и от тези от ОбА за 2020 г.

Оценка на постигане на мярката: Мярката не е осъществена. Реализираните инвестиции са едва 6,58% от плануваните и включват дейности по ремонт единствено на административни сгради, без конкретизиране за извършените дейности по всеки от тях и до колко отговарят напълно на мярката. Индикаторите отчитат нулево изпълнение.

Мярка 1.3.2.: Увеличаване използването на източници на възобновяема енергия.

Мярката включва 3 дейности.

Констатации: Мярката е насочена към стимулиране използването на енергия от възобновяеми източници. Предвиденият бюджет е 225 хил. лв. Отчита се реализирането на проект на стойност „Покривна фотоволтаична система с инсталирана мощност 64,8 kWp“ на стойност 877 хил. лв., включващата и проекта „Изграждане и обзавеждане на ваканционно селище в имот от пл. № 5 от К. Р. 974 по кадастрален план на местност „Циганка“.

Индикаторът „Брой на изградените нови алтернативни източници на енергия и мощност, kW“ с целева стойност 1 отчита изпълнение от 0%, въпреки явното наличие на поне един реализиран проект, т.е. реалното изпълнение е 100%. Неясно е по какви критерии целевата стойност е определена да бъде 1.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена частично, тъй като има реализиран проект по мярката, но той само формално преизпълнява заложения бюджет (сумата е сборна с друг проект – данните са от МО, където с обща сума са посочени „2 бр. проекти за „Изграждане и обзавеждане на ваканционно селище в имот от пл. № 5 от К. Р. 974 по кадастрален план на местност „Циганка“ и „Покривна фотоволтаична система с инсталирана мощност 64,8 KWP““).

Мярка 1.3.3.: Подкрепа за високотехнологичните производства и услуги.

Мярката включва 2 дейности.

Констатации: Мярката, до колкото се разбира от заложените към нея дейности, е насочена към „високотехнологични решения“ за оптимизиране на производствените процеси, намаляване използването на суровини и технологии за влагане на отпадъците като суровина в ново производство. Предвидените средства са 1 млн. лв. Няма данни за реализирани проекти.

Индикаторът „Брой подкрепени с проекти предприятия“ (нов, предвиден в МО) отчита изпълнение от 0%.

Оценка на постигане на мярката: Мярката не е осъществена.

4.1.4. Цел 1.4. Развитие на предприемаческата среда, усъвършенстване на бизнес климата и стимулиране на публично-частното партньорство.

Мярка 1.4.1.: Развитие и подкрепа на предприемачеството на територията чрез подкрепа на разкриването на нови производства и услуги.

Мярката включва 4 дейности.

Констатации: Мярката предвижда разкриване на цех за облицовъчни материали, цехове за лека промишленост, откриване офис на банка и изграждане на търговски комплекс с център за услуги в с. Сирищник. Предвидените средства са в размер на 290 хил. лв. Търговският център в с. Сирищник е частна инициатива и не е реализиран поради липсва на финансиране. Към мярката може да се причисли извършването на ремонтни работи по търговско-административни сгради в селата Егълница и Лобош на обща стойност 10,8 хил. лв. Също могат да се причислят осъщественото разпореждане с имоти общинска собственост през периода, които са на обща стойност 749 хил. лв. Активните действия на Общината допринасят за набавянето на финансов ресурс за нейното функциониране, както и съдействат за развитието ѝ чрез управлението на ключов актив, какъвто са имотите. Откриването на офис на банка е дейност, която е загубила своето значение. Все повече банкови клонове биват затваряни, включително и в големите градове, като се преминава към предлагане на услуги през интернет (заложено в мярка 1.2.3.).

Индикаторът „Разкрити нови производства“ отчита изпълнение от 100%, целевата стойност от 1 бр. е постигната. Не са ясни критериите за определянето на тази стойност, като вероятно разкритото производство е това, представено като проект по мярка 1.5.3.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена частично, тъй като спрямо възможностите си, Общината оказва съдействие за разкриването на нови производства и услуги, но това е обвързано с наличието на инвеститорски интерес, какъвто до голяма степен липсва.

Мярка 1.4.2.: Проучване на изграждане на индустриална зона в с. Егълница.

Мярката включва 2 дейности.

Констатации: Мярката е насочена към проектиране и изграждане на нова индустриална зона в землището на с. Егълница. Предвидените средства са 530 хил. лв. Няма налични данни за размера на реализираната инвестиция във функциониращия цех за метални конструкции и изграждащата се ферма за кокошки.

Индикаторът „Изградена индустриална зона“ отчита изпълнение от 50% - въпреки че няма данни за изградени индустриални зони още в МО е посочено наличието на 1 бр. Целевата стойност е 2 бр.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена частично, защото има функциониращ цех за метални конструкции и тече изграждането на ферма за отглеждане на кокошки. Всякакъв вид инвестиции в производствени дейности са съществени за малка икономика, като тази на община Ковачевци. Индикаторът отчита изпълнение от 50%.

Мярка 1.4.3.: Създаване на обществен съвет за подкрепа на предприемачеството и иновациите.

Мярката включва 1 дейност.

Констатации: Мярката е насочена към дейност по координиране на предприемачеството и иновациите с участието на бизнеса, администрацията и вероятно други заинтересовани страни. Планираните разходи за това са 10 хил. лв. Няма налични данни за изпълнението на планираната дейност. При липсата на сериозна икономическа активност и предприемачество на територията на общината, такъв съвет, дори да беше сформиран, не би имал съществено влияние и полза за икономическото развитие.

Няма заложен индикатор по мярката.

Оценка на постигане на мярката: Мярката не е осъществена, защото няма изпълнение на планираната дейност.

Мярка 1.4.4.: Изграждане на публично-частни партньорства за привличане на финансови ресурси и повишаване на възможностите за усвояване на средства от оперативните програми за ускореното развитие на Общината.

Мярката включва 1 дейност.

Констатации: Мярката е насочена към сформирането на публично-частни партньорства (ПЧП) с цел допълнително стимулиране на икономическото развитие. Планираните средства по мярката са 50 хил. лв. Няма данни за реализирани ПЧП на територията на община Ковачевци през разглеждания период.

Индикаторът „Брой на реализираните инициативи посредством ПЧП“ има целева стойност от 2 бр. За 2020 г. се отчита реализирането на 1 бр., но без данни, които да го потвърждават (изпълнение от 50%).

Оценка на постигане на мярката: Мярката не е осъществена, защото няма изпълнение по планираната дейност. Няма данни за осъществени ПЧП и техния ефект върху икономическото развитие на общината.

4.1.5. Цел 1.5. Повишаване на конкурентоспособността на селскостопанския сектор и сектора на рибарството и аквакултурите.

Мярка 1.5.1.: Стимулиране развитието на животновъдството.

Мярката включва 6 дейности.

Констатации: Мярката, въпреки формулирането си, предвижда дейности за стимулиране на цялото селско стопанство, а не единствено на животновъдството. Предвидените средства са в размер на 3,97 млн. лв. Няма данни за реализиране на която и да е от дейностите или конкретни проекти по тях.

Индикаторът „Увеличен брой на отглежданите животни - едър рогат добитък и овце“ няма базова стойност, а целевата е 1000. Няма отчетени стойности по него нито в МО, нито за 2020 г.

Оценка на постигане на мярката: Мярката не е осъществена, защото няма изпълнение по планираните дейности.

Мярка 1.5.2.: Подкрепа на млади фермери и малки стопанства.

Мярката включва 2 дейности.

Констатации: Мярката е насочена към подкрепа на млади фермери и малки стопанства, като планираните средства за това са в размер на 3 млн. лв. Няма данни в ГД или от други източници за реализирани проекти по мярката.

Двата индикатора отчитат броя подкрепени млади фермери и малки стопанства с целеви стойности от 2 бр. за всеки от тях. В МО са посочени нулеви стойности, а за 2020 г. не са попълнени данни.

Оценка на постигане на мярката: Мярката не е осъществена, защото няма изпълнение по планираните дейности.

Мярка 1.5.3.: Диверсификация на селскостопанската продукция.

Мярката включва 2 дейности.

Констатации: Мярката е насочена развитието на биологично селско стопанство и производството на нови селскостопански продукти. Предвиденият бюджет е 1,5 млн. лв. Има започнало изграждане на свинеферма в землището на с. Ковачевци на стойност 2 млн. лв.

Индикаторът „Създадени посеви от нови видове култури за територията“ е отчетен с нулево изпълнение към края на 2020 г.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена частично, защото се отчита започналата реализация на само един проект, въпреки че неговата стойност надхвърля заложения бюджет по мярката. Няма конкретни данни за реализирани дейности в други сфери на селското стопанство, които да водят до диверсификацията му.

Мярка 1.5.4.: Управление на горския фонд и насърчаване развитието на свързаните с него дейности.

Мярката включва 2 дейности.

Констатации: Предвидените дейности по мярката са свързани с организиране на курсове за обучение на собственици на частни гори и разработване на пред концесионни анализи и отдаване

на концесия на общински гори. Предвидените средства са в размер на 60 хил. лв. В ГД и от друг източници няма данни за осъществени проекти по мярката.

Индикаторът „Увеличен дял на горския сектор в местната икономика“ няма целева стойност и не може да бъде отчетено неговото изпълнение. Все пак за 2020 г. е отчетено изпълнение от 0%.

Оценка на постигане на мярката: Мярката не е осъществена, защото няма изпълнение по планираните дейности.

Мярка 1.5.5.: Създаване на нови аквакултурни стопанства, увеличаване на видовото разнообразие и добавяне на стойност чрез преработката им.

В Програмата за реализация мярката е посочена като Мярка 7, но лисват мерки 5 и 6 преди нея (вероятно техническа грешка). Мярката включва 1 дейност.

Констатации: Мярката е насочена развитието на рибни/аквакултурни стопанства. Предвиденият бюджет е 1,5 млн. лв. Няма данни за реализирани проекти по мярката. В Регистъра на рибовъдните стопанства, поддържан от Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА), за периода 2014-2020 г. няма регистрирани такива на територията на общината.

Индикаторите са 2 бр. и отчитат броя създадени нови аквакултурни стопанства и инсталираните мощности за първична преработка на продукция. И двата отчитат нулево изпълнение.

Оценка на постигане на мярката: Мярката не е осъществена, защото няма изпълнение по планираните дейности, което се отчита и от индикаторите към тях.

4.2. ПРИОРИТЕТ 2: ПОДОБРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА СРЕДАТА НА ЖИВОТ, ПОСРЕДСТВОМ ДОИЗГРАЖДАНЕ И РЕХАБИЛИТАЦИЯ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА – ЕКОЛОГИЧНА, ТЕХНИЧЕСКА И СОЦИАЛНА.

4.2.1. Цел 2.1. Развитие и модернизация на инженерно-техническата и екологичната инфраструктура.

Мярка 2.1.1: Развитие на пътната мрежа и транспортното обслужване на Общината, както и транспортните връзки на община Ковачевци с другите общини от областта и региона.

Мярката включва 3 дейности.

Констатации: Дейностите по мярката предвиждат обновяването на пътища от общинската и републиканската пътни мрежи и закупуване на техника за пътна поддръжка. Предвидените средства са 3,2 млн. лв. Отчита се изразходването на 2,8 млн. лв. по 13 проекта. Като допълнителна дейност трябва да се отчетат усилията на Общината за осигуряване на регулярни автобусни превози, като за целта са закупени собствени автобуси след неуспешни възлагания на външни изпълнители.

Заложеният индикатор е „населени места с подобрен транспортен достъп“, като целевата стойност е изпълнена на 100%.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена успешно, като са изпълнени проекти по всички предвидени дейности, а Общината е положила допълнителни усилия за

решаване на сериозен проблем за малка и слабо населена община като Ковачевци. Индикаторът отчита 100% изпълнение.

Мярка 2.1.2: Подобряване и развитие на инженерно- техническата инфраструктура за водоснабдяване, канализация, пречиствателни съоръжения за отпадни води, въвеждане на алтернативни енергийни източници.

Мярката включва 6 дейности.

Констатации: Дейностите по мярката са насочени към обновяване на водоснабдителната и канализационната (ВиК) инфраструктури, изграждането на водноелектрическа централа (ВЕЦ) на язовир „Пчелина“ и корекция на коритото на река Светля. Предвидените средства по мярката са 21,2 млн. лв. Отчита се изпълнението на 4 проекта на обща стойност 1 млн. лв.. Последните не включват направените инвестиции в изградения ВЕЦ (планирана стойност 300 хил. лв.), тъй като той е изграден с частни средства и няма данни за реалния размер на инвестицията.

Към мярката са заложени 4 бр. индикатори. За два от тях липсват данни за отчитането им, един е преизпълнен на 220% („Реконструирана водопроводна мрежа спрямо общата дължина на водопроводната мрежа“), един е с нулево изпълнение („Новоизградена канализационна мрежа“).

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена частично, тъй като има изпълнени проекти, но те само частично изпълняват предвидените дейности и заложения размер на инвестициите.

Мярка 2.1.3: Подобряване, управлението на битовите отпадъци.

Мярката включва 3 дейности.

Констатации: Мярката е насочена към подобряване на управлението на отпадъците на територията на общината. Предвидените средства са в размер на 145 хил. лв. Отчита се реализирането на 6 проекта на обща стойност 534 хил. лв., като не са налични данни за инвестираните средства за изпълнение на „почистване на нерегламентирани сметища“.

В МО е направено предложение за индикатор по мярката „Изградени нови съоръжения за битови отпадъци, които да обслужват общината/Регионална система за управление на отпадъците (РСУО)“ с целева стойност 1 бр., но още в самата МО е посочено изпълнението на 3 бр. (изпълнение от 300% още с определяне на стойността) и „Заведения за хранене и развлечения“ са отчетени с изпълнение 98% и 88,3%.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена успешно. Изпълнени са всички конкретни заложени дейности по мярката и допълнителни проекти, финансовата реализация надхвърля заложената.

4.2.2. Цел 2.2. Осигуряване на балансирано развитие на територията.

Мярка 2.2.1: Осигуряване на територията с устройствени схеми и планове.

Мярката включва 1 дейност.

Констатации: Мярката предвижда изработването на нов общ устройствен план на общината (ОУПО), както и подробни устройствени планове за населените места. Планираният бюджет е 100 хил. лв. Отчита се изпълнението на два проекта – изготвен ОУПО, както и допълнително изработване на цифрови кадастрални и регулационни планове на три от населените места.

Заложеният индикатор („Приет нов Общ Устройствен план на община Ковачевци“) е изпълнен на 100%.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена успешно, тъй като планираната дейност е изпълнена, а е реализиран и допълнителен проект. Инвестираните средства са повече от планираните.

Мярка 2.2.2: Подобряване облика на селата в общината, посредством реновиране и изграждане на улична мрежа, паркове и зелени площи, модерни системи за улично осветление.

Мярката включва 4 дейности.

Констатации: Дейностите по мярката са насочени към обновяване на публичните пространства в населените места. Предвидените средства са в размер на 1,7 млн. лв., като се отчита изразходването на 3,06 млн. лв. и изпълнението на 15 проекта.

Заложените индикатори са 2. „Дължина на изградената/рехабилитирана улична мрежа в населените места“ отчита 100% изпълнение, макар че е налично съмнение дали правилно е определена целевата стойност от 10 км. и до колко тя е реално постигната. Вторият индикатор е „Реализирани проекти за благоустрояване на населените места“, които е изпълнен на 66,67% (в МО и през 2020 г. са посочени 4 реализирани проекта при целева стойност от 6). Броят на реализираните проекти показва, че реално и този индикатор е изпълнен/преизпълнен.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена успешно. Изпълнени са множество проекти, има преизпълнение както в предвидените средства, така и в индикаторите. Инвестициите в публичната инфраструктура и благоустрояването са едни от най-видимите намеси, които придават нов облик на обновените територии.

Мярка 2.2.3: Осигуряване на достъпна среда – физическа, институционална и информационна среда.

Мярката включва 3 дейности.

Констатации: Мярката е насочена към осигуряване на достъпна среда в няколко аспекта на термина. Предвидените средства по мярката са в размер на 130 хил. лв. Реализирани са 5 проекта на обща стойност 14,7 хил. лв., като за два от тях няма данни за изразходваните средства. Няма налични данни за създаването на Центъра за административно обслужване дейност П 2.18, но за съществуването му се разбира косвено по направените разходи за изграждане на предпазни витрини като мерки срещу Covid-19.

В МО се прави предложение за промени в индикаторите, като по мярката са определени 4 такива. Единият е преместен от мярка 2 - „Брой на ново изградените съоръженията и помощни средства за осигуряване на достъпна среда на хората с увреждания до обществени места, сгради, транспорт, обществена информация и др.“ Отчита се изпълнение от 50%, като при заложена целева стойност 2, през 2016 и 2020 г. се отчита само 1. От другите три приоритета, които са ново предложени, само един отговаря на мярката – „Реновирани общински сгради“, като през 2016 и 2020 г. се отчитат 3 бр. (50% изпълнение). Другите два са по-скоро насочени към мярка 2.3.2. „Подобряване на системата за предоставяне на образователни услуги“ – „Реновирани обекти на образованието“ и мярка - „Реновирани социални сгради“

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена успешно, изпълнени са заложените дейности. Изграден е и функционира общински информационен център - Център за

административно обслужване. Изградени са парапети и рампи за достъп в сградата на Общината, такива се предвиждат и при всички обекти, включващи реконструкция на сгради или тротоари. Изградени са нови детски съоръжения в част от населените места.

4.2.3. Цел 2.3. Осигуряване на по-висока заетост, доходи и социална интеграция, чрез развитие на човешкия капитал.

Мярка 2.3.1: Квалификация и преквалификация на работната сила в съответствие с изискванията на пазара на труда.

Мярката включва 2 дейности.

Констатации: Мярката предвижда провеждане на курсове за квалификация и преквалификация на хора в трудоспособна възраст. Предвидените средства са в размер на 65 хил. лв. Реализирани са 2 дейности по национални програми, но за нито една от тях няма данни за изразходваните финансови средства. В Общината функционира изнесено работно място на служител от Дирекция „Бюро по труда“ – Перник., които да обслужва населението на територията на общината.

Предвиденият индикатор е „Брой курсове за професионална квалификация и преквалификация“ с целева стойност 30. През 2016 г. и 2020 г. се отчита само 1 брой (3,33% изпълнение), което явно е невярна стойност (реализирани са обучения по поне 2 програми). В ОПР не е представена и аргументация, как е избрана целевата стойност от 30.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена успешно, тъй като са реализирани няколко проекта по мярката, въпреки да не е ясно финансовото им изпълнение. Общината полага максимални усилия да съдейства за осигуряване на заетост и подобряване на качеството на работната ръка. Показател за успешното приложение на мярката е трайно намалялата безработица в общината.

Мярка 2.3.2: Подобряване на системата за предоставяне на образователни услуги.

Мярката включва 7 дейности.

Констатации: Дейностите по мярката са насочени към инвестиции в образователната инфраструктура в общината. Предвидените средства са в размер на 425 хил. лв. Отчита се реализирането на 10 проекта на стойност 156 хил. лв., но за 3 проекта няма данни за изразходваните средства, а по проект „Реконструкция на целодневна детска градина „Радост“, с. Лобош“, започнал през 2020 г., към момента на изготвяне на ПО (края на м. декември 2021 г.) все още няма постъпили плащания. Общата стойност на проекта е 536 хил. лв.

За отчитане изпълнението на мярката са заложени 3 индикатора – „Относителен дял на населението със завършено висше образование“ (променен с МО, преди това: „Относителен дял на лицата над 7 г. с висше образование“); „Намаляване дела на децата напуснали рано системата на образованието“ (нов с МО) и „Брой проекти за подобряване условията за предоставяне на образователни услуги получили безвъзмездно финансиране“. За 2016 г. само първият има отчетена стойност, за втория данните са конфиденциални. За 2020 г. и двата индикатора са отчетена (попълнена) стойност. За последния, и през двете години (2016 г. и 2020 г.) е отчетена стойност 0. За него е объркана целевата, като при мерна единица брой и базова стойност от 2, за целева е посочено 100%.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена частично, като са предприети всички възможни действия за функциониране на системата на образованието в

общината при тежки условия – най-вече липсата на деца, които да оправдават съществуването на образователни институции. Поради забавяне проектът за реконструкция на детската градина стартира със закъснение в края на програмния период и все още не са отчетени привлечени средства по него.

Мярка 2.3.3: Развитие на социални предприятия за интеграция на трудовия пазар на хора в неравностойно положение.

Мярката включва 1 дейност.

Констатации: Мярката е конкретно насочена към създаване на заетост в дейности по почистване и поддръжка. Планираните средства са 500 хил. лв. Реализирана е „Програма за полагане на обществено полезен труд от безработни лица“, като няма налични данни за привлечените финансови средства.

Индикаторът по мярката е „Създадени социални предприятия“ с целева стойност 1. Към 2016 г. е отчетена стойност 0, а към 2020 г. не се открива информация за промяната му.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена успешно, тъй като е реализирана плануваната по мярката дейност.

Мярка 2.3.4: Реализиране на програми насочени към дългосрочно безработни хора и хора в неравностойно положение на пазара на труда, с особен акцент върху младежката безработица.

Мярката включва 2 дейности.

Констатации: Мярката предвижда дейности, насочени към трайно безработните, хората в неравностойно положение и младежите на пазара на труда. Предвидените средства са в размер на 200 хил. лв. Планираните 2 дейности са формулирани като конкретни проекти, но няма данни за тяхното осъществяване – „Изграждане на консултативен център за млади предприемачи и млади хора, активно търсещи работа“ и „Нов избор - Развитие и реализация“. Отчита се реализацията на 4 проекта, като два от тях са включени и в реализираните по мярка 2.3.1. Отново няма никакви налични данни за изразходваните средства.

Заложеният индикатор по мярката е „Дял на младежката безработица в общината спрямо общия брой регистрирани безработни“. Към 2016 г. е отчетено, че няма данни, а за 2020 г. не е посочено нищо.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена частично, тъй като са реализирани няколко проекта по мярката, но не е ясно финансовото им изпълнение. Общината полага максимални усилия да съдейства за осигуряване на заетост и подобряване на качеството на работната ръка. Индикатор за успешното приложение на мярката е трайно намалялата безработица в общината.

Мярка 2.3.5: Развитие на социалните услуги и социалната интеграция.

Мярката включва 14 дейности, като референтните номера на две от тях съвпадат – „П 2.42“ (вероятна техническа грешка).

Констатации: Мярката включва дейности, свързани с предлагането на социални услуги в общината. Предвиденият бюджет е 3,485 млн. лв. Отчита се реализирането на 16 проекта на обща стойност 52 хил. лв., като отново за по-голямата част от проектите няма никакви финансови данни – 13 броя. Проектите включват държавно делегирани дейности, по които се получават

значителни по размер суми, свързани с функционирането на съответните дейности. Трябва да се отчете, че част от социалните дейности не са в капацитета на Общината, но има сключени договори/споразумения и се изпълняват от институции, разположени в съседни общини (например, до настоящия момент в Община Ковачевци няма регистрирани рискови групи лица, потребители на услугата и потенциални бенефициенти. При необходимост от консултиране и подкрепа на деца, Общината има договор за сътрудничество с Център за обществена подкрепа (ЦОП) - Радомир). Не е реализиран проектът „Изграждане на регионален център за санаториално лечение на деца до 15 год.“ на стойност 1,5 млн. лв.

По мярката са предвидени 8 индикатора, като три са нови, а един е променен, по предложение в МО. Само за един е посочена стойност за 2020 г., като тя е предполагаемо грешна/неточна. Тези факти правят отчитането на изпълнението по индикаторите неточно и компрометирано. В **Приложение 3** всеки индикатор е разгледан индивидуално с оценка на степента на изпълнение и коментар по неговото определяне и отчитане.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена частично, защото не е реализиран най-големият индивидуален проект по мярката (с дял 43% от индикативния бюджет). Въпреки това са реализирани множество проекти, а спрямо възможностите си и условията (малобройното население) Общината прилага социална политика, която покрива нуждите на населението.

4.2.4. Цел 2.4. Развитие на културата и спорта.

Мярка 2.4.1: Управление и развитие на ресурсите в сферата на културата и осигуряване на по-добро качество на културната среда.

Мярката включва 7 дейности.

Констатации: Дейностите по мярката предвиждат развитие на културната дейност в общината, поддръжката и социализацията на недвижимите културни ценности (НКЦ) (в ОПР е използван терминът „паметници на културата“, отпаднал през 2009 г. с приемането на Закона за културното наследство). Предвидените средства са в размер на 163 хил. лв. Отчита се реализирането на 7 проекта на стойност 21 хил. лв., като отново финансовите данни са непълни.

Заложени са два индикатора по мярката, като единият е с нулево изпълнение, а другият с 20%.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена успешно, тъй като са реализирани основните дейности, заложени по нея – организирането на събития от културния календар, включително на общинския фестивал, честването на празници и ремонта на НКЦ.

Мярка 2.4.2: Подкрепа развитието на музейното дело за съхраняване и развитие на занаятите и традиционните изкуства.

Мярката включва 2 дейности.

Констатации: Мярката предвижда проучване и социализация на културните ценности в общината. Предвидените средства са в размер на 35 хил. лв. Отчита се реализирането на 8 проекта на стойност 110 хил. лв., като по един все още няма извършено плащане, започнат през 2020 г.

По мярката няма заложен индикатор за отчитането ѝ!

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена успешно, тъй като са реализирани множество проекти, а бюджетът е преизпълнен многократно.

Мярка 2.4.3: Стимулиране на любителското изкуство и подкрепа на читалищата за превръщането им в съвременни духовни центрове за култура и информация.

Мярката включва 3 дейности.

Констатации: Мярката предвижда разходи за функционирането на читалищната дейност, както и допълнителна подкрепа на самодейни състави и любителско изкуство. Планираните средства са 520 хил. лв. Отчита се изразходването на 627 хил. лв. за функционирането на читалищата, като данните не обхващат всички години в периода 2014-2020 г.

Заложеният индикатор по мярката е „Брой реконструирани/рехабилитирани и модернизирани сгради на читалищата“ (преместен от мярка 2 в МО). При базова стойност 2, през 2016 г. се отчита стойност 1, през 2020 г. няма отчетена стойност.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена успешно, тъй като са реализирани заложените дейности, а индикативният бюджет е преизпълнен.

Мярка 2.4.4: Развитие на спортната инфраструктура и активно използване на възможностите за включването им в националния календар на спортните прояви – в т.ч. водни спортове, езда, off road rally, лека атлетика и други характерни за района, но нетипични за страната като цяло спортове (напр. хокей на трева и туристическо ориентиране) и др .

На стр. 89 от ОПР, мярка 4 към цел 2.4. на приоритет 2 е озаглавена „Осигуряване на възможности за практикуване на специфични спортове, свързани с експонирането на качествен туристически продукт“, а мярка 5 е настоящата. Мярка 4 от стр. 89 не е спомената нататък в ОПР и не присъства в Програмата за реализация!

Мярката включва 4 дейности.

Констатации: Мярката предвижда инвестиции в спортната инфраструктура в общината и използването ѝ на над общинско ниво. Предвидените средства са 205 хил. лв. Отчита се реализирането на 3 проекта на стойност 5,256 млн. лв., като основно средствата са използвани по проект „Реконструкция на общински спортен комплекс в с. Ковачевци и изграждане на мини игрище за футбол в с. Калище“ по мярка 321 на Програма за развитие на селските райони (ПРСР). Няма данни за направените разходи за организиране на мероприятия от спортния календар на общината. Няма данни за провеждането на големи състезания, но наличната база се използва активно от местното население и гостуващи спортисти и отбори. Няма данни за осъществени действия по възстановяване на Национална гребна база на язовир „Пчелина“, която се стопанисва от Национална спортна база към Министерство на младежта и спорта. Няма данни за осигурени възможности за практикуването на екстремни спортове- водни, конна езда, off road rally, туристическо ориентиране и др.

Индикаторът по мярката е „Брой изградени/реконструирани/модернизирани спортни съоръжения“ с целева стойност 4. През 2016 г. в МО се отчита стойност 2, в справката за 2020 г. няма попълнена стойност. При приемане на тези стойности за достоверни, изпълнението на индикатора е 50%.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена успешно, защото индикативният бюджет е преизпълнен и общината разполага с добра спортна база с интензивна употреба, спрямо броя на населението и като цяло състоянието ѝ. Изпълнени са основни дейности по мярката. Националната гребна база е под управлението на национална институция и подобно на НДЕК (мярка 1.1.7.), Общината трудно може да въздейства за реализирането на заложените в ОПР

дейности по такива обекти. Може да се приеме, че на туристите се предоставят условия за практикуване на споменатите по-горе екстремни спортове като част от туристическия продукт на територията на общината.

4.3. ПРИОРИТЕТ 3: ПОВИШАВАНЕ КАПАЦИТЕТА НА ОБЩИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЯ И НАСЪРЧАВАНЕ НА МЕЖДУОБЩИНСКОТО, РЕГИОНАЛНО И ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО.

4.3.1. Цел 3.1. Подобряване качеството на предоставяните публични услуги и укрепване на административния капацитет на общинско ниво.

Мярка 3.1.1: Подобряване на качеството на административното обслужване чрез предоставяне на достъпни електронни услуги.

Мярката включва 3 дейности.

Констатации: Мярката е насочена към инвестиции в подобряване на качеството на административно обслужване. Предвидените средства са 160 хил. лв. Наличните данни отчитат привличането на 8,5 хил. лв. по 7 проекта, но за 5 от тях няма налични данни за направените разходи. Реализирани са и трите предвидени дейности.

По мярката са заложени два индикатора, като и за двата има отчетени стойности единствено към 2016 г. и посочени в МО. И за двата не може да се определи изпълнението в края на разглеждания период.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена успешно, въпреки липсата на конкретни данни за реализираното финансиране, както и е невъзможна оценката чрез заложените индикаторите. И по трите предвидени дейности по мярката са реализирани конкретни действия и те са изпълнени.

Мярка 3.1.2: Непрекъснато усъвършенстване на системите за управление на администрацията и квалификацията на общинските служители.

Мярката включва 1 дейност.

Констатации: Мярката е насочена към повишаване на квалификацията на ОбА и подобряване на работните процеси. Планираните инвестиции са в размер на 50 хил. лв. Отчита се реализирането на 7 проекта на обща стойност 179 хил. лв.

Заложеният индикатор по мярката е „Служители преминали обучение за повишаване на квалификацията и компетентността“. Целевата стойност е 80 бр., като към 2016 г. в МО е посочена стойност от 56, а в справката към 2020 г. числото не се разчита, което прави невъзможно коректното отчитане на резултатите и оценка на изпълнението.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена успешно, защото привлеченият финансов ресурс е значително по-голям от планирания и оказват трайно е съществено въздействие за подобряване на качеството на работа на ОбА, което ще има дълготраен ефект върху цялостното управление на общината.

Мярка 3.1.3: Повишаване информираността на местната общност и подобряване участието на гражданите и неправителствения сектор в управлението на общината.

Мярката включва 3 дейности. Две от тях имат еднакви референтни номера, като същият номер има и първата дейност по мярка 3.2.1 – „П 3.5“. Референтният номер на третата дейност съвпада с този на втората дейност по мярка 3.2.1. (вероятни технически грешки).

Констатации: Мярката е насочена към привличане на по-широк кръг заинтересовани страни в провеждането на политики на местно ниво. Предвидените за това средства са 75 хил. лв. Отчита се изпълнението на 3 проект без данни за изразходваните средства.

По мярката няма планиран индикатор за отчитане на изпълнението ѝ!

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена частично, въпреки липсата на данни за изразходвания финансов ресурс и индикатор, който да отчете изпълнението. Общината използва пълноценно развитието на информационните технологии, а съвременните комуникационни средства и социални мрежи също спомагат процесите на обмен на информация и мнения. Недостатъчни са общата култура и традиции за участие на обществото в прякото управлението, но за тези неща е необходимо повече време за изграждане.

4.3.2. Цел 3.2. Насърчаване на териториалното кооперране и сближаване.

Мярка 3.2.1: Разработване на общи съвместни проекти с близките общини с пространствена близост и сходни идентични характеристики.

Мярката включва 2 дейности (референтните им номера съвпадат с такива на дейности по мярка 3.1.3).

Констатации: Мярката е насочена към осъществяване на общи инициативи със съседни общини, най-вече в областта на опазването на околната среда и развитието на туризма. Предвидените средства по мярката са в размер на 70 хил. лв. Няма налични данни за реализирани проекти, но общината е част от регионална система за управление на отпадъците и участва в учредяването на организация за управление на Софийски туристически район.

Заложени са два индикатора, като и за двата в МО са посочени нулеви стойности към 2016 г., а за 2020 г. няма отчитане – „Партньорски проекти насочени към развитие на туризма и опазването на околната среда“ и „Съвместни проекти на община Ковачевци с общините от област Перник и с други общини в страната“.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена частично, тъй като Общината е участник в изпълнението на съвместни проекти с други общини и активно търси възможност за реализиране и на нови инициативи.

Мярка 3.2.2: Развитие на партньорства с други местни власти и развитие на трансграничното и международното сътрудничество.

Мярката включва 2 дейности (референтните им номера съвпадат с такива на дейности по мярка 3.1.3).

Констатации: Мярката е насочена към осъществяване на инициативи в по-широк териториален обхват – регионално и международно равнище. Планираният бюджет е 135 хил. лв. Отчита се осъществяването на един проект за 59 хил. лв. и реализирането на обмен на срещи с община Ягодина в Република Сърбия.

Заложеният индикатор е „Инициативи за развитие на сътрудничеството по програмата за трансгранично сътрудничество с други общини“ с целева стойност 5. През 2016 г. се отчита нулево изпълнение, а за 2020 г. не са попълнени данни. При отчитане на двете реализирани дейност, реалното изпълнение е 40%.

Оценка на постигане на мярката: Мярката е осъществена частично, тъй като Общината е изпълнила един проект по програма за трансгранично сътрудничество, както и е инициирала обмен на срещи и осъществяване на партньорство с чуждестранна община. Изпълнените дейности са частични и към този момент нямат траен ефект върху развитието на общината.

Обобщеният преглед на оценката показва, че има по-голямата част от общо 42 мерки - 29 мерки (69,1%) са частично или успешно осъществени:

- **Осъществени успешно** са 14 мерки (33,3%);
- **Частично осъществени** са 15 мерки (35,7%);
- **Не са осъществени** 13 мерки (31%).

Прегледът на оценката по отделни приоритети показва следните резултати:

- **Приоритет 1:** от 22 мерки, 1 е осъществена успешно (4,6%), 8 са осъществени частично (36,4%) и 13 не са осъществени (59%);
- **Приоритет 2:** от 15 мерки, 11 са осъществени успешно (73,3%), 4 са осъществени частично (26,7%), няма неосъществени мерки (0,0%);
- **Приоритет 3:** от 5 мерки, 2 са осъществени успешно (40%), 3 са осъществени частично (60%), няма неосъществени мерки (0%).

Най-успешно е изпълнението на мерките по Приоритет 2 (73,3%), следван от Приоритет 3 (40%) и Приоритет 1 (4,6%).

Факторите за отчитането на толкова много неизпълнени мерки са два:

- **Предоставените от Общината и наличните от други източници данни са непълни.** При изготвянето на ПО са използвани единствено проверени и достоверни данни от сигурни източници, за да бъде оценката максимално обективна.
- **Част от неизпълнението на мерки, в приетия ОПР, се дължи на това, че в тях се залагат дейности, които са свързани с наличен инвеститорски интерес и касаят бизнеса. Голяма част са присъщи за инициативи на национално, регионално ниво или за големите общини**.

5. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ФИНАНСОВА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОПР.

Към ГД няма приложени отчети по изпълнение на индикативната финансова таблица. Посочени са отделни проекти, като за минимален брой от тях са посочени финансови детайли, които са недостатъчни за извършването на анализ и оценка. **Поради това, оценката на степента на финансова реализация на ОПР е направена спрямо проектите, посочени в Приложение 1.**

Общият размер на привлечените средства е 19,007 млн. лв. или 19,715 млн. лв. с отчитане припокриването на проекти, отнасящи се до няколко приоритета едновременно.

При анализите, проектите, отнасящи се до различни приоритети, са включени към всеки един от тях, съответно средствата за тях участват няколко пъти в сметките и увеличават размера на изразходваните средства със 707 хил. лв. до сумата от 19,715 млн. лв., въпреки че реално изразходваните средства са общо 19,007 млн. лв.!

Трябва да се направят следните допълнителни уточнения относно начина на съставяне на таблицата, отразяващи се на нейната точност:

- **липсват данни за финансовото изпълнение на 49 от общо 129 отчетени проекта (38% от тях)! В този смисъл финансовото изпълнение на ОПР е значително по-високо от посоченото в таблицата.**
- **развитието на Община Ковачевци е комплексно и не се изчерпва със заложените в ОПР дейности.** Много от тях не могат да се изведат и да бъдат посочени конкретно привлечени или изразходвани средства. Освен конкретни разработени и осъществени проекти, за развитието на Общината допринасят административното обслужване, дейностите образование, здравеопазване, охрана и сигурност, опазване на околната среда и екология, култура и спорт, както и други;
- при съпоставянето на изходните данни от различните източници, а дори и от един и същ източник, са установени липси, грешки и разминавания, които са отстранени, до колкото това е било възможно; **използвани са единствено проверени данни, за които категорично може да се потвърди, че са верни;**
- част от изразходваните средства допринасят за реализирането на повече от една мярка или дейност, като в таблицата са посочени към всяка една от тях;
- **посоченият брой на проектите е условен**, тъй като общи дейности и проекти в различните източници са представени както обединени, така и самостоятелно; в част от случаите няма възможност за пълно проследяване за окрупняване или разделяне на всеки един случай;
- **за част от финансовите данни не е ясно разпределението по години. Такива суми са разделени на равни части за всяка година от реализирането на проекта. Това не показва реалното разпределение, но е по-точно спрямо представянето на цялата сума само в една година;**
- не са взети предвид част от финансовите корекции (ако такива са наложени) по проекти, които все още могат да бъдат обжалвани;
- включени са стойностите на т. нар. преходни проекти, започнали през предишния програмен период (2007-2013 г.), които имат извършени дейности и разплатени средства през периода 2014-2020 г.;
- не са включени стойностите по договори, подписани след 31.12.2020 г., но са включени налични данни за извършени плащания и през 2021 г. (плащания, засягащи дейности, извършени в периода 2014-2020 г., но разплатени след него**), налични към датата на съставяне на настоящата ПО – края на м. декември 2021 г.**;
- не са включени стойностите на плащанията за единица площ (по ПРСР), които оказват значително въздействие върху икономиката на традиционно земеделска община, каквато е община Ковачевци;
- Covid-19 мерките включват всички проекти, реализирани във връзка с преодоляване последствията от Covid-19.

Финансовият анализ е направен на ниво приоритети, като по-устойчиво и нетърпящо изменение ниво в стратегическата рамка на ОПР Ковачевци.

В **Приложение 1** е представен „Списък с реализирани проекти и дейности на ОПР Сухиндол 2014-2020 г.“, включващ всички проекти, разпределени по приоритети, с бюджета им по източник на финансиране и времето за реализация.

В **Приложение 2** е представена „Обобщена таблица за финансовото изпълнение на ОПР“ с разпределение по приоритети, спрямо източника на финансиране.

5.1. ОБОБЩЕНА ФИНАНСОВА ОЦЕНКА.

В обобщената финансова оценка е представено финансовото изпълнение на ОПР по приоритети спрямо индикативните стойности (Вж. **Таблица 1.** ***Обобщена финансова оценка на степента на реализация на ОПР Ковачевци 2014-2020 г.,*** стр. 41). В представянето по приоритети са отчетени проекти, отнасящи се до повече от една мярка, като в края на таблицата са показани и „чистите“ стойности, без припокриване и дублиране на суми.

При заложен индикативен бюджет от 50 450 хил. лв., отчетеният усвоен е в размер на 19 007 хил. лв., или 37,68% от него.

При преглед по отделни приоритети, най-добро е изпълнението на Приоритети 2 и 3 със сходни стойности – 43,92% и 43,44%. Приоритет 1 е изпълнен на 30%.

Финансовото изпълнение отговаря и на техническото, при което отново Приоритет 1 е най-слабо изпълненият (59% от мерките по него не са осъществени). Извънредните инвестиции, свързани с пандемията от Covid-19 са в размер на 37 хил. лв. (0,19%) и не оказват съществено влияние върху общия обем на усвоените средства.

Таблица 1. ***Обобщена финансова оценка на степента на реализация***

ПРИОРИТЕТ	ИНДИКАТИВНА СТОЙНОСТ (ХИЛ. ЛВ.)	БРОЙ ИЗПЪЛНЕНИ ПРОЕКТИ	ОТЧЕТЕНА СТОЙНОСТ (ХИЛ. ЛВ.)	% НА ИЗПЪЛНЕНИЕ
Приоритет 1: Изграждане на базисна бизнес инфраструктура и среда, насърчаваща предприемачеството на територията	17 807	25	5 342	30,00%
Приоритет 2: Подобряване качеството на среда на живот, посредством доизграждане и рехабилитация на инфраструктурата – екологична, техническа и социална	32 073	93	14 088	43,92%
Приоритет 3: Повишаване капацитета на общинската администрация и насърчаване на междуобщинското, регионалното и трансгранично сътрудничество	570	19	248	43,44%
Covid-19 мерки	-	5	37	-
ОБЩО (с припокриване на проекти по приоритети/мерки):	50 450	142	19 715	39,07%
ОБЩО (без припокриване на проекти по приоритети/мерки):	**50 450**	**129**	**19 007**	**37,68%**

Източник: Авторски колектив, ИУПП® по данни от ОПР, отчети за капиталовите разходи, годишни доклади, ИСУН/2020 и други

5.2. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ФИНАНСОВА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОПР ПО ГОДИНИ.

Анализът на финансовото изпълнение по години дава възможност да се проследи изпълнението на ОПР през целия период 2014-2020 година както общо, така и по отделни приоритети. При анализа е включена и 2021 г., но единствено с проекти, започнали през разглеждания програмен период и за които се е получило разплащане през тази година (до края на м. декември 2021 г.). **Трябва отново да се направят уточненията, че за голяма част от проектите липсват данни за финансовото им изпълнение, а за няколко проекта не е ясно точното разпределение по години (за такива, сумите са разпределени равномерно между годините на изпълнение).**

При най-доброто развитие на дейностите по плана, с балансирана реализация на проектите и разпределение на паричните потоци, всяка година би трябвало да се реализират дейности на стойност около 14% от общия бюджет за 7-годишния период (12,5% в настоящия случай, тъй като са включени и получени средства през 2021 г. за проекти, реализирани преди 31.12.2020 г.).

Прегледът на разпределението на обобщената финансова реализация на ОПР Ковачевци показва, че привлеченият финансов ресурс е разпределен крайно неравномерно през годините.

Фигура 3. ***Обобщена финансова реализация на ОПР Ковачевци по години (в лв.)***

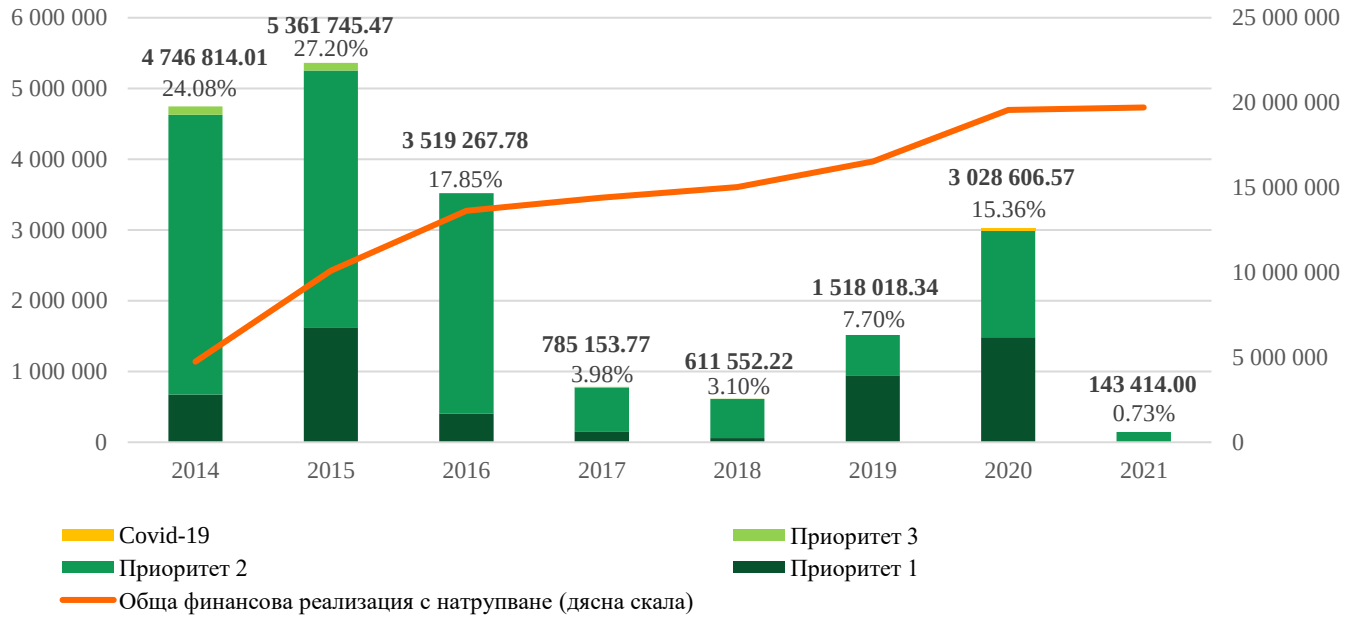

Източник: Авторски колектив, ИУПП®

Най-силният период на реализация е 2014-2016 г., в който до голяма степен се довършват преходни проекти от миналия програмен период. Част от тези проекти имат и голяма финансова тежест заради високата си себестойност. Годината с най-много привлечени финансови средства е 2015 (27,20% от всички), следвана от 2014 г. (24,08%), 2016 г. (17,85%) и 2020 г. (15,36%). В тези години са привлечени общо 84,49% от всички реализирани средства в ОПР и реализацията е над търсената средна. През 2019 г. са привлечени 7,70% от общите средства, но този дял е по-нисък от идеалния среден. В годините 2017-2018 има сериозен спад и привлечените средства са с дял от 3,98% и 3,10% от общите на година. В края на периода на действие на ОПР има засилване до 6,80% привлечени средства, но това отново е под търсената средна стойност на година.

Реализираните средства след формалния край на периода на действие на ОПР, но отнасящи се до разплащане на извършени дейности преди това е незначителен – 0,73% от общата сума.

Кривата на общата финансова реализация (с натрупване) бележи постоянен ръст с период на забавяне през „слабите“ 2017 г. и 2018 г.

Приносът на средствата по отделните приоритети се запазва в годините 2014-2018, в които силно доминира Приоритет 2. Едва през 2019 г. Приоритет 1 е доминираща, а през 2020 г. има паритет между Приоритет 1 и Приоритет 2.

Проектите по Covid-19 са реализирани през 2020-2021 г., но оказват нищожно влияние върху финансовата реализация на ОПР, тъй като те имат общ дял от едва 0,19%.

Анализът по приоритети показва съвпада ли тяхната реализация с общия процес и кои от тях оказват най-сериозно влияние върху него.

5.2.1. Финансова реализация на Приоритет 1.

Приоритет 1 е насочен към мерки за развитие на икономиката в община Ковачевци в няколко направления – туризъм, селско стопанство, енергийна и ресурсна ефективност, стимулиране на предприемачеството, внедряване на нови информационни технологии. Този приоритет е втори по размер на индикативната стойност (35,3%), но с най-слаба финансова реализация (30,00%).

Фигура 4. ***Финансова реализация на Приоритет 1 от ОПР Ковачевци по години (в лв.)***

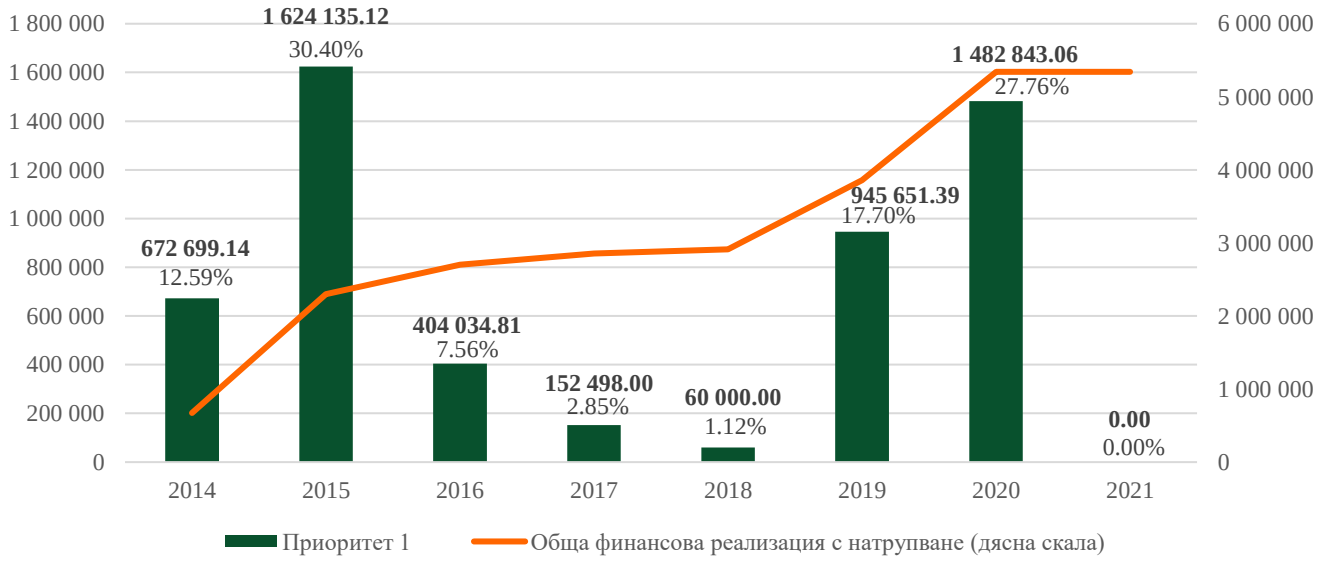

Източник: Авторски колектив, ИУПП®

Моделът на привличане и реализиране на финансовите средства по приоритета почти напълно повтаря този на общия, като също е небалансиран. Първите две години са с дял от 42,99% (30,40% само през 2015 г.), като и двете са на и над търсеното средно ниво на годишните инвестиции. Периодът 2016-2018 г. е най-слабият с общ дял от 11,53%. Периодът 2019-2020 г. е отново силен, със средни стойности над идеалните средни на година. През него са реализирани 45,46% от средствата по приоритета – повече отколкото през първите две години на периода. Кривата с натрупване ясно показва вече установените констатации. Силно нарастване през първите две години, почти „плато“ през следващите три и отново силно нарастване в края на периода.

5.2.2. Финансова реализация на Приоритет 2.

Приоритетът е насочен към подобряване средата на живот чрез инвестиции в техническата инфраструктура, управление на отпадъците, опазване на околната среда, социалната и образователните системи, пазара на труда, културата и спорта. Този приоритет е с най-голям дял според индикативната финансова рамка (63,57%). Той е и с най-голямо финансово изпълнение (43,92%), изпреварващ с малко Приоритет 3 (43,44%).

Фигура 5. ***Финансова реализация на Приоритет 2 от ОПР Ковачевци по години (в лв.)***

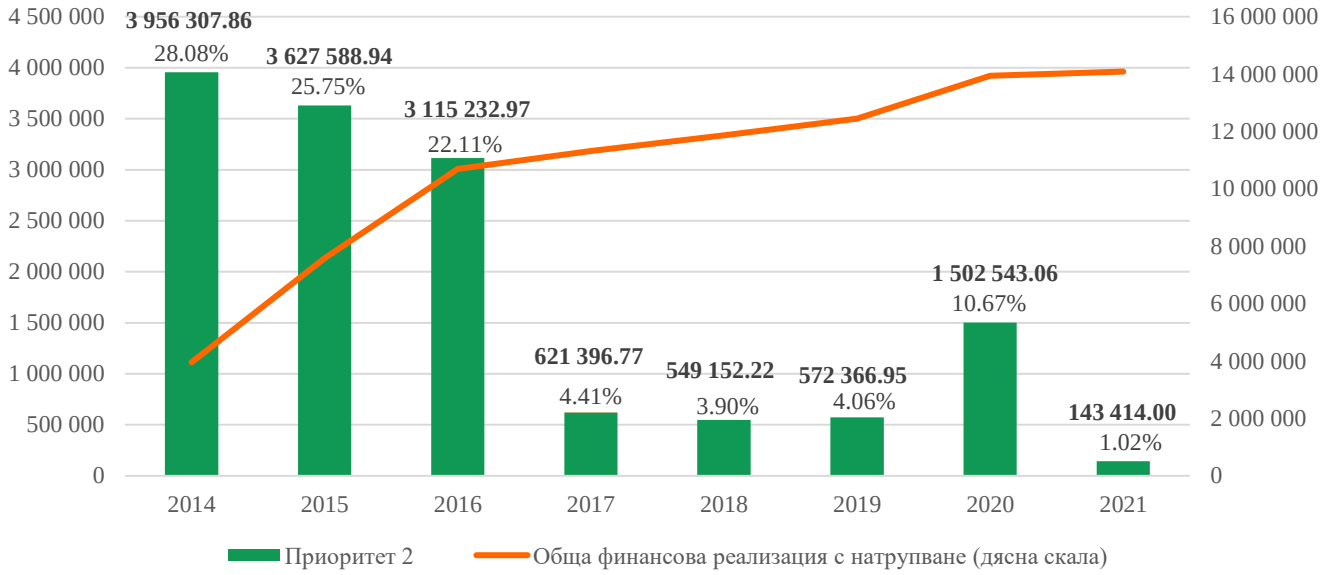

Източник: Авторски колектив, ИУПП®

Тъй като това е Приоритетът с най-голяма индикативна стойност и най-добра финансова реализация, той оказва най-голямо въздействие върху общия модел на реализираните инвестиции. Моделът на Приоритет 2 също е небалансиран, подобно на общия и на този за Приоритет 1. Най-силни са първите три години (2014-2016 г.) с общ дял от 75,94%. За всяка от тези години, показателите са двойно по-високи от търсената средна стойност. Следва период от 3 год. (2017-2019 г.) със значителен спад в привлечените средства. През него годишно се реализират между 3,90% и 4,41% (значително под търсената средна стойност). В края на разглеждания период (през 2020 г.) има увеличение на привлечените инвестиции, като през тази година са реализирани 10,67% от общия им размер (близък до, но под търсената средна стойност). Делът на 2021 г. е под 1,02%.

Кривата, показваща с натрупване общата финансова реализация е сходна с тази за Приоритет 1. През първите 3 силни години се наблюдава силно нарастване, след което следват 3 по-слаби години, все пак тенденцията „нагоре“ се запазва.

5.2.3. Финансова реализация на Приоритет 3.

Приоритетът е насочен към инвестиции в общинската администрация на община Ковачевци, подобряване на количеството и качеството на предлаганите услуги, осъществяване на регионални, национални и международни партньорства.

Приоритетът е с най-малък дял от планираните инвестиции (1,13%), но е втори по финансова реализация, със сходно изпълнение с Приоритет 2 (43,92%) – 43,44%. Постигнатият

дял от общо реализираните инвестиции е 1,26% (над планирания), което се обуславя от ниската степен на реализация на Приоритет 1.

Моделът на реализация е крайно небалансиран, до голям степен е аналогичен на общия и на тези при другите приоритети. Заради изключително малкия си относителен дял (малко над 1%), приоритетът не оказва влияния върху общия модел на финансова реализация, въпреки че съвпада с него. 92,01% от средствата по приоритета са привлечени през първите 2 години на разглеждания период (най-силна е 2014 г. с дял от 47,58%). Това донякъде е обусловено от проектите за обучение на администрацията в началото на всеки програмен период, но са необходими провеждането на ежегодни обучения и инвестиции в подобряване на материалната база. Наличните данни за финансовата реализация на приоритета показват три нулеви години – 2016 г., 2019 г. и 2021 г. Реализираните през 2018 г. средства са с малко под 1%. Реализираните през 2017 г. и 2020 г. имат дял от 4,55% и 2,47%, съответно. И двете са значително под търсените средни стойности на година, така че да се наблюдава постоянно и балансирано привличане на средства.

Фигура 6. ***Финансова реализация на Приоритет 3 от ОПР Ковачевци по години (в лв.)***

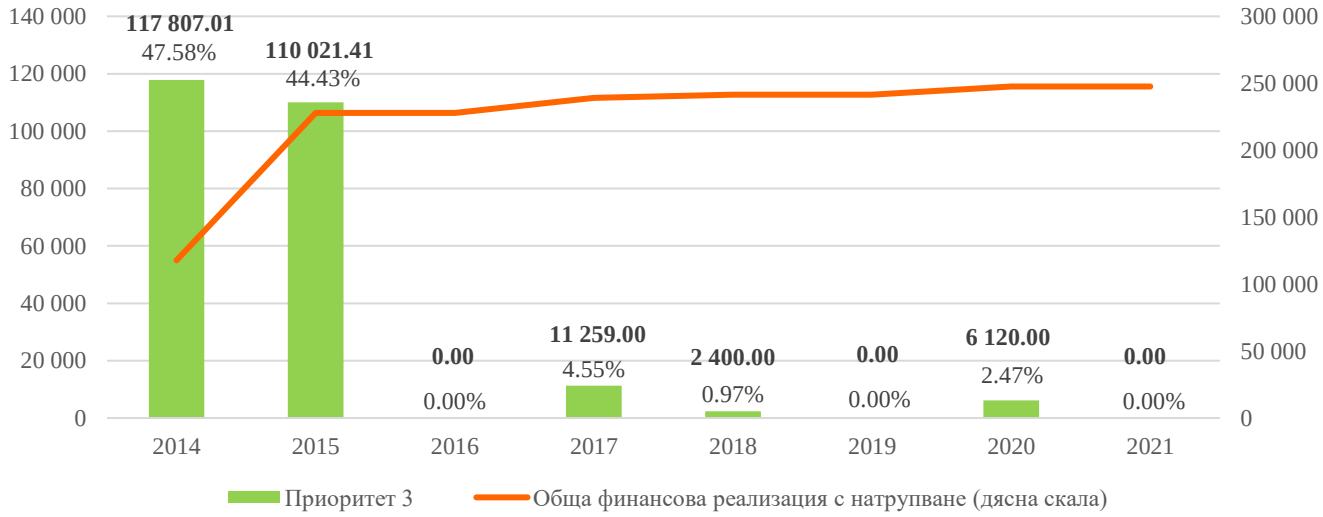

Източник: Авторски колектив, ИУПП®

Кривата, показваща финансовата реализация с натрупване, е във възход единствено между 2014 г. и 2015 г. В следващите години до края на периода е в почти напълно хоризонтално положение, показващо липсата на развитие по приоритета.

Общата оценка за финансовата реализация на ОПР по години е, че не е постигнато балансирано привличане на средствата по нито един от приоритетите.. Малко по-добро в това отношение е изпълнението на приоритети 1 и 2, които имат ръст в привлечените средства и към края на периода (2019-2020 г.). Най-лошо е при Приоритет 3, при който има няколко години без привлечени средства. **До голяма степен липсата на пълни и коректни данни изкривяват анализа**, като това е допълнителен проблем, констатиран при оценката на изпълнение на ОПР.

5.3. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ФИНАНСОВА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОПР СПРЯМО ТЕРИТОРИЯТА И НАСЕЛЕНИЕТО.

Разпределението на привлечения финансовия ресурс по територии и население дава възможност да се оцени, балансирано ли се развива територията на общината и дали населението ѝ получава равнопоставен достъп до инвестиции.

За всеки един проект от **Приложение 1** е определена територията, за която той се отнася. Част от включените проекти засягат повече от едно населено място/землище или дори цялата територия на общината – пример за това са проекти за рехабилитацията на пътни отсечки, обслужващи връзки между две или повече населени места, административни дейности, обслужващи цялото население, но концентрирани в общинския център и други. В такива случаи, привлечените средства се отчитат като инвестиция, насочена в развитието на цялата община и засягаща цялото ѝ население.

Тъй като дадени инвестиции се отнасят за повече от едно населено място, и тук се получава припокриване на проекти, чиито стойности участват повече от веднъж. С отчитане на припокриването, общия размер на инвестициите е:

- **7 566 010,97 лв.** общи инвестиции, които се отнасят за цялата територия на общината и не могат да бъдат локализирани в конкретно землище или населено място;
- **18 268 649,04 лв.** в отделни населени места в общината;
- **25 834 660,01 лв.** общ размер на инвестициите при отчитане на припокриването. При 19 007 394,01 лв. реален размер на инвестициите, се припокриват инвестиции на стойност 6 827 266,00 лв. (35,92% припокриване).

В едно населено място се не отчитат директни инвестиции – с. Чепино, в което живеят 26 души (1,74% от населението на общината).

От съществено значение за правилното отчитане на териториалното разпределение на направените инвестиции е съотношението на размера на направените инвестиции спрямо населението, към което са насочени. **За целта се използва показателят „лв. инвестиции на 1 жител (лв./ж.)“. Той има следните стойности за община Ковачевци:**

- **17 269,16 лв./ж.** за всички населени места (при включване на общите инвестиции на територията на общината);
- **12 211,66 лв./ж.** при изключване на общите за територията инвестиции и преглед единствено на тези по конкретни населени места.

Фигура 7. ***Териториално разпределение на усвоените средства по населени места/землища***

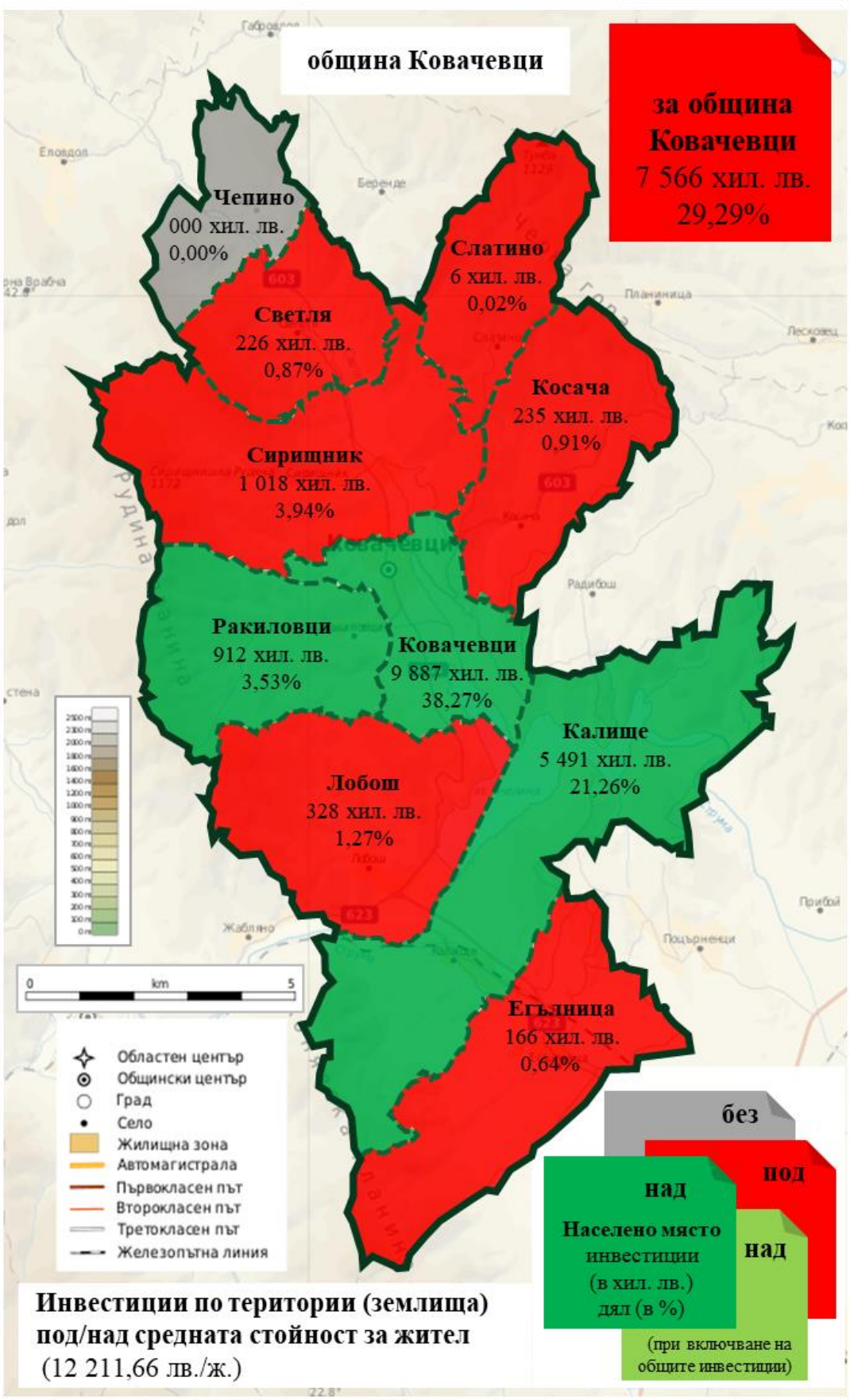

Източник: Авторски колектив, ИУПП® по схема на Ikonact[5]

[5] Географска карта на община Ковачевци, България; Ikonact - собствена творба

Спрямо средната стойност, населените места попадат в две категории – такива, в които инвестициите са над средната стойност и такива, където те са под нея.

Три населени места са получили над средната инвестиция на жител спрямо общите: с. Ковачевци (37 167,71 лв./ж.), с. Калище (17 656,66 лв./ж.) и с. Ракиловци (14 713,19 лв./ж.). Общинският център (с. Ковачевци) получава най-голяма част от общия размер на инвестициите – 38,27%. Добрият показател за с. Калище се дължи на реализирането на Проект „Реконструкция на общински спортен комплекс в с. Ковачевци и изграждане на мини игрище за футбол в с. Калище“ на стойност 5 255 537,00 лв., в които инвестицията в с. Калище има по-малък дял в общата сума, но наличните данни не позволяват представянето ѝ отделно. Съществено значение за размера на показателя за с. Ракиловци има проектът „Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа на село Ковачевци и главен водопровод село Ракиловци, община Ковачевци, област Перник”, в които отново се включват и дейности извън землището на населеното място, но наличните данни не позволяват по-детайлна разбивка.

Инвестициите, насочени към цялата територията на общината (29,29% от всички), разделени на населението ѝ също са под средната стойност – 5 057,49 лв./ж. Дори и да бъдат добавени към индивидуалните показатели на отделните територии, нито едно друго населено място не повишава своята стойност над средната (инвестициите са в диапазона 5057,49 лв./ж. за Чепино до 8 693,62 лв./ж. за с. Сирищник).

В община Ковачевци не се наблюдава балансираност в разпределянето на усвоените средства спрямо територията и населението. Открояват се три съседни населени места, в които инвестиции на жител са над средните за общината, а две от тях се открояват и с това, че концентрират 59,52% от общия размер на привлечените средства – с. Ковачевци и с. Калище.

Балансираното развитие на територията на общината изисква приблизително равно разпределение на инвестициите и по-голям дял в тези населени места, които са по-слабо развити спрямо останалите. За развитието на дадено населено място и увеличение на населението му, инвестициите трябва да се увеличават, както важи и обратния процес – **отливът на инвестиции води до отлив на население и липса на развитие.**

5.4. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ФИНАНСОВА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОПР ПО ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ.

В ОПР са заложени източници на финансиране, като сравнението между индикативното и реално отчетеното разпределение дава възможност да се оцени финансовата реализация на ОПР спрямо заложените източници на финансиране. **Отново, оценката се прави в контекста на наличните данни, които са непълни и може да не отразяват реалното разпределение по източници.**

Заложеното индикативно разпределение предвижда осигуряване на финансирането на дейностите по ОПР основно със средства от Фондовете на ЕС (58,42%). Следващи по дял са средствата от централния бюджет (25,82%), средствата от частни инвестиции (7,19%), от други източници (4,8%) и от общинския бюджет (3,76%). Такова разпределение на средствата по източници показва заложена висока зависимост при изпълнението на ОПР от средства от ЕС. Предвиждането на висок дял от един източник (над 50%) крие сериозен риск от зависимост и проблеми, при възникване на извънредни обстоятелства и невъзможност за реализирането му. 90,75% от средствата се предвиждат да дойдат от външни за Общината източници. Трябва да се спомене незавидното положение на община Ковачевци – малка община, със слаба икономика и

ограничени източници на собствени приходи. **Все пак, Общината полага неимоверни усилия в управлението на своя бюджет, така че да покрива максимално неотложните разходи и да развива допълнителни дейности.**

Таблица 2. ***Финансова реализация на ОПР по източници на финансиране***

Източник на финансиране	Индикативно разпределение		Отчетено разпределение		Изпълнение
	(лв.)	(%)	(лв.)	(%)	
Общински бюджет	4 668 000,00	9,25%	715 509,29	3,76%	**15,33%**
Фондове на ЕС	31 677 000,00	62,79%	11 104 509,97	58,42%	**35,06%**
Централен бюджет	7 539 000,00	14,94%	4 908 147,97	25,82%	**65,10%**
Частни инвестиции	6 062 000,00	12,02%	1 366 243,50	7,19%	**22,54%**
Други източници	504 000,00	1,00%	912 983,28	4,80%	**181,15%**
Общо:	**50 450 000,00**	**100,00%**	**19 007 394,01**	**100,00%**	**37,68%**

Източник: Авторски колектив, ИУПП®

Отчетеното реално изпълнение запазва ключовото значение на средствата от ЕС, с относително запазване на дела им - 58,42% (изпълнение на 35,06%), при заложен дял от 62,79%. Няма сериозни разместванията в предвидените дялове и от другите източници.

На второ място са средствата от централния бюджет, които увеличават дела си значително (от 14,94% на 25,82%) и имат второто най-добро изпълнение – 65,10%. Трябва да се изтъкне, че голяма част от проектите без стойност, както и други дейности, които въобще не са включени в таблицата на Приложение 1 са с държавно финансиране – най-вече делегирани дейности в социалната и образователната сфери. Това изкривява и подценява значението на средствата от централния бюджет за реализирането на ОПР.

На трето място са средствата от частни инвестиции с дял от 7,19%. И при тях има намаление спрямо индикативното разпределение с около 5%, а изпълнението е на 22,54%. Остават нереализирани проекти за над 11 млн. лв., инициирани от частни инвеститори, за които не е осигурено съфинансиране. При осъществяването на тези проекти, общата финансова реализация на ОПР, дела на частните инвестиции и като цяло развитието на община Ковачевци биха били много по-добри.

Общината не успява да спази ангажимента си за участие във финансовото изпълнение на ОПР. При заложен дял от 9,25% е постигнат едва 3,76% - последно място.Този източник има и най-слабото изпълнение – едва 15,33%. Средствата от общинския бюджет са изпреварени от тези с произход други източници. Това са средства, предимно от спечелени проекти към Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС), Националния доверителен ЕкоФонд (НДЕФ), Програма „Красива България“, кредити, дарения и други. Техният дял бележи увеличение от близо 5 пъти до 4,80% и имат най-доброто изпълнение (181,15%).

Липсата на големи разместванията между индикативното и реалното изпълнение на бюджета, спрямо източниците на средствата, показва че е той е бил добре планиран от тази гледна точка.

Негативно влияние оказва слабото изпълнение на планирания размер на инвестициите. С преизпълнение са единствено средствата от „други източници“ (с

относително малък дял). От останалите източници, единствено средствата от централния бюджет надхвърлят границата от 50% реализация.

Обезпокоително е разчитането до голяма степен изцяло на външни източници за реализирането на ОПР – средствата от ЕС, от централния бюджет и от други източници (общ дял от 84,24%), който е потенциално по-висок заради неотчетените средства от централния бюджет. Заложеният процент собствено участие от страна на Община Ковачевци не е реализиран. Този източник е с най-ниско изпълнение спрямо заложените стойности.

Изводите от финансовата оценка на ОПР са следните:

- **Трябва да се отчете, че слабостите в процеса на наблюдение на ОПР се отразяват на възможността за ползване на пълни и точни данни за оценката;**
- **Финансовата реализация на ОПР по наличните данни е незадоволителна (37,68%). Но тази стойност не отразява реалното изпълнение, поради липсата на данни за голяма част от проектите**;
- Привлечените средства са основно от външни източници, което крие рискове от зависимост от фактори без възможност за контрол и реакция;
- **Привлеченият финансов ресурс е реализиран крайно небалансирано и неритмично през годините**, най-ясно изразено при Приоритет 3;
- **Териториалното разпределение на инвестициите не е балансирано спрямо населението и територията на общината;**
- **Няма баланс по източниците, като се разчита прекомерно много на средствата от ЕС**;
- **Планираното разпределение по източници е реализирано**, като има голямо неизпълнение по ключови източници с голям дял.

При бъдещо планиране е необходимо залагането на по-балансирано и обективно разпределение на средствата по източници, работа в посока осигуряване на ритмичност и осъществяване на инвестициите през целия период, внимателно планиране на тяхната териториална насоченост.

6. ОЦЕНКА НА ОБЩОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ.

Дълготрайното въздействие, което оказва реализацията на ОПР Ковачевци 2014-2020 г., не може да бъде оценено непосредствено след приключване на плановия период, защото част от проектите имат хоризонт на изпълнение до 2022-2023 г., а при други трябва да мине време, за да се преценят икономическите и социалните ефекти от тях. Още повече, че 2020 година е уникална с това, че през месец март бе обявена световната пандемия от Covid-19, която засегна значителна част от социално-икономическия живот у нас. Това неминуемо оказа влияние върху планирането на капиталовите разходи на общините, текущите разходи и изпълнението на приетите бюджети. Голяма част от средствата на национално и местно ниво се насочиха към преодоляване на последствията и борбата с Covid-19.

За изготвяне на по-точна оценка на общото въздействие на ОПР съществува и технологично ограничение – официалните статистически данни за 2020 г. започват да се публикуват след м. март, а икономическите – през есента (към края на м. декември 2021 г. все

още няма достъпни данни). Поради тази причина, за да се използват данните за 2020 г., която е последната от действието на ОПР, следва да се изчака края на 2021 г. Това е невъзможно поради разпоредбите в ЗРР, които задължават ПО да се извърши до края на 2021 г. В този смисъл са използвани последните официални, налични данни и те следва да бъдат интерпретирани с мисълта, че не обхващат пълния период на действие на ОПР.

Настоящата **обща оценка на въздействието на ОПР обхваща два етапа.** Първият представя най-обобщено социално-икономическото състояние в общината по ключови демографски, социални и икономически показатели. Въпреки че те не са повлияни само от изпълнението на ОПР, може да се приеме, че тези показатели най-точно отразяват резултатите от провеждането на политики на регионално и местно ниво.

Вторият етап представя резултатите от изготвените конкретни специфични за ОПР индикатори, които би следвало да отразяват ефектите от неговото изпълнение на територията на община Ковачевци.

6.1. ОБОБЩЕНО СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО СЪСТОЯНИЕ И РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА.

Ключовите показатели за социално-икономическото състояние и развитие на общината са характеристиките на неговите население и икономика.

Динамиката на населението в община Ковачевци показва, че броят на населението постоянно намалява, което е обща тенденция за цялата страна, с изключение на част от най-големите градове. В началото на периода на действие на ОПР Ковачевци – към 31.12.2013 г., то е 1 582 души. В края му (към 31.12.2020 г.), то вече е 1 496 души (намаление с 86 души или с 5,44% за периода от 7 години). Демографският проблем е актуален за община Ковачевци и са необходими целенасочени действия за неговото разрешаване. Основен проблем за общината е и малката численост на населението ѝ. При общо население под 1 500 души, разходите за администрация и други дейности са много по-големи от общини с многократно по-голямо население, в които отделни селища имат по-голямо население.

Коефициентът на раждаемост (брой раждания на 1000 души) за община Ковачевци бележи отрицателно изменение в своята стойност през периода – намаление от 6,34‰ на 1,99‰. Изменението е в крайно негативна посока при сравнение с показателя към 2020 г. на областно (6,7‰), регионално (9,3‰) и национално ниво (8,5‰).

Коефициентът на смъртност (брой умрели на 1000 души от населението) също бележи влошаване за разглеждания период. През 2013 г. той има стойност 50,06‰, а през 2020 г. се повишава до 53,78‰. Стойността за община Ковачевци е почти два пъти по-висока от тази за област Перник (23‰). По-висока е и спрямо Югозападния район (15,9‰) и на национално ниво (18‰). През 2020 г. на всички равнища се наблюдава рязко увеличение на смъртността (с 3‰ на всички нива) в следствие пандемията от Covid-19. Но влошаване в показателя за община Ковачевци има и при сравнението му със стойността за 2013 г.

Естественият прираст в общината е отрицателен -78 души (за 2020 г.), като отново има влошаване спрямо стойностите към началото на периода. Увеличението е с 9 души при пряко сравнение между годините 2013 и 2020. Показателят механичен прираст е със средна стойност за периода +56,875 души. При пряко сравнение в началото и в края на периода, броя на имигриращите намалява с 20 души.

Всички демографски показатели за община Ковачевци бележат отрицателни стойности. Притеснителни са ниската раждаемост и изключително високата смъртност. Положителният механичен прираст не може да компенсирам отрицателния естествен. Малкият общ брой на населението е допълнително утежняващ фактор.

Таблица 3. ***Социално-икономически показатели на община Ковачевци***

Показател (актуалност на данните)	Стойност		Изменение
	в началото на периода	в края на периода	
Брой на населението (към 31.12.2013 г. и 31.12.2020 г.)	1 582	1 496	-86
Коефициент на раждаемост (в ‰) (към 31.12.2013 г. и 31.12.2020 г.)	6,34‰	1,99‰	-4,35‰
Коефициент на смъртност (в ‰) (за 2013 г. и 2020 г.)	50,06‰	53,78‰	+3,72‰
Естествен прираст (към 31.12.2013 г. и 31.12.2019 г.)	-69	-78	-9
Механичен прираст (за 2013 г. и 2020 г.); средна стойност (+56,875)	78	58	-20
Брой предприятия (към 2014 г. и 2019 г.)	41	49	+8
Брой заети лица (към 2014 г. и 2019 г.)	74	92	+18
Стойност на произведената продукция от нефинансовите предприятия (за 2014 г. и 2019 г.)	1 062 000 лв.	3 466 000 лв.	+2 404 000 лв.
Произведена продукция на 1000 д. (за 2014 г. и 2019 г.)	673 004 лв.	2 241 915 лв.	+1 568 911 лв.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА) (за 2014 г. и 2019 г., частични данни)	599 000 лв.	1 319 000 лв.	+720 000 лв.
Ниво на безработица (за 2014 г. и 2020 г.)	32,3%	12,8%	-19,5%
Средна работна заплата (за 2014 г. и 2019 г.)	5 134 лв.	8 428 лв.	+3 294 лв.

Източник: Авторски колектив, ИУПП®, по данни от НСИ

Броят на предприятията в общината бележи увеличение от 19,5% за периода 2014-2020 година. Така, към края на 2019 г., развиват дейност 49 броя предприятия, които са създали произведена продукция с финансов еквивалент от 3 466 хил. лв. (увеличение с 226,4%). Производителността на труда се повишава с 233,1% спрямо произведеното на 1000 д. Размерът на направените инвестиции също нараства – с 120,2% за периода. Нивото на безработицата бележи също значително намаление с 60,4%, но остава значително по-висока от показателите за 2020 г. на национално ниво (5,1%), регионално ниво (3,6%) и областно ниво (8,1%). Средната работна заплата бележи ръст с 64,2%.

Икономическото развитие на общината бележи положителна тенденция, за разлика от демографското. Има увеличение по всички разгледани показатели, като особено забележителни са положителните тенденции в размера на произведената продукция, производителността на труда, размера на инвестициите и намаляването на безработицата. Въпреки това, икономиката на общината е изключително малка и страда от липсата на население.

Заложените в стратегическата рамка на ОПР приоритети в значителна степен отговарят на необходимите, произтичащи от социално-икономическото състояние на община Ковачевци и потенциалите за нейното развитие. Акцентът върху туризма е важен, както и използването на ИКТ при реализирането на стопанските дейности. Но теми като

преминаване към ниско-въглеродна икономика, енергийна и ресурсна ефективност не са на дневен ред през местната икономика.

С наличните възможност, Община Ковачевци създава предпоставки за по-добро качество на живот – има развитие на икономиката, инвестират се средства в подобряване на средата и предоставяне на качествени услуги на населението и бизнеса. Ниската позиция, от която стартира общината, периферното и разположение и малобройното население затрудняват възможностите за по-сериозно развитие. В следствие реализирането на ОПР се отчита икономически подем, съпътстван от подобрена инфраструктура и околна среда. Водената активна социална политика, заедно с икономическия ръст, би трябвало да са предпоставка за положително развитие и на демографските показатели, но такова към момента не се наблюдава. Като цяло, демографските тенденции по-трудно обръщат посоката си на развитие спрямо икономическите такива.

6.2. СИСТЕМА ОТ ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА.

Системата от индикатори в ОПР Ковачевци, освен проследяване изпълнението на самото ОПР, изисква проследяване изпълнението на документи на областно и регионално ниво. Индикаторите са разделени на общи и специфични (които от своя страна се делят на индикатори за въздействие и за резултат.). Споменават се и индикатори за контекст без разяснение на терминологията. Общите индикатори отчитат приноса на ОПР Ковачевци 2014-2020 г. за постигане целите на Стратегия „Европа 2020“ и Националната програма за реформи. Те включват и индикатори в областта на регионалната политика за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2014 - 2020 г.

Специално внимание е обърнато на „десегрегацията“ на данните при индикаторите за контекст и въздействие, като се твърди, че почти всички индикатори са налични на ниво община, което позволява обвързването на системите за мониторинг и оценка на общинските планове за развитие с тази на областния план. За да бъде възможно измерване изпълнението и ефекта на областно ниво, освен специфичните индикатори, които Община Ковачевци формулира за измерване на резултатите на планираните интервенции, паралелно се събират данни за заложените в областната стратегия приложими индикатори (в зависимост от приоритетите на ОПР Ковачевци), както и индикаторите, които ще позволят измерване постигането на целите на НПР 2020. Общите индикатори (7 на брой) отчитат приноса на ОПР за постигане целите на Стратегия „Европа 2020” и Националната програма за реформи. Те включват и индикатори в областта на регионалната политика за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2014 - 2020 г. Индикаторите за въздействие (54 на брой) са използвани за отчитане постигането реализацията на целите, а тези за резултат – за отчитане постигането на реализацията в рамките на отделните приоритетни области (на ниво мярка).

В МО се предлагат прецизиране на матрицата на индикаторите за наблюдение и оценка, но най-съществената препоръка е ежегодното им отчитане, каквото не е правено до този момент и не е изпълнено и след това. Добавени са нови индикатори, като техният брой достига 69. В МО е направено отчитане на индикаторите към 2016 г. спрямо предложението за тяхното допълване и корекция. За изготвянето на настоящата ПО от страна на ОбА Ковачевци е изготвена справка с показателите за 2020 г.

Преглед на изпълнението на индикаторите вече е направено в т. 4. „Оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите“ (Вж. стр. 18).

Отчитат се следните слабости при определянето и отчитането на индикаторите:

- цялостната система от индикатори е излишно усложнена и амбициозна – цели се отчитане на показатели извън контекста на наблюдение на самия ОПР;
- представянето ѝ в ОПР е неясно и лошо структурирано;
- показателно за сложността и неприложимостта на системата е това, че към нито един ГД няма отчетени индикатори, не само допълнителните, отнасящи се и към други документи, но също така и тези към ОПР;
- има индикатори с неясно или неподходящо определени целеви стойности. Не се разбира, по какъв начин се отчита изпълнението на индикатора - с натрупване на стойностите или отчитане на текущата.
- липсват базова и целева стойност, което прави невъзможна оценката на изпълнението им;
- има мерки, към които въобще не са заложени индикатори;
- има известни пропуски в отчитането. Тези случаи са посочени в **т. 4. „Оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите“** (Вж. стр. 18);
- има индикатори, за които в справката, изготвена от ОбА не са посочени никакви стойности към 2020 г. и те няма как да бъдат оценени.

Изброените констатации затрудняват оценката на изпълнението на индикаторите, както и използването им за оценка на самите мерки, към които те се отнасят.

Независимо от това, за целите на ПО е извършена оценка на изпълнението на индикаторите. Обобщената оценка за изпълнението на индикаторите е следната:

- **преизпълнени (>100%)** са целевите стойности на 2 индикатора (2,90%);
- **изпълнени (между 80% и 100%)** са целевите стойности на 7 индикатора (10,14%);
- **частично изпълнени (между 50% и 80%)** са стойностите на 17 индикатора (24,64%);
- **не са изпълнени (<50%)** целевите стойности на 21 индикатор (30,43%);
- **отрицателно развитие (<0%)** търпи стойността на 1 индикатор (1,45%);
- **изпълнението на 21 индикатора не може да бъде оценено**, защото стойностите липсват или са грешни, или компрометирани (30,43%).

Като **Приложение 3** към настоящата ПО е представена „Обобщена система от индикатори за наблюдение и оценка“ с оценка на степента на постигането им и коментари по самите индикатори.

7. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ.

Оценката на ефективността и ефикасността е **изготвена на базата на сравнителен и количествен анализи.**

Първият включва **преглед на заложени в ОПР проекти и инициативи и доколко те са реализирани в периода 2014-2020 г.** (още наричан „техническо изпълнение на ОПР“). Тъй като към ОПР Ковачевци не е представен индикативен списък с проекти, не може да се оцени степента на тяхната реализация. Всички проекти (представени в **Приложение 1**), отчетени в настоящата ПО са вече реализирани с незначителен брой такива (4 броя, но за сумата от над 2,171 млн. лв.), в процес на реализация и през новия програмен период 2021-2027 г. Всичко това налага оценката да бъде на базата реализирането на заложените мерки и дейности. Основата на този анализ е поставена в т. **4. „Оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите.“** (Вж. стр. 18). Степента на ефективност се определя в следните граници:

- **ниска ефективност** <50%;
- **средна ефективност** 50%<=>80%;
- **висока ефективност** >80%.

Вторият анализ включва **оценка на ефикасността,** която се базира на връзката между 2 фактора – използвани ресурси и постигнато изпълнение по приоритети (ефективност). Чрез оценката се илюстрира доколко ефикасно са вложени ресурсите, като измерва изразходвания бюджет за постигането на всеки от приоритетите.

7.1. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА.

7.1.1. Сравнение между заложените в Приоритет 1 на ОПР дейности и изпълнението им.

Приоритет 1 е насочен към мерки за развитие на икономиката в община Ковачевци. Този приоритет е на второ място по размера на привлечените средства – 5,34 млн. лв., и последен по степен на изпълнение – 30,00%.

Приоритетът включва 5 цели, 22 мерки и 61 дейности. Отчетени са 25 осъществени проекта (втори по брой сред останалите приоритети). При сравнение на заложените дейности и тяхното изпълнение се отчита че, 15 дейности са изпълнени, а 46 не са. **Изпълнението на дейностите по приоритета е 24,59%. Приоритетът и заложените към него дейности са с ниска степен на ефективност.**

7.1.2. Сравнение между заложените в Приоритет 2 на ОПР дейности и изпълнението им.

Приоритет 2 е насочен към мерки за благоустрояване на средата, развитие на образованието, социалните дейности, пазара на труда, културата и спорта. Този приоритет е първи по размер на привлечените средства – 14,1 млн. лв. и с най-висока степен на изпълнение (43,92%).

Приоритетът включва 4 цели, 15 мерки и 62 дейности. Отчетени са 93 осъществени проекта (най-много спрямо останалите приоритети). При сравнение на заложените дейности и тяхното изпълнение се отчита че, 43 дейности са изпълнени, а 19 не са. **Изпълнението на**

дейностите по приоритета е 69,35%. Приоритетът и заложените към него дейности са със средна степен на ефективност.

7.1.3. Сравнение между заложените в Приоритет 3 на ОПР дейности и изпълнението им.

Приоритет 3 е насочен към инвестиции в подобряване на административния капацитет на Общината. Този приоритет е последен по размера на привлечените средства – 247,6 хил. лв. и втори по изпълнение – 43,44%.

Приоритетът включва 2 цели, 5 мерки и 12 дейности. Отчетени са 19 осъществени проекта (най-малък брой спрямо останалите приоритети). При сравнение на заложените дейности и тяхното изпълнение се отчита че, 10 дейности са изпълнени, а 2 не са. **Изпълнението на дейностите по приоритета е 83,33%. Приоритетът и заложените към него дейности са с висока степен на ефективност.**

7.2. ОЦЕНКА НА ЕФИКАСНОСТТА.

Оценката на ефикасността е изготвена, базирайки се на сравнението на двата показателя – използвани ресурси и постигнато изпълнение. Тя дава представа за финансовата ефикасност на ОПР Ковачевци 2014-2020 г. Важно е да се подчертае, че не винаги финансовата ефикасност е еквивалентна на социалните ползи – ново разкрити работни места, спестено време при административно обслужване, получаване на подкрепа и други.

Въпреки това, графиката дава отправна точка и по същество тя прави съпоставка между вложените ресурси в проекти, техния брой и в каква степен те са допринесли за изпълнението на съответния приоритет. В нея големината на кръга показва броя на реализираните проекти към съответния приоритет. Колкото по-голям е кръгът, толкова повече реализирани проекти има към определения приоритет. В същото време колко по-нагоре е по ординатната ос, толкова по-висок е процентът на финансово изпълнение. А колкото по-надясно по абсцисата – толкова повече средства са изразходвани в абсолютна стойност.

Фигура 8. ***Сравнение между вложените ресурси в проекти, техния брой и приноса им към изпълнението на приоритетите на ОПР***

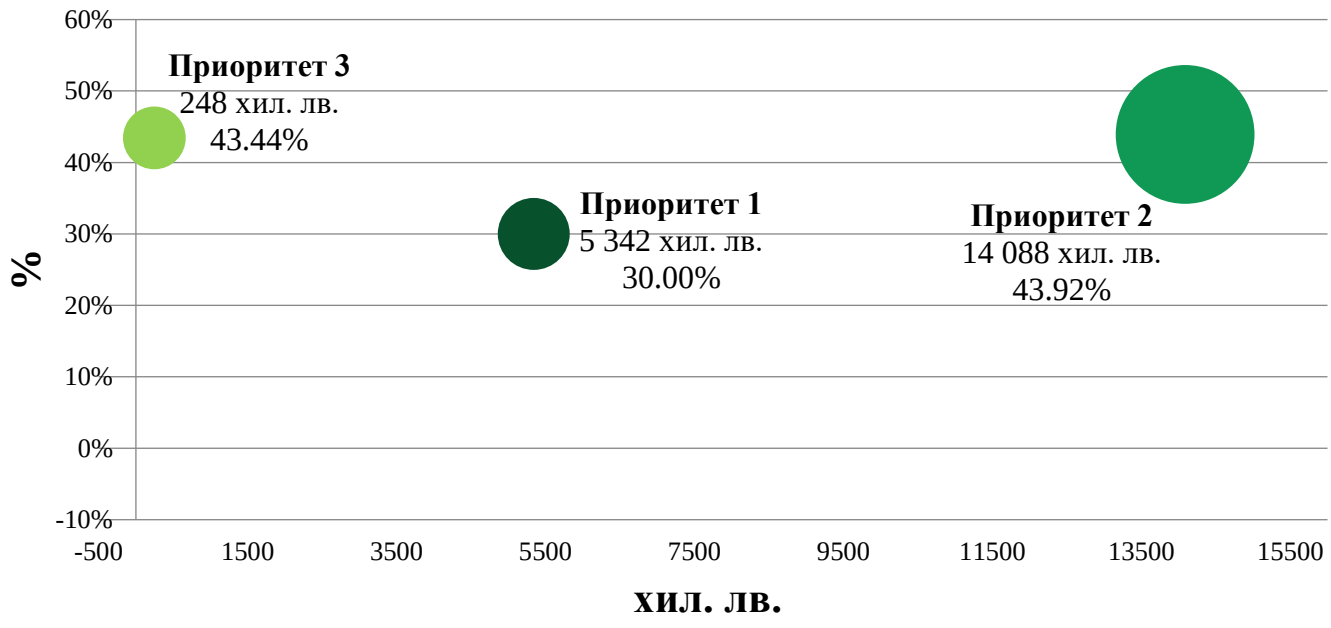

Източник: Авторски колектив, ИУПП®

Ефикасността е измерена без да бъдат взети под внимание средствата, получени от физическите и юридическите лица по т.нар. „плащания за единица площ“ за периода 2014-2020 г. Това е така, защото те изначално не са били изрично планирани в ОПР, доколкото те са по-скоро компенсаторни и не влияят в значителна степен за социално-икономическото развитие на общината, а и Общинска администрация няма как да влияе върху парични потоци по тях.

Измерването на ефикасността **не включва** още средствата, които са получени по различни мерки, свързани с преодоляване на Covid-19 в размер на 37 хил. лв. – тъй като тези разходи възникват при форсмажорни обстоятелства и няма как да бъдат планирани или отчетени към даден приоритет в ОПР.

Графиката на Фигура 8 визуализира дисбаланса при изпълнението на ОПР на община Ковачевци по приоритети. Следва да се подчертае, че този дисбаланс се дължи основно на предвидените и изразходваните средства по отделните приоритети. В този смисъл ниската ефикасност, показана на графиката, може да се интерпретира и като лошо планиране на средствата при изготвяне на ОПР Ковачевци 2014-2020 г.

Приоритет 1. Изграждане на базисна бизнес инфраструктура и среда насърчаваща предприемачеството на територията е изпълнен на 79,17%. При планирани средства от 17,8 млн. лв. (втори по размер), стойността на осъществените проекти към 2020 г. е 5,3 млн. лв. (на второ място). Приоритетът е с най-слабото финансово изпълнение – едва на 30%. Броят на реализираните проекти е 25 броя. По-голямата част от планираните дейности и цели мерки не са осъществени.

Приоритет 2. Подобряване качеството на средата на живот посредством доизграждане и рехабилитация на инфраструктурата – екологична, техническа и социална е с най-доброто финансово изпълнение (43,92%). При планирани средства от 32,1 млн. лв. (на първо място по размер), привлечените са 14,1 млн. лв. (отново на първо място). Реализирани са най-голям брой проекти – 93. Приоритетът включва ключовите и най-видими инвестиции в обновяването на инфраструктурата, както и проекти в социалната сфера – образование, здравеопазване, социални грижи, пазар на труда. За много от делегираните държавни дейности няма налични данни и те не са отчетени (вероятна причина за по-слабата финансова реализация).

Приоритет 3. Повишаване капацитета на общинската администрация и насърчаване на междуобщинското, регионално и трансгранично сътрудничество е с най-малък размер на планираните и привлечените инвестиции. Финансовото изпълнение не е добро - 43,44%. Приоритетът е важен, защото добре обучената и оборудвана администрация е ключова за всички други планирани дейности. Администрацията е тази, която осъществява политиките на местно ниво, подготвя, управлява и реализира проекти; предоставя услуги на населението и бизнеса.

Оценката на ефикасността при изразходване на средства може да се направи и чрез още една гледна точка – тази на **произхода на финансовите ресурси** за подпомагане на общинските приоритети за развитие. От тази гледна точка Община Ковачевци е високоефективна при изразходването на собствен ресурс, тъй като за **всеки похарчен лев от общинския ресурс е успяла да привлече 25,57 лв.** от други източници.

8. ИЗВОДИ (ОБОБЩЕНА ОЦЕНКА) И ПРЕПОРЪКИ ОТНОСНО ПРОВЕЖДАНЕТО НА ПОЛИТИКАТА ЗА РЕГИОНАЛНО И МЕСТНО РАЗВИТИЕ.

8.1. ОБОБЩЕНА ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР КОВАЧЕВЦИ 2014-2020 ГОДИНА.

При изготвяне на обобщената оценка са взети всички изводи, направени в предходните точки, като е разработена скала на оценка, която отговаря на следните въпроси:

- Реализираните проекти съответстват ли на определената стратегическа цел на ОПР?
- Съответстват ли изразходваните ресурси на заложените приоритети?
- Съответстват ли изразходваните ресурси на постигнатите резултати?
- Постигнатите резултати дали се очаква да са устойчиви във времето?

Целенасочено, настоящето обобщение е извършено на ниво „приоритет“ и „специфична цел“, защото в цялостната стратегическа рамка на ОПР те би следвало да са най-устойчиви.

Използваната скала е тристепенна:

Приоритетът/целта са изцяло постигнати
Приоритетът/целта са частично постигнати
Приоритетът/целта не са постигнати

Таблица 4. ***Обобщена оценка по приоритети***

Приоритет	Оценка на изпълнението	Коментар/препоръка
Приоритет 1. Изграждане на базисна бизнес инфраструктура и среда насърчаваща предприемачеството на територията		Подходящо е поставен акцентът върху развитието на туризма като икономическа дейност със сериозен потенциал в общината, както и развитието на ИКТ като средство за осъществяване на бизнес. Извън фокуса на нуждите и етапа на развитие на община Ковачевци е преминаването към ниско-въглеродна икономика, енергийна и ресурсна ефективност. Селското стопанство е с ограничено развитие в община Ковачевци, като заложените в ОПР 2014-2020 г. мерки не са осъществени и не успяват да разгърнат неговия потенциал. По-голямата част от мерките не са реализирани. Този приоритет е по-подходящото място за включване на мерките, свързани с пазара на труда, които в ОПР са част от Приоритет 2. Включва дейности, свързани с обновяването на административни сгради, които е по-подходящо да бъдат включени към другите два приоритета.

Приоритет	Оценка на изпълнението	Коментар/препоръка
Приоритет 2. Подобряване качеството на средата на живот посредством доизграждане и рехабилитация на инфраструктурата – екологична, техническа и социална		Приоритетът е добре формулиран и структуриран. С добро изпълнение на планираните дейности, което не се вижда в данните за финансовата му реализация, тъй като те са непълни. Много важен и ключов за териториалното развитие на общината и в сферите екология, образование, социални дейности, здравеопазване, култура и спорт.
Приоритет 3. Повишаване капацитета на общинската администрация и насърчаване на междуобщинското, регионално и трансгранично сътрудничество		Приоритетът е добре формулиран и структуриран. Реализирани са повечето от заложените дейности при слабо изпълнение на бюджета (спрямо наличните данни). Инвестициите в обучение на ОбА и подобряване на материалната база са важни за качественото и успешно управление.

Източник: Авторски колектив, ИУПП®

8.2. ИЗВОДИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР ОТНОСНО ПРОВЕЖДАНЕТО НА ПОЛИТИКАТА НА РЕГИОНАЛНО И МЕСТНО РАЗВИТИЕ.

Основните изводи, съдържащи се в ПО, имат за цел да характеризират провежданата местна политика по реализацията на ОПР. Очертават се слабите и положителните моменти от процеса на изпълнение на общинския план, които да бъдат ползвани както при реализацията на ПИРО 2021-2027 г., така и при евентуална негова актуализация.

Изводите, които са направени в резултат от последващата оценка, могат да бъдат систематизирани по следния начин:

- **ОПР е основният документ за управление и провеждане на интегрирана местна политика за устойчиво развитие на Общината, като това продължава и с актуалния ПИРО за периода 2021-2027 г.**
- **Разработеният ОПР не е на добро ниво като структура, съдържание и обоснованост на предложената стратегическа рамка**. Това е видно и от констатираните технически и методически грешки. Документът не е напълно съобразен с характерните особености и потенциали за развитие на община Ковачевци, включително с административния капацитет на тази малка община.
- Визията поставя отчетлив акцент върху туризма, докато главната цел дава по-широк обхват за развитие на икономиката от посоченото във нея. От тази гледна точка, визията и главната цел не са достатъчно добре прецизирани и обвързани една с друга. От по тесен обхват във визията се отива към по-широк в главната цел, а би трябвало да е обратното – визията задава общата представа за желано развитие на общината, която се доразвива и детайлизира в по-долните нива на стратегическата рамка.
- Приоритетите отговарят на поставената главна цел и кореспондират с плановите документи на областно и регионално ниво.
- Част от предвидените мерки не отговарят на нуждите и моментните възможност/потенциали за развитие на община Ковачевци. Част от мерките са разположени в грешни приоритети, ако се има предвид логическото им разпределение в стратегическата рамка.

- Липсва индикативна таблица на проектите към ОПР, като е налична единствено Индикативна финансова таблица и Програма за реализация. Това затруднява значително оценката на ОПР – теоретично всички дейности на територията на Общината съдействат за нейното развитие в положителна или отрицателна посока. Значителните като обем извършени дейности през плановия период от 7 год. изключително затруднява анализа им и причисляването към стратегическата рамка на ОПР. Част от планираните дейности се приравняват на проекти, но други по-скоро представят набор от проекти, за тяхното осъществяване. Дейностите и проектите не винаги означават едно и също нещо.
- **Системата от индикатори е излишно усложнена и неясна. Допуснати са технически, методически и логически грешки в тях.** Установени са неточности при избора на индикаторите и определяне на показателите им. Това затрудняват отчитането и оценката им. Липсва междинна стойност за всички индикатори.
- **Регулярно и в срок са изготвяни ГД за напредъка на изпълнението на ОПР.** Не е спазена структурата и съдържанието, изискващи се в ЗРР. В този си вид, ГД не предоставят цялата необходима информация за оценка на ОПР. Липсват важни детайли за споменатите проекти или те са дадени избирателно – каква е индикативната стойност, кога е започнал и кога завършва, какво е финансовото разпределение по години и по източници. Няма единен стил на представяне на информацията и липсва възможност за проследяване реализирането на отделните мерки през годините. Представените проекти не са структурирани по стратегическата рамка на ОПР. Не са представяни актуални социално-икономически анализи.
- **Изпълнението на индикаторите не е отчитано в нито един от ГД през годините.**
- Извършената Междинна оценка през 2016 г. е положителна относно изпълнението на плана. **Дадени са важни насоки и предложения за промени и подобряване изпълнението и наблюдението на ОПР. Те не са взети под внимание и по този начин МО не е използвана в хода на прилагане на ОПР Ковачевци.**
- **Отчетеното финансово изпълнение на ОПР е 37,68%, като тази стойност е занижена. За голяма част от реализираните дейности и проекти, описани в ГД не са посочени изразходвани средства и реално привлечените инвестиции са много по-големи.**

Финансовата реализация е на средно ниво, каквато е оценката спрямо стратегическата рамка – и трите приоритета могат да се приемат за частично изпълнени.

Има нужда от сериозно подобрение на процесите по наблюдение на такива планове – по-добро и задълбочено разработване на ГД, които да се използват не само за формално отчитане, но и като ключов документ, показващ необходимостта от промени в реализацията на прилаганите политики.

Има видими ефекти от прилагането на плана – икономиката на община Ковачевци се развива в положителна посока. Малобройното и намаляващо население са утежняващ фактор пред развитието на образованието, здравеопазването, социалните услуги, мащабните инвестиции в техническата инфраструктура. ОбА функционира на добро ниво спрямо средата и е основен фактор да се прилагат успешни политики, водещи до запазване на живота в общината и дори развитие.

8.2.1. Сравнение с изводите и препоръките на ПО на Регионалния план за развитие (РПР) на „Югозападния район (ЮЗР) от ниво 2.

С промени в ЗРР в сила от 13.03.2020 г. е отменено изготвянето на ПО на Областната стратегия за развитие на област Перник за периода 2014-2020 г. и на Регионална схема за пространствено развитие на област Перник за периода 2014-2020 г., но такъв е изготвен на Регионалния план за развитие на ЮЗР за периода 2014-2020 г.

Наличието на ПО на РПР на ЮЗР прави възможно настоящият доклад да бъде сравнен с подобен от по-високо йерархично ниво, т.е. да се сравни провеждането на политиките на регионално и местно развитие. Все пак, липсата на ПО на ниво област като междинно ниво, не дава възможност за пряко сравняване между отделните нива, тъй като те не са непосредствено разположени в йерархичната структура.

Може да се направи сравнение в заключенията на ПО на РПР на ЮЗР и ПО на ОПР Ковачевци относно напредъка по социално-икономическите показатели. Трябва да се отчете и сериозната диспропорция в района за планиране, в който се включва и столицата на страната-град София.

- **ЮЗР е единствения район от ниво 2, в който не се наблюдава намаление на населението. Това се дължи на нарастването на населението на област София (столица). Прогнозите на НСИ потвърждават устойчивостта на тенденцията на сравнителна демографска стабилност на района. При изключване на област София (столица) биха се отчели измененията в демографските профили на района и общината, които показват наличие на устойчива тенденция на намаляване на населението.**
- **Социалното и икономическото развитие на ЮЗР и на община Ковачевци се характеризират с положителна промяна на ключови макроикономически индикатори.**
- **Продължава да не се наблюдава съществен напредък в преодоляването на вътрешнорегионалните различия** в ЮЗР, като област Перник е пример за това. Различията по отношение на брутния вътрешен продукт (БВП) на глава от населението се увеличават. Община Ковачевци е пример за периферна, слабо населена и икономически неразвита община, която изостава в развитието си спрямо останалите части на района.

Тези сходства показват зависимостта на община Ковачевци от процесите на по-горно ниво. Със своята големина и икономика, Общината не е фактор както на областно ниво, а още по-малко на регионално. Това я поставя в неизгодна позиция на подчинение и зависимост от процеси от по-високо равнище.

При осъществяването на местните политики за развитие са необходими проява на ясно осъзнаване и приоритизиране на силните страни и потенциалите, решителност и последователност на действията, гъвкавост спрямо променящите се условия и проява на иновативност.

8.3. ИЗВОДИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР ПО ПРИЕТИТЕ КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА.

В долната таблица са систематизирани изводите, направени в ПО по критериите за оценка. Те могат да послужат на Общината за насока при бъдещи разработки на различни стратегически документи, свързани с провеждането на местна политика.

Таблица 5. ***Изводи за изпълнението на ОПР, според приетите критерии за оценка***

Обоснованост	Ефективност	Ефикасност	Устойчивост	Прозрачност
Стратегическата рамка отговаря на визията, като съответства на социално-икономическите условия в общината и стратегическите документи от по-горни нива. **Неясно формулирани приоритети и мерки –** необходимост да са по-кратки и ясни. **Необоснованост на част от мерките и разпределението им между приоритетите.** **Липса на индикативни проекти и установени проблеми в избора и отчитането на индикаторите.**	**Слаба финансова реализация от 37,68%.** **Привлечен финансов ресурс – 19,007 млн. лв.,** почти изцяло от външни източници. **Изпълнени множество и съществени проекти**, важни за община Ковачевци. **Пряко влияние на различни сфери от живота в общината** – икономика, социални дейности, околна среда и инфраструктура, административен капацитет.	Изразходването на ресурсите, при изпълнението на проектите в периода 2014 – 2020 г., е ефикасно, доколкото се провеждат съответните процедури по Закона за обществените поръчки, които позволяват получаването на най-добро съотношение цена/качество. **Общината полага сериозни усилия да се справи с неблагоприятните за нея фактори** (малка, периферна община с малобройно население, липса на развита икономика) **и да извлече максимума от потенциалите** (условия за развитие на туризъм, близост до София, наличие на общинска собственост, водене на далновидна фискална политика).	**Голяма част от реализираните проекти имат дълготраен резултат,** което неминуемо ще има устойчив ефект върху цялостното развитие на общината. От тях най-забележими примери са проектите за инфраструктурно развитие. Инвестициите и положителното развитие на икономиката, социалните дейности и качественото административно обслужване са двигател на общото развитие. **Приемственост в ПИРО Ковачевци 2021-2027 г.** на политиките и приоритетите на ОПР Ковачевци 2014-2020 г.	Към момента на съставяне на настоящата ПО три ГД и МО, са достъпни на интернет-страницата на Общината. **(**Общински план за развитие на община Ковачевци 2014-2020 « Община Ковачевци (kovachevtsi.com)**)** **Необходимост от усъвършенстване на подхода при изготвяне на ГД** – нужда от подобрение в детайлите, прецизиране и последователност в подхода. **Липсата на такъв подход затруднява прегледа, съпоставката и анализа на ГД и цялостната оценка на ОПР.** Това се отнася както за професионално заинтересовани лица с опит, но най-вече за всеки заинтересован човек, който би проявил желание. По-значимите проекти, финансирани със средствата на ЕС, имат бюджет за публичност, който се разходва за запознаване на обществеността с очакваните резултати.

Източник: Авторски колектив, ИУПП®

9. ПРИЛОЖЕНИЯ.

Приложение 1: Списък с реализирани проекти и дейности на ОПР Ковачевци 2014-2020 г.

Приложение 2: Обобщена таблица за финансовото изпълнение на ОПР Ковачевци 2014-2020 г.

Приложение 3: Обобщена система от индикатори за наблюдение и оценка на ОПР Ковачевци 2014-2020 г.

Приложение 1: Списък с реализирани проекти и дейности на ОПР Ковачевци 2014-2020 г.

№	Проект/инициатива	Участие в друг приоритет	Стойност (лв.)	Разпределение на финансовите средства					Период на реализация								
				Общински бюджет	Фондове на ЕС	Централен бюджет	Частни инвестиции	Други източници	<2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	>2020
Приоритет 1. Изграждане на базисна бизнес инфраструктура и среда насърчаваща предприемачеството на територията			**5 575 194,84**	**90 788,00**	**3 174 296,34**	**164 416,00**	**1 366 243,50**	**779 451,00**									
1	Проект „Активност сред природата за всички“ (изграждане на „Парк Ковачевци“)	2	**45 600,00**		45 600,00												
2	Изграждане на свинеферма		**2 000 000,00**		1 159 353,88		840 646,12										
3	2 бр. проекти за „Изграждане и обзавеждане на ваканционно селище в имот от пл. № 5 от К. Р. 974 по кадастрален план на местност „Циганка“ и „Покривна фотоволтаична система с инсталирана мощност 64,8 KWP“		**877 287,00**		614 101,00		263 186,00										
4	Включване на Община Ковачевци в учредяването на Организация за управление на Софийски туристически район	3	**0,00**	0,00													
5	Функциониране на „Ковачевци-2016“ ЕООД		**30 000,00**					30 000,00									
6	Изграждане на Етнографски център „Сурвакари“	2	**350 000,00**		350 000,00												
7	Проект „Изграждане на център за представяне на местното природно, културно и историческо наследство“	2	**350 000,00**		350 000,00												
8	Извършване на категоризиране на хижа „Джамен“		**0,00**					0,00									

№	Проект/инициатива	Участие в друг приоритет	Стойност (лв.)	Разпределение на финансовите средства					Период на реализация								
				Общински бюджет	Фондове на ЕС	Централен бюджет	Частни инвестиции	Други източници	<2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	>2020
9	Изработка на брошури за общината, които да рекламират Ковачевци, като място за отдих и спорт		**0,00**	0,00													
10	Представяне (популяризиране на общинските мероприятия) в 18-то издание на луксозен цветен вестник „Българска община“ (издание на НСОРБ)		**0,00**					0,00									
11	Приходи от разпореждане с имоти общинска собственост		**749 451,00**					749 451,00									
12	Проект „WiFi4EU - насърчаване на интернет свързаността в местните общности“		**29 337,45**		29 337,45												
13	Проект „Хляб“ - Хлебна къща, с. Лобош	2, 3	**59 211,01**		59 211,01												
14	Проекти по мярка 313 „Насърчаване на туристическите дейности“ - проекти за представяне на местното природно и културно богатство, чрез прилагане на информационни технологии и изграждане на екопътека „Поглед към 9 планини“		**829 104,38**		566 693,00		262 411,38										
15	Разходи за поддръжка на „Хлебната къща“, с. Лобош	2	**0,00**	0,00													
16	Ремонт на административна сграда на кметството в село Калище		**62 293,00**			62 293,00											
17	Ремонт на магерница в с. Егълница	2	**16 745,00**			16 745,00											

№	Проект/инициатива	Участие в друг приоритет	Стойност (лв.)	Разпределение на финансовите средства					Период на реализация								
				Общински бюджет	Фондове на ЕС	Централен бюджет	Частни инвестиции	Други източници	<2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	>2020
18	Ремонт на магерница в с. Калище	2	**18 536,00**			18 536,00											
19	Ремонт на магерница в с. Лобош	2	**14 108,00**			14 108,00											
20	Ремонт на общински сгради - ремонт на кметство Егълница, Лобош, Ковачевци		**80 000,00**	80 000,00		0,00											
21	Ремонт на покрива на сградата на ОбА, с. Ковачевци		**9 999,00**			9 999,00											
22	Ремонт на покрива на старо кметство, с. Лобош		**42 735,00**			42 735,00											
23	Ремонти на покривите на общинска администрация и кметство в с. Лобош, реконструкция на площадно пространство в с. Ракиловци и други	2	**0,00**			0,00											
24	Ремонтни работи на търговско-административна сграда в Егълница		**3 528,00**	3 528,00													
25	Ремонтни работи на търговско-административна сграда в Лобош		**7 260,00**	7 260,00													

№	Проект/инициатива	Участие в друг приоритет	Стойност (лв.)	Разпределение на финансовите средства					Период на реализация								
				Общински бюджет	Фондове на ЕС	Централен бюджет	Частни инвестиции	Други източници	<2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	>2020
Приоритет 2. Подобряване качеството на средата на живот посредством доизграждане и рехабилитация на инфраструктурата – екологична, техническа и социална			**14 321 336,09**	**605 545,29**	**8 818 994,55**	**4 787 383,97**	**0,00**	**109 412,28**									
1	3 бр. проекти по Мярка 322 за „Реконструкция на улична мрежа и уличното осветление в община Ковачевци“, „Рехабилитация на обществени зелени площи“ и „Реконструкция на улично осветление“		**2 472 708,00**		2 472 708,00												
2	Проект „Активност сред природата за всички“ (изграждане на „Парк Ковачевци“)	1	**45 600,00**		45 600,00												
3	Проект „Закриване и рекултивация на съществуващо депо за твърди битови отпадъци на територията на община Ковачевци“		**315 260,00**	19 743,91	292 016,09	3 500,00											
4	„Изграждане на спортна инфраструктура в УПИ XXIV, кв. 49 по плана на с. Ковачевци, община Ковачевци“		**0,00**		**0,00**												
5	Проект „Обучение и заетост за младите хора“		**0,00**		0,00												
6	Проект „Реконструкция и рехабилитация на улична мрежа на територията на община Ковачевци“		**0,00**		**0,00**												

№	Проект/инициатива	Участие в друг приоритет	Стойност (лв.)	Разпределение на финансовите средства					Период на реализация								
				Общински бюджет	Фондове на ЕС	Централен бюджет	Частни инвестиции	Други източници	<2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	>2020
7	Ремонт на училище „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Калище		**3 000,00**	3 000,00													
8	Геодезическо заснемане, енергийно обследване и проектиране на инвестиционен проект за проект „Подобряване на енергийната ефективност на улично осветление“		**5 880,00**			5 880,00											
9	Изграждане на детски съоръжения в селата Светля, Калище, Ковачевци и Сирищник		**13 257,00**	13 257,00													
10	Проект „Домашен социален патронаж“		**0,00**			0,00											
11	Допълнителна държавна субсидя за функциониране на ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ , с. Калище		**120 000,00**			120 000,00											
12	Изграждане на Етнографски център „Сурвакари“	1	**350 000,00**		350 000,00												
13	Проект „Изграждане на център за представяне на местното природно, културно и историческо наследство“	1	**350 000,00**		350 000,00												
14	Закупуване на инвентар за почистваща техника за опесъчаване		**12 000,00**			12 000,00											
15	Закупуване на автобуси за изпълняване на линии от транспортната схема		**25 200,00**	25 200,00													
16	Закупуване на агрегат за нуждите на ДГ „Радост“, с. Лобош		**200,00**			200,00											
17	Закупуване на компютри		**2 118,00**	2 118,00													

№	Проект/инициатива	Участие в друг приоритет	Стойност (лв.)	Разпределение на финансовите средства					Период на реализация								
				Общински бюджет	Фондове на ЕС	Централен бюджет	Частни инвестиции	Други източници	<2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	>2020
18	Закупуване на котел за отоплителна парна инсталация на ДГ „Радост“, с. Лобош		**3 840,00**	3 840,00													
19	Закупуване на лекотоварен автомобил втора употреба		**10 000,00**	10 000,00													
20	Закупуване на мотометачна машина Bucher City Cat 2020		**35 732,00**	35 732,00													
21	Закупуване на моторен снегорин		**1 124,00**	1 124,00													
22	Закупуване на челен товарач		**45 600,00**	45 600,00													
23	Извършване на обществен пътнически превоз по автобусна линия „Перник – Ковачевци“ със собствени автобуси		**0,00**	0,00		0,00											
24	Изготвяне на работни проекти за извършване на основни ремонти и изграждане на следните обекти: „Ремонт площад Ковачевци – II етап“, „Ремонт на хижа „Джамен“, с. Сирищник“, „Ремонт „Хлебна къща“, с. Лобош“, „Основен ремонт на улици в с. Лобош“, „Изграждане на спортно-възстановителна база към спортен комплекс „Димитровец“, с. Ковачевци“		**0,00**	0,00													
25	Изграждане на ВЕЦ на язовир „Пчелина“		**0,00**				0,00										
26	Изграждане на парапети и рампи за достъп до сградата на ОбА, с. Ковачевци		**999,00**			999,00											

№	Проект/инициатива	Участие в друг приоритет	Стойност (лв.)	Разпределение на финансовите средства					Период на реализация								
				Общински бюджет	Фондове на ЕС	Централен бюджет	Частни инвестиции	Други източници	<2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	>2020
27	Изграждане на предпазни витрини, които да ограничат контактите на гражданите със служителите, приемащи документи и обслужващи населението в Център за административно обслужване	Covid-19	**1 460,00**	1 460,00													
28	Изработване на кадастрален и регулационен план в цифров модел и на недеформируем материал на селата Ковачевци, Сирищник и Калище		**9 600,00**			9 600,00											
29	Разходи за функциониране на Клуб на инвалида		**0,00**			0,00											
30	Разходи за функциониране на Клуб на пенсионера		**0,00**	0,00													
31	Механизъм „Лична помощ“		**0,00**			0,00											
32	Мобилна клинична лаборатория и мобилен зъболекарски кабинет		**0,00**	0,00				0,00									
33	Национална програма „От социални помощи към осигуряване на заетост”		**0,00**			0,00											
34	Националната инициатива „Да запазим костите си здрави!“		**0,00**					0,00									
35	Националната програма „ИКТ в системата на предучилищното и училищното образование“		**0,00**			0,00											
36	Нова сондажна помпа без ел. двигател, с. Егълница		**4 884,00**	4 884,00													

№	Проект/инициатива	Участие в друг приоритет	Стойност (лв.)	Разпределение на финансовите средства					Период на реализация								
				Общински бюджет	Фондове на ЕС	Централен бюджет	Частни инвестиции	Други източници	<2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	>2020
37	Организиране на събития от културния календар		**0,00**	0,00													
38	Организиране на събития от спортния календар		**0,00**	0,00													
39	Основен ремонт на Клуба на пенсионера в с. Калище		**8 999,00**			8 999,00											
40	Назначаване на 36 бр. лични асистенти на възрастни хора с увреждания, които да ги обгрижват в домашна среда		**0,00**			0,00											
41	Проект „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания – Компонент 3“	Covid-19	**25 640,45**		25 640,45												
42	Почистване на нерегламентирани сметища		**0,00**	0,00													
43	Предоставяне на общинско помещение за откриване на нов зъболекарски кабинет в с. Ковачевци		**0,00**	0,00													
44	Провеждане на скринингово изследване за рак на млечната жлеза		**0,00**					0,00									
45	Програма „Старт на кариерата“ - Компонент 1		**0,00**			0,00											
46	Програма за полагане на обществено полезен труд от безработни лица		**0,00**			0,00											
47	Проект „Аварийно-възстановителни работи по реконструкция на подпорна стена и тротоар на път PER 603, с. Светля“		**65 000,00**	65 000,00													

№	Проект/инициатива	Участие в друг приоритет	Стойност (лв.)	Разпределение на финансовите средства					Период на реализация								
				Общински бюджет	Фондове на ЕС	Централен бюджет	Частни инвестиции	Други източници	<2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	>2020
48	Проект „Доставка на пречиствателна станция - аеробна биологична пречиствателна станция за битови отпадъчни води за нуждите на ЦНСТ за възрастни хора с деменция - 2 бр.“, с. Сирищник		**17 400,00**			17 400,00											
49	Проект „Възстановяване на IV-то класен общински път PER 1097, обслужващ махалите „Калайджийска“, „Циганка“, „Циганска“, „Бели брег“, „Орлово гнездо“, „Национална гребна база“, и вилна зона на язовир „Пчелина“, село Ковачевци“		**139 000,00**			139 000,00											
50	Проект „Подкрепа за достоен живот“ (Личен асистент)		**0,00**		0,00												
51	Проект „Аварийно-възстановителни работи по реконструкция на покривна конструкция на обществена сграда - автогара Ковачевци, с. Ковачевци, община Ковачевци“		**106 346,37**			106 346,37											
52	Проект „Оптимизиране на системата за организирано сметосъбиране на ТБО на територията на община Ковачевци“		**109 412,28**					109 412,28									

№	Проект/инициатива	Участие в друг приоритет	Стойност (лв.)	Разпределение на финансовите средства					Период на реализация								
				Общински бюджет	Фондове на ЕС	Централен бюджет	Частни инвестиции	Други източници	<2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	>2020
53	Проект „Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа на село Ковачевци и главен водопровод село Ракиловци, община Ковачевци, област Перник“		**882 828,00**	0,00		882 828,00											
54	Проект „Реконструкция на общински спортен комплекс в с. Ковачевци и изграждане на мини игрище за футбол в с. Калище“		**5 255 537,00**	29 918,00	5 223 819,00	1 800,00											
55	Проект „Хляб“ - Хлебна къща, с. Лобош	1, 3	**59 211,01**		59 211,01												
56	Проект за благоустрояване на площадното пространство в с. Егълница		**46 607,00**	46 607,00													
57	Изготвяне на общ устройствен план на Община Ковачевци		**108 840,00**	22 000,00		86 840,00											
58	Проект „Обществена трапезария“		**0,00**			0,00											
59	Проекти „Твоят час“, „Топло мляко“ и „Училищен плод“ в ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Калище		**0,00**			0,00											
60	Проекти за благоустрояване на населените места в община Ковачевци - 3 проекта за благоустрояване на площадното пространство в село Косача, рехабилитация на площад Лобош, вертикална планировка на кв. 49, с. Ковачевци		**92 661,00**	19 751,00		72 910,00											
61	Разходи за автобусен превоз на ученици		**0,00**			0,00											

№	Проект/инициатива	Участие в друг приоритет	Стойност (лв.)	Разпределение на финансовите средства					Период на реализация								
				Общински бюджет	Фондове на ЕС	Централен бюджет	Частни инвестиции	Други източници	<2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	>2020
62	Разходи за депониране и сепариране на отпадък		**62 579,38**	62 579,38													
63	Разходи за обслужване на нова автобусна линия с. Ковачевци- с. Сирищник- с. Ковачевци- с. Лобош- с. Калище – с. Егълница		**0,00**	0,00		0,00											
64	Разходи за поддръжка и обновяване на спортен комплекс „Димитровец“		**375,00**	375,00													
65	Разходи за поддръжка на „Хлебната къща“, с. Лобош	1	**0,00**	0,00													
66	Разходи за снегопочистване и зимно поддържане		**92 000,00**	92 000,00													
67	Разходи за функциониране на читалищата		**627 000,00**			627 000,00											
68	Регионална програма за обучение и заетост		**0,00**			0,00											
69	Реконструкция на целодневна детска градина „Радост“, с. Лобош		**0,00**		**0,00**												
70	Ремонт и на паметник на загиналите във войните в село Сирищник		**3 961,00**			3 961,00											
71	Ремонт на военен паметник в с. Слатино		**6 000,00**			6 000,00											
72	Ремонт на детска градина в с. Лобош		**26 409,00**	26 409,00													
73	Ремонт на магерница в с. Егълница	1	**16 745,00**			16 745,00											
74	Ремонт на магерница в с. Калище	1	**18 536,00**			18 536,00											
75	Ремонт на магерница в с. Лобош	1	**14 108,00**			14 108,00											
76	Ремонт на обществена тоалетна, с. Сирищник		**2 490,00**			2 490,00											

№	Проект/инициатива	Участие в друг приоритет	Стойност (лв.)	Разпределение на финансовите средства					Период на реализация								
				Общински бюджет	Фондове на ЕС	Централен бюджет	Частни инвестиции	Други източници	<2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	>2020
77	Ремонт на паметник на загиналите във войните в село Ракиловци		**2 500,00**			2 500,00											
78	Ремонт на паметник на загиналите във войните от 1912-1945 г., с. Лобош		**2 000,00**			2 000,00											
79	Ремонт на паметник на загиналите във войните от 1912-1945 г., с. Светля		**5 000,00**			5 000,00											
80	Ремонт на площада в с. Ковачевци		**54 789,60**			54 789,60											
81	Ремонт на площадни пространства и зелени площи в селата Косача, Сирищник и Светля		**142 304,00**	6 000,00		136 304,00											
82	Ремонт на площадно пространство, с. Ракиловци		**16 890,00**			16 890,00											
83	Ремонт на улично осветление, с. Егълница		**13 769,00**	9 578,00		4 191,00											
84	Ремонти на покривите на общинска администрация и кметство в с. Лобош, реконструкция на площадно пространство в с. Ракиловци и други	1	**0,00**			0,00											
85	Рехабилитация на улични и тротоарни настилки		**59 493,00**	11 198,00		48 295,00											
86	Рехабилитация/реконструкция на общинска пътна мрежа		**1 003 509,00**	46 509,00		957 000,00											
87	Разходи за спазване на изискванията и предотвратяване появата на птичи грип, бяс и други		**0,00**	0,00													
88	Детска театрална трупа „Методи Андонов“		**0,00**	0,00													

№	Проект/инициатива	Участие в друг приоритет	Стойност (лв.)	Разпределение на финансовите средства					Период на реализация								
				Общински бюджет	Фондове на ЕС	Централен бюджет	Частни инвестиции	Други източници	<2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	>2020
89	Текуща поддръжка и превантивен ремонт на пътища от Републиканската пътна мрежа		**1 390 000,00**			1 390 000,00											
90	Укрепване на свлачище: Възстановяване на 4-класен общински път PER 1097, обслужващ махали „Калайджийска“…		**13 272,00**			13 272,00											
91	Разходи за функциониране на здравни служби		**0,00**	0,00													
92	Разходи за функциониране на Център за настаняване на възрастни хора		**0,00**			0,00											
93	Частичен ремонт на покрива на Дом - паметник „Георги Димитров“		**1 662,00**	1 662,00													
Приоритет 3. Повишаване капацитета на общинската администрация и насърчаване на междуобщинското, регионално и трансгранично сътрудничество			**247 607,42**	**19 176,00**	**198 574,42**	**5 737,00**	**0,00**	**24 120,00**									
1	Включване на Община Ковачевци в учредяването на Организация за управление на Софийски туристически район	1	**0,00**	0,00													
2	Внедряване на нови програмни продукти, техника и услуги		**0,00**			0,00											
3	Въвеждане на комплексно административно обслужване		**0,00**	0,00		0,00											
4	Закупуване на офис обзавеждане		**10 656,00**	10 656,00													

№	Проект/инициатива	Участие в друг приоритет	Стойност (лв.)	Разпределение на финансовите средства					Период на реализация								
				Общински бюджет	Фондове на ЕС	Централен бюджет	Частни инвестиции	Други източници	<2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	>2020
5	Закупуване на програмни продукти		**603,00**			603,00											
6	Закупуване на сървърна конфигурация		**6 120,00**	6 120,00													
7	Изготвяне на Годишен доклад за състоянието на администрацията и самооценка на административното обслужване		**0,00**	0,00													
8	Внедряване на интегрирана информационна система АКСТЪР		**2 400,00**	2 400,00													
9	Провеждане на инициативата „Да изчистим България заедно“		**0,00**					0,00									
10	Програма „Достъп до информация“		**0,00**			0,00											
11	Проект „Компетентност и ефективност - обучение на служителите в община Ковачевци“		**51 031,00**		51 031,00												
12	Проект „Обучение на служителите в община Ковачевци за по-добро административно обслужване“		**88 332,41**		88 332,41												
13	Проект „Е-ПОДЕМ – европейски проекти, общински дейности и електронен мениджмънт“		**23 000,00**					23 000,00									
14	Проект „Хляб“ - Хлебна къща, с. Лобош	1, 2	**59 211,01**		59 211,01												
15	Регионално сътрудничество и обмен на опит с община Ягодина, Република Сърбия		**0,00**	0,00													

№	Проект/инициатива	Участие в друг приоритет	Стойност (лв.)	Разпределение на финансовите средства					Период на реализация								
				Общински бюджет	Фондове на ЕС	Централен бюджет	Частни инвестиции	Други източници	<2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	>2020
16	Реорганизация и адаптиране на работните процеси с цел да се избегне дублирането на функции и изграждането на структура позволяваща качествено обслужване на населението и бизнеса и ефикасност при управлението и усвояването на средства		**0,00**	0,00													
17	Изграждане на система за достъп в сградата на Община Ковачевци		**5 134,00**			5 134,00											
18	Участие в кампания „Да изчистим България за един ден!“		**1 120,00**					1 120,00									
19	Разходи за функциониране на Център за административно обслужване		**0,00**	0,00													
Covid-19 мерки			**37 100,45**	**1 460,00**	**35 640,45**	**0,00**	**0,00**	**0,00**									
1	Закриване на Общинско предприятие „БКС и ОИ“ и създаване на общинско бюджетно звено „Чистота“		**0,00**	0,00													
2	Закупени и поставени интеркоми за гише като необходима мярка за намаляване на риска от разпространение на COVID-19 в Център за административно обслужване		**0,00**	0,00													

№	Проект/инициатива	Участие в друг приоритет	Стойност (лв.)	Разпределение на финансовите средства					Период на реализация								
				Общински бюджет	Фондове на ЕС	Централен бюджет	Частни инвестиции	Други източници	<2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	>2020
3	Изграждане на предпазни витрини, които да ограничат контактите на гражданите със служителите, приемащи документи и обслужващи населението в Център за административно обслужване	2	**1 460,00**	1 460,00													
4	Проект „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания – Компонент 3“	2	**25 640,45**		25 640,45												
5	Преодоляване недостига на средства и липсата на ликвидност, настъпили в резултат от епидемичния взрив от COVID-19		**10 000,00**		10 000,00												
ИЗПЪЛНЕНИЕ (с припокриване):			**20 181 238,80**	**716 969,29**	**12 227 505,76**	**4 957 536,97**	**1 366 243,50**	**912 983,28**									
Припокриване:			1 173844,79	1 460,00	1 122 995,79	49 389,00	0,00	0,00									
ОБЩО ИЗПЪЛНЕНИЕ:			**19 007 394,01**	**715 509,29**	**11 104 509,97**	**4 908 147,97**	**1 366 243,50**	**912 983,28**									

Легенда:

0,00 – стойност, за която няма конкретни данни;

0,00 – стойност на проект, започнал преди 31.12.2020 г., по който все още няма постъпило плащане към момента на изготвяне на ПО (края на м. декември 2021 г.)

Приложение 2: Обобщена таблица за финансовото изпълнение на ОПР Ковачевци 2014-2020 г.

Приоритет	Местно публично финансиране (хил. лв.)		Външно публично финансиране (хил. лв.)						Частно финансиране (хил. лв.)		ОБЩО
	Общински бюджет	Общ дял (%)	Централен бюджет	Общ дял (%)	Фондове на ЕС	Общ дял (%)	Други източници	Общ дял (%)	Фондове, фирми	Общ дял (%)	
Приоритет 1. Изграждане на базисна бизнес инфраструктура и среда насърчаваща предприемачеството на територията	91	0,46%	164	0,83%	2 941	14,92%	779	3,95%	1 366	6,93%	**5 342**
Приоритет 2. Подобряване качеството на средата на живот посредством доизграждане и рехабилитация на инфраструктурата – екологична, техническа и социална	606	3,07%	4 787	24,28%	8 586	43,55%	109	0,55%	0	0,00%	**14 088**
Приоритет 3. Повишаване капацитета на общинската администрация и насърчаване на междуобщинското, регионално и трансгранично сътрудничество	19	0,10%	6	0,03%	199	1,01%	24	0,12%	0	0,00%	**248**
Covid-19 мерки	**1**	-	**0**	-	**36**	0,13%	**0**	-	**0**	-	**37**
ОБЩО ЗА ОПР 2014-2020:	**717**	3,64%	**4 958**	25,15%	**11 761**	59,66%	**913**	4,63%	**1 366**	6,93%	**19 715**
										ОБЩО без припокриване:	**19 007**

Приложение 3: Обобщена система от индикатори за наблюдение и оценка на ОПР Ковачевци 2014-2020 г.

Приоритет/цел/мярка	Индикатор	Мярка	Източник на информация	Базова стойност 2013 г.	Междинна стойност 2016 г. (МО)	Стойност 2020 г. ОбА)	Целева стойност 2020 г.	Коментар/оценка на изпълнението
Приоритет 1. Изграждане на базисна бизнес инфраструктура и среда насърчаваща предприемачеството на територията								
Цел 1.1: Увеличаване приноса на туризма в местната икономика, посредством валоризация на богатите антропогенни и природни ресурси на територията и осъществяване на активна маркетингова политика								
Мярка 1. Създаване на туристическа инфраструктура в т.ч. атракции, еко и вело пътеки, указателни табели, информационни табла, информационни и посетителки центрове, включване на новите технологии в информационното обслужване на туристите и др.	Подобрени ремонтирани туристически съоръжения	Брой	Общински администрации, НПО и частен бизнес	**0**	2	0	**6**	Грешна/невярна стойност за 2020 г.! **33,33% изпълнение**
Мярка 2. Възстановяване и опазване на културно-историческото и природно наследство	Посещаемост на културно – историческите и природни забележителности	Брой	Институциите и организациите, стопанисващи съответните обекти	**0**	500	15%	**+8% на годишна база**	Неправилно формулирана целева стойност, няма доказателства за отчетената стойност за 2020 г., **изпълнението не може да се определи**
Мярка 3. Повишаване качеството на предлаганите туристически услуги	Разработени и одобрени за финансиране проекти предложения в областта на туризма	Брой	Община Ковачевци	**0**	2	0	**3**	Грешна/невярна стойност за 2020 г.! **66,67% изпълнение**

Приоритет/цел/мярка	Индикатор	Мярка	Източник на информация	Базова стойност 2013 г.	Междинна стойност 2016 г. (МО)	Стойност 2020 г. ОбА)	Целева стойност 2020 г.	Коментар/оценка на изпълнението
	Преместен от мярка 7! Среден брой реализирани нощувки от 1 турист в средствата за подслон и местата за настаняване	Брой	Община Ковачевци/ НСИ	**1**	За 2015 г. е конфиденциална		**2**	няма отчетени стойности, **изпълнението не може да се определи**
	Нов! Места за настаняване	Брой	НСИ	**2**	1	0	**2**	Грешна/невярна стойност за 2020 г.! **50% изпълнение**
	Променен! Реализирани нощувки	Брой	НСИ		За 2015 г. е конфиденциална	3 861	**+5% на годишна база**	няма базова стойност, **изпълнението не може да се определи**
	Приходи от нощувки	Лева	НСИ	**8 465**	За 2015 г. е конфиденциална	1 672	**50%**	неясно определена целева стойност (какво означава „50%“?) **-80,25% изпълнение**
Мярка 4. Развитие на съществуващите и създаване на нови продукти на приключенския туризъм, в т.ч. усъвършенстване специализираната инфраструктура и развитие на водните спортове със състезателен и екстремен характер	Създадени нови туристически атракции на приключенския туризъм	Брой	Общински администрации, НПО и частен бизнес	**0**	0	0	**4**	**0% изпълнение**

Приоритет/цел/мярка	Индикатор	Мярка	Източник на информация	Базова стойност 2013 г.	Междинна стойност 2016 г. (МО)	Стойност 2020 г. ОбА)	Целева стойност 2020 г.	Коментар/оценка на изпълнението
Мярка 5. Оползотворяване на възможностите за развитие и популяризиране на лов и риболов, като се организират и спортни турнири	**Нов!** Организирани спортни турнири, свързани с популяризирането на лова и риболова	Брой	Община Ковачевци	**Н/ П**	0	0	**4**	**0% изпълнение**
Мярка 6. Активна маркетингова политика за популяризиране на Общината като дестинация, предлагаща разнообразни видове туризъм (селски, еко, културен, приключенски, ловен и риболовен)	**Променен!** Проведени маркетингови проучвания	Брой	Община Ковачевци	**1**	1	0	**2**	**50% изпълнение**
	Проведени регулярни комуникационни кампании	Брой	Общински администрации, НПО и частен бизнес	**0**	0	0	**3**	**0% изпълнение**
Мярка 7. Усъвършенстване и налагане на продукта на научния и научно-познавателния туризъм, чрез оползотворяване на потенциала и опита на Национален детски екологичен комплекс - Ковачевци	*Обслужени туристи в ТИЦ* - Измерва ефективността на работата на ТИЦ	Брой	ТИЦ	**0**	Няма данни	0	**+10% на годишна база**	индикаторът не отговаря на мярката **0% изпълнение**
Цел 1.2: Подобряване качеството на достъпа до информационни и комуникационни технологии и тяхното използване								
Мярка 1. Изграждане на инфраструктура за достъп до нови технологии	Дял на жилищата с достъп до Интернет	%	НСИ	**5%**	Няма данни		**60%**	няма отчетени стойности, **изпълнението не може да се определи**
Мярка 2. Осигуряване на цифрова (електронна) достъпност	**Преместен от мярка 3!** Изградени центрове за достъп до интернет в общината	Брой	Община Ковачевци	**0**	2	2	**4**	**50% изпълнение**

Приоритет/цел/мярка	Индикатор	Мярка	Източник на информация	Базова стойност 2013 г.	Междинна стойност 2016 г. (МО)	Стойност 2020 г. ОбА)	Целева стойност 2020 г.	Коментар/оценка на изпълнението
Мярка 1. Подкрепа за енергийна ефективност и иновации	Брой жилищни и фирмени сгради с приложени мерки за енергийна ефективност	Брой	Община Ковачевци	**0**	0	0	**2**	**0% изпълнение**
	Брой административни сгради с приложени мерки за енергийна ефективност	Брой	Община Ковачевци	**0**	0	0	**2**	**0% изпълнение**
Мярка 2. Увеличаване използването на източници на възобновяема енергия	Брой на изградените нови алтернативни източници на енергия и мощност, KW	Брой	Община Ковачевци	**0**	0	0	**1**	налични данни за поне 1 изпълнен проект **100% изпълнение**
Мярка 3. Подкрепа за високотехнологични производства и услуги	**Нов!** Брой подкрепени с проекти предприятия	Брой	ИСУН 2020	**н/п**	0	не се разчита	**3**	отчетената стойност не може да се разчете, **изпълнението не може да се определи**
Цел 1.4: Развитие на предприемаческата среда, усъвършенстване на бизнес климата и стимулиране на публично – частно партньорство								
Мярка 1. Развитие и подкрепа на предприемачеството на територията чрез подкрепа на разкриването на нови производства	Разкрити нови производства	Брой	Община Ковачевци	**0**	0	1	**1**	**100% изпълнение**

Приоритет/цел/мярка	Индикатор	Мярка	Източник на информация	Базова стойност 2013 г.	Междинна стойност 2016 г. (МО)	Стойност 2020 г. ОбА)	Целева стойност 2020 г.	Коментар/оценка на изпълнението
Мярка 2. Проучване на изграждане на индустриална зона в с. Егълница	Изградена индустриална зона	Брой	община Ковачевци	**0**	1	1	**2**	няма данни за изградена индустриална зона на територията на общината! **50% изпълнение**
Мярка 4. Изграждане на публично – частни партньорства за привличане на финансови ресурси и повишаване на възможностите за усвояване на средства от оперативните програми за ускореното развитие на общината	Брой на реализираните инициативи посредством ПЧП	Брой	община Ковачевци	**0**	0	1	**2**	**50% изпълнение**
Цел 1.5: Повишаване конкурентоспособността на селскостопанския сектор и сектора на рибарството и аквакултурите								
Мярка 1. Стимулиране развитието на животновъдството	Увеличен брой на отглежданите животни - едър рогат добитък и овце	Брой	МЗХ	-	Няма базова стойност		**1000**	няма отчетени стойности, **изпълнението не може да се определи**
Мярка 2. Подкрепа на млади фермери и малки стопанства	Брой подкрепени млади фермери	Брой	МЗХ	**Н/П**	0		**2**	**0% изпълнение**
	Брой подкрепени малки стопанства	Брой	МЗХ	**Н/П**	0		**2**	**0% изпълнение**
Мярка 3. Диверсификация на селскостопанската продукция	Създадени посеви от нови видове култури за територията	Брой	Община Ковачевци	**Н/ П**	Няма източник на информация за този индикатор	0	**3**	**0% изпълнение**
Мярка 4. Управление на горския фонд и насърчаване развитието на свързаните с него дейности	Увеличен дял на горския сектор в местната икономика	%	Община Ковачевци		Данните за сектора са конфиденциални	0		няма целева стойност, **изпълнението не може да се определи**

Приоритет/цел/мярка	Индикатор	Мярка	Източник на информация	Базова стойност 2013 г.	Междинна стойност 2016 г. (МО)	Стойност 2020 г. ОбА)	Целева стойност 2020 г.	Коментар/оценка на изпълнението
Мярка 5. Създаване на нови аквакултурни стопанства, увеличаване на видовото разнообразие и добавяне на стойност чрез преработката им	Брой създадени нови аквакултурни стопанства	Брой	Община Ковачевци	**0**	0	0	**3**	**0% изпълнение**
	Брой инсталирани мощности за първична преработка	Брой	Община Ковачевци	**0**	0	0	**2**	**0% изпълнение**
Приоритет 2. Подобряване качеството на средата на живот посредством доизграждане и рехабилитация на инфраструктурата – екологична, техническа и социална								
Цел 2.1: Развитие и модернизация на инженерно – техническата и екологичната инфраструктура								
Мярка 1. Развитие на пътната мрежа и транспортното обслужване на Общината, както и транспортните връзки на община Ковачевци с другите общини от областта и региона	Населени места с подобрен транспортен достъп	Брой	Община Ковачевци	**Н/П**	5	10	**10**	**100% изпълнение**
Мярка 2. Подобряване и развитие на инженерно-техническата инфраструктура за водоснабдяване, канализация, пречиствателни съоръжения за отпадни води, въвеждане на алтернативни енергийни източници.	Новоизградена канализационна мрежа	Км*	ВиК/ Община Ковачевци	**Н/П**	0	0	**5**	**0% изпълнение**
	Дял на населението обхванато от ПСОВ	%	ВиК	**0**	0		**30%**	няма отчетени стойности, **изпълнението не може да се определи**
	Реконструирана водопроводна мрежа спрямо общата дължина на водопроводната мрежа	Км*	ВиК/ Община Ковачевци		0	11	**5**	неправилно формулиране, предполага относителна стойност, а не абсолютна **220% изпълнение**

Приоритет/цел/мярка	Индикатор	Мярка	Източник на информация	Базова стойност 2013 г.	Междинна стойност 2016 г. (МО)	Стойност 2020 г. ОбА)	Целева стойност 2020 г.	Коментар/оценка на изпълнението
	Рекултивирани замърсени и увредени земи	Ха	РИОСВ Перник	**Н/П**	0		**0**	погрешно определена целева стойност, **изпълнението не може да се определи**
Мярка 3. Подобряване управлението на битовите отпадъци	**Нов!** Изградени нови съоръжения за битови отпадъци, които да обслужват общината/РСУО	Брой	Община Ковачевци	**Н/П**	3	1 рекултивирано депо	**1**	**400% изпълнение**
Мярка 4. Развитие и подобряване на наличния природен и инфраструктурен ресурс, подходящ за развитие на нови производства вкл. и чрез формирането на публично-частни партньорства с привличане на външни за Общината инвеститори	Брой реализирани ПЧП за изпълнение на инфраструктурни проекти	Брой	Община Ковачевци	**0**	0	**-**	**2**	няма отчетени стойности, **изпълнението не може да се определи**
Цел 2.2: Осигуряване балансирано развитие на територията								
Мярка 1. Осигуряване на територията с устройствени схеми и планове	**Нов!** Приет нов Общ Устройствен план на община Ковачевци	Брой	Община Ковачевци	**0**	1	1	**1**	**100% изпълнение**
Мярка 2. Подобряване облика на селата в общината, посредством реновиране и изграждане на улична мрежа, паркове и зелени площи, модерни	**Преместен от мярка 1!** Дължина на изградената/ реабилитирана улична мрежа в населените места	Км.	Община Ковачевци	**Н/П**	3	10	**10**	**100% изпълнение**

Приоритет/цел/мярка	Индикатор	Мярка	Източник на информация	Базова стойност 2013 г.	Междинна стойност 2016 г. (МО)	Стойност 2020 г. ОбА)	Целева стойност 2020 г.	Коментар/оценка на изпълнението
системи за улично осветление	**Нов!** Реализирани проекти за благоустрояване на населените места	Брой	Община Ковачевци	**0**	4	4	**6**	**66,67% изпълнение**
Мярка 3. Осигуряване на достъпна среда - физическа, институционална и информационна среда	**Преместен от мярка 2!** Брой на новоизградените съоръженията и помощни средства за осигуряване на достъпна среда на хората с увреждания до обществени места, сгради, транспорт, обществена информация и др.	Брой	Община Ковачевци	**0**	1	1	**2**	**50% изпълнение**
	Нов! Реновирани обекти на образованието	Брой	Община Ковачевци	**0**	1	1	**1**	**100% изпълнение**
	Нов! Реновирани социални сгради	Брой	Община Ковачевци	**0**	1	-	**2**	няма отчетена стойност за 2020 г. **50% изпълнение**
	Нов! Реновирани общински сгради	Брой	Община Ковачевци	**0**	3	3	**6**	**50% изпълнение**
Цел 2.3: Осигуряване на по-висока заетост, доходи и социална интеграция, чрез развитие на човешкия капитал								
Мярка 1. Квалификация и преквалификация на работната сила в съответствие с изискванията на пазара на труда	Брой курсове за професионална квалификация и преквалификация	Брой	Община Ковачевци	**Н/П**	1	1	**30**	неверни стойност, реализирани обучения по поне 2 програми **3,33% изпълнение**

Приоритет/цел/мярка	Индикатор	Мярка	Източник на информация	Базова стойност 2013 г.	Междинна стойност 2016 г. (МО)	Стойност 2020 г. ОбА)	Целева стойност 2020 г.	Коментар/оценка на изпълнението
Мярка 2. Подобряване на системата за предоставяне на образователни услуги	**Променен!** Относителен дял на населението със завършено висше образование	Брой	НСИ	**Н/П**	4,7%		**10%**	няма отчетена стойност за 2020 г. **47% изпълнение**
	Нов! Намаляване дела на децата напуснали рано системата на образованието	Брой	НСИ	**Н/П**	Данните за 2016 г. са конфиденциални		**0**	няма отчетени стойности, **изпълнението не може да се определи**
	Брой проекти за подобряване условията за предоставяне на образователни услуги получили безвъзмездно финансиране	Брой	Община Ковачевци	**2**	0	0	**100%**	погрешно определена целева стойност **0% изпълнение**
Мярка 3. Развитие на социални предприятия за интеграция на трудовия пазар на хора в неравностойно положение	**Нов!** Създадени социални предприятия	Брой	Община Ковачевци	**Н/П**	0	-	**1**	няма отчетена стойност за 2020 г. **0% изпълнение**
Мярка 4. Реализиране на програми насочени към дългосрочно безработни хора и хора в неравностойно положение на пазара на труда, с особен акцент върху младежката безработица	Дял на младежката безработица в общината спрямо общия брой регистрирани безработни	%	АЗ	**10,1% (2011г.)**	Няма данни		**5%**	няма отчетени стойности, **изпълнението не може да се определи**

Приоритет/цел/мярка	Индикатор	Мярка	Източник на информация	Базова стойност 2013 г.	Междинна стойност 2016 г. (МО)	Стойност 2020 г. ОбА)	Целева стойност 2020 г.	Коментар/оценка на изпълнението
Мярка 5. Развитие на социалните услуги и социалната интеграция	**Нов!** Равнище на безработицата в общината	%	НСИ	**30,5% - 2014 г.**	23,10%		**15%**	равнище за 2020 г. от 12,8% **117% изпълнение**
	Заетост на населението от 15/64 години	%	НСИ	**45,1**	45,1		**70**	няма отчетена стойност за 2020 г. **64% изпълнение**
	Брой проекти получили подкрепа за предоставяне на социални услуги	Брой	Община Ковачевци	**3**	3	2	**6**	грешна/невярна стойност за 2020 г. **50% изпълнение**
	Увеличаване обхвата на социалните услуги	%	Община Ковачевци	**-**		-	**-**	няма отчетени стойности, **изпълнението не може да се определи**
	Променен! Увеличаване капацитета на предоставяните социални услуги за деца и възрастни	Брой	Община Ковачевци	**3**	3	-	**6**	няма отчетена стойност за 2020 г. **50% изпълнение**
	Нов! Реализирани проекти, насочени към смекчаване на младежката безработица до 29 г.	Брой	Община Ковачевци	**Н/П**	2	-	**4**	няма отчетена стойност за 2020 г. **50% изпълнение**
	Лица в неравностойно социално положение обхванати от проекти и дейности за социално включване	Брой	Община Ковачевци	**Н/П**	22	-	**40**	няма отчетена стойност за 2020 г. **55% изпълнение**

Приоритет/цел/мярка	Индикатор	Мярка	Източник на информация	Базова стойност 2013 г.	Междинна стойност 2016 г. (МО)	Стойност 2020 г. ОбА)	Целева стойност 2020 г.	Коментар/оценка на изпълнението
	Нов! Лица, получили социални услуги по проекти за предоставяне на социални услуги за лица в риск	Брой	Община Ковачевци	**Н/П**	22	30	**30**	**100% изпълнение**
Цел 2.4: Развитие на културата и спорта								
Мярка 1. Управление и развитие на ресурсите в сферата на културата и осигуряване на по-добро качество на културната среда	Изградени нови културни обекти	Брой	Община Ковачевци	**Н/П**	0	0	**3**	**0% изпълнение**
	Реконструирани/ рехабилитирани и модернизирани сгради и обекти на културата	Брой	Община Ковачевци	**Н/П**	1	0	**5**	**20% изпълнение**
Мярка 2. Подкрепа развитието на музейното дело за съхраняване и развитие на занаятите и традиционните изкуства								**по мярката няма заложен индикатор!**
Мярка 3. Стимулиране на любителското изкуство и подкрепа на читалищата за превръщането им в съвременни духовни центрове за култура и информация.	**Преместен от мярка 2!** Брой реконструирани/ рехабилитирани и модернизирани сгради на читалищата	Брой	Община Ковачевци	**2**	1 (Читалище „Лазо Стоянов“)	-	**8**	**12,5% изпълнение**
Мярка 4. Осигуряване на възможности за практикуване на специфични спортове, свързани с експонирането	Активни спортни и/или културни прояви	Брой	Община Ковачевци	**0**	25	2	**35**	**мярката липсва в Програмата за реализация и няма предвидени дейности по нея!**

Приоритет/цел/мярка	Индикатор	Мярка	Източник на информация	Базова стойност 2013 г.	Междинна стойност 2016 г. (МО)	Стойност 2020 г. ОбА)	Целева стойност 2020 г.	Коментар/оценка на изпълнението
на качествен туристически продукт	Размер на вложените средства за подпомагане на спортните клубове	Лева	Община Ковачевци	**Н/П**	8 000	6 000	**10 000**	**мярката липсва в Програмата за реализация и няма предвидени дейности по нея!**
Мярка 5. Развитие на спортната инфраструктура и активно използване на възможностите за включването им в националния календар на спортните прояви - в т.ч. водни спортове, езда, off road rally, лека атлетика и други характерни за района, но нетипични за страната като цяло спортове (напр. хокей на трева и туристическо ориентиране) и др.	Брой изградени/ реконструирани/ модернизирани спортни съоръжения	Брой	Община Ковачевци	**Н/П**	2	-	**4**	**50% изпълнение**
Приоритет 3. Повишаване капацитета на общинската администрация и насърчаване на междуобщинското, регионално и трансгранично сътрудничество								
Цел 3.1: Подобряване качеството на предоставяните публични услуги и укрепване на административния капацитет на общинско ниво								
Мярка 1. Подобряване на качеството на административното обслужване чрез предоставяне на достъпни електронни услуги	Въведени нови електронни услуги за бизнеса и гражданите	Брой	Община Ковачевци	**0**	1	-	**50**	няма отчетени стойности, **изпълнението не може да се определи**
	Подкрепени проекти за въвеждане на електронни услуги за бизнеса и гражданите и въвеждане на нови информационни технологии за административното обслужване	Брой	Община Ковачевци	**0**	0	-	**3**	няма отчетени стойности, **изпълнението не може да се определи**

Приоритет/цел/мярка	Индикатор	Мярка	Източник на информация	Базова стойност 2013 г.	Междинна стойност 2016 г. (МО)	Стойност 2020 г. ОбА)	Целева стойност 2020 г.	Коментар/оценка на изпълнението
Мярка 2. Непрекъснато усъвършенстване на системите за управление на администрацията и квалификацията на общинските служители	Служители преминали обучение за повишаване на квалификацията и компетентността	Брой	Община Ковачевци	**0**	56		**80**	**70% изпълнение**
Мярка 3. Повишаване информираността на местната общност и подобряване участието на гражданите и неправителствения сектор в управлението на общината								**по мярката няма заложен индикатор!**
Цел 3.2:Насърчаване на териториалното кооперииране и сближаване								
Мярка 1. Разработване на общи съвместни проект с близките общини с пространствена близост и сходни идентични характеристики	Партньорски проекти насочени към развитие на туризма и опазването на околната среда	Брой	Община Ковачевци	**3**	0	-	**6**	няма отчетени стойности, **изпълнението не може да се определи**
	Съвместни проекти на община Ковачевци с общините от област Перник и с други общини в страната	Брой	Община Ковачевци	**2**	0	-	**5**	няма отчетени стойности, **изпълнението не може да се определи**
Мярка 2. Развитие на партньорства с други местни власти и развитие на трансграничното и международното сътрудничество	Инициативи за развитие на сътрудничеството по програмата за трансгранично сътрудничество с други общини	Брой	Община Ковачевци	**2**	0	-	**5**	няма отчетени стойности, при данни за 2 осъществени **40% изпълнение**